

Η ΙΝΤΑ ΧΕΝΤΕΛ

ΣΟΛΙΣΤ ΜΕ ΤΗΝ Κ.Ο.Θ.

Ἡ δεκάτη πέμπτη συναυλία τῆς Κ. Ο.Θ. θά δοθῆ τὴν προσεχῆ Δευτέραν 11 Μαΐου 1970, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Σάβωνος Μιχαηλίδη καὶ μέ σο- λίστ τὴν παγκοσμίου φήμης βιολογίστρια Ἰντα Χέντελ, ἣ ὅποια θά ἐρμη- νεύσῃ τὸ κοντσέρτο γιὰ βιολί καὶ ὄρ- χήστρα τοῦ Μπετόβεν.

Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει ἐπίσης τὸ Συμφωνικὸ Πρελούδιον «Ἅγιος Δημήτριος» τοῦ Ν. Ἀστρεϊνίδη καὶ τὴν 3ῃ Συμφωνία τοῦ Σοπέρτ.

Ποιὰ ἢ Ἰντα Χέντελ

Γεννήθηκε στὰ 1924 στὸ Χέλμ τῆς Πολωνίας. Σπούδασε ἀρχικὰ στὸ Ὁ- δεῖον τῆς Βαρσοβίας, ἀπ' ὅπου ἀπε- φοίτησε σὲ ἡλικία ἐννέα ἐτῶν μέ χρυ- σὸ μετάλλιο. Τὸν ἴδιο χρόνο κέρδισε τὸ βραβεῖο Χούμπερμαν σὲ διαγωνι- σμὸ.

Μελέτησε κατόπιν μέ τὸν Κάρλ Φλές καὶ κατόπιν τὸν Ἐνέσκο καὶ τὸν Τζιγκέτι καὶ σὲ ἡλικία 12 ἐτῶν ἄρχισε νὰ ἐμφανίζεται ὡς σολίστ, μέ ὄρχήστρα.

Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πολέμου ἔ- δωσε πολυάριθμα κοντσέρτα γιὰ τὰ συμμαχικά στρατεύματα. Μετὰ τὸν πόλεμο, συνέχισε τὴ λαμπρὴ διεθνή τῆς σταδιοδρομία μέ ἐμφανίσεις σ' ὅ- λο τὸν κόσμον, πού τὴν καθιέρωσαν ὡς μιά ἀπὸ τίς μεγαλύτερες βιολίστριες τοῦ κόσμου.

Ἐγινε διάσημη, ἰδιαίτερα γιὰ τὴν καταπληκτικὴ εὐκολία τῆς στὸ νὰ ὑ- περπηδᾷ μ' ἀφάνταστη άνεση τίς με- γαλύτερες τεχνικὲς δυσκολίες, γιὰ τὴν ἀπόλυτη τονικὴ ἀκρίβειά τῆς καὶ τὴν πιστὴ προσηλωσή τῆς στὸ πνεῦ- μα τοῦ ἔργου πού ἐκτελεῖ.

Ἐχει ἠχογραφήσει σὲ δίσκους με- γάλον ἀριθμὸν ἔργων τοῦ ρεπορτο- ρίου τοῦ βιολιοῦ, ἀνάμεσα στὰ ὅποια τὰ κοντσέρτα τοῦ Μπετόβεν, Μπράις, Τσαϊκόφσκυ, Σιμπέλιους, Καταταου- ριάν κ.λ.π.

Θαυμάσια ἡ συναυλία τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης

Τὸ κοινὸ κατεχειροκρότησε
τοὺς ἐξαίρετους καλλιτέχνες

Μουσικὴ πανδαισία ἀπετέλεσε γιὰ τὸ φιλόμουσο κοινὸ τῆς πόλεώς μας ἡ συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης, ποὺ δόθηκε χθές βράδυ στὴν αἴθουσα τοῦ «'Αττίκ» μ' ἓνα πρόγραμμα ἀφιερωμένο στὸν Μπετόβεν. Τὸ ἐκλεκτὸ ἀκροατήριον, μ' ἐπικεφαλῆς τὶς τοπικὲς ὀρχές, κατεχειροκρότησε τοὺς ἐκτελεστὰς τῆς συμφωνικῆς ὀρχήστρας, τὸν διευθυντὴ τῆς κ. Σόλωνα Μιχαηλίδη, τὴν ἑλληνίδα ὑψίφωνο Ἄρντα Μαντικιὰν καὶ ἰδιαίτερα τὴν διεθνoῦς φήμης βιολονίστα Ἰντα Χέντελ.

Ἡ συμφωνικὴ ὀρχήστρα δὲν στάθηκε μόνον ἓνα ἁρμονικώτατο σύνολο μουσικῆς, ἀλλὰ κατώρθωσε νὰ κυριαρχήσῃ στὸ εἶναι τοῦ κάθε ἀκροατῆ. Ἐπίσης, ἡ ἐκλεκτὴ ὑψίφωνος μ' ἐπιτυχία τραγούδησε τὴν σκηνὴ καὶ ἄρια «'Α! Περφίντο», ἔργο 65. Ἐκείνη ὅμως ποὺ κυριολεκτικὰ συνήρπασε τὸ ἀκροατήριον καὶ τὰ παρατεταμένα χειροκροτήματα τὴν ξανάφερναν στὴν σκηνὴ, ἦταν ἡ ἐκπληκτικὴ Ἰντα Χέντελ, ποὺ εἶναι πραγματικὰ ἓνα ἀπ' τὰ καλλίτερα βιολιά τοῦ κόσμου. Ἡ ἐξαίρετη καλλιτέχνηδα ἐρμήνευσε μὲ ὀπαράμιλλη μαεστρία τὸ γνωστὸ καὶ ἀγαπητὸ κονσέρτο γιὰ βιολί τοῦ Μπετόβεν.

Ἀκόμα μιὰ φορὰ πρέπει νὰ συγχαροῦμε τοὺς Φιλοτέχνους Βόλου, καθὼς καὶ τὴν φιλαρμονικὴ τοῦ Δήμου Βόλου, ποὺ συνέπραξαν στὴν ὀργάνωσι τῆς ωραίας αὐτῆς συναυλίας κι' ἔδωσαν τὴν εὐκαιρία στὸ βολιώτικο κοινὸ ν' ἀπολαύσῃ μιὰ ξεχωριστὴ μουσικὴ βραδυά.

Κρατική ὀρχήστρα.

Ἡ δεκάτη πέμπτη συναυλία τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης, θά δοθῆ τὴν Δευτέραν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Σάλ. Μιχαηλίδη καὶ μέ σολίστ τὴν παγκοσμίου φήμης βιολονίστρια Ἰντα Χέντελ, ἡ ὁποία θά ἐρμηνεύσῃ τὸ κοντσέρτο γιὰ βιολί καὶ ὀρχήστρα τοῦ Μπετόβεν. Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει ἐπίσης τὸ συμφωνικὸ πρελούντιο «Ἅγιος Δημήτριος» τοῦ Ν. Ἀστρεϊνίδη καὶ τὴν 3ῃ συμφωνία τοῦ Σούμπερτ.

Γεννήθηκε στὰ 1924 στὸ Χέλμ τῆς Πολωνίας. Σπούδασε ἀρχικὰ στὸ ὠδεῖον τῆς Βαρσοβίας, ἀπ' ὅπου ἀπεφοίτησε σὲ ἡλικία ἐννέα ἐτῶν μέ χρυσὸ μετάλλιο. Τὸν ἴδιο χρόνο κέρδισε τὸ βραβεῖο Χούμπερμαν σὲ διαγωνισμό. Μελέτησε κατόπι μέ τὸν Κάρλ Φλές καὶ κατόπι τὸν Ἐνέσκο καὶ τὸν Γζιγκέτι καὶ σὲ ἡλικία 12 ἐτῶν ἄρχισε νὰ ἐμφανίζεται ὡς σολίστ μέ ὀρχήστρα. Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πολέμου ἔδωσε πολυάριθμα κοντσέρτα γιὰ τὰ συμμαχικὰ στρατεύματα. Μετὰ τὸν πόλεμο συνέχισε τὴ λαμπρὴ διεθνή της σταδιοδρομία μέ ἐμφανίσεις σ' ὄλο τὸν κόσμον, πού τὴν καθιέρωσαν ὡς μιὰ ἀπὸ τίς μεγαλύτερες βιολίστριες τοῦ κόσμου. Ἐγίνε διάσημη ἰδιαιτέρα γιὰ τὴν καταπληκτικὴ εὐκολία της στὸ νὰ ὑπερπηδᾷ μ' ἀφάνταστη ἀνεση τίς μεγαλύτερες τεχνικὲς δυσκολίες, γιὰ τὴν ἀπόλυτη τονικὴ ἀκρίβειά της καὶ γιὰ τὴν πιστὴ προσήλωσή της στὸ πνεῦμα τοῦ ἔργου πού ἐκτελεῖ. Ἐχει ἠχογραφήσει σὲ δίσκους μεγάλον ἀριθμὸ ἔργων τοῦ ρεπερτορίου τοῦ βιολιού, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα τὰ κοντσέρτα τοῦ Μπετόβεν, Μπράμς, Τσαϊκόφσκυ, Σιμπέλιου, Κατσατουριάν κλπ.

Ἡ αὐριανὴ συναυλία τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης ποὺ θὰ δοθῇ εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ κινηματογράφου «Ἄττικ» καὶ ὥραν 10 μ.μ., ἀναμένεται μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον καὶ θὰ ἀποτελέσῃ μουσικὸ γεγονός γιὰ τὴν πόλιν μας. Τὸ πρόγραμμα εἶναι ὁλόκληρο ἀφιερωμένο στὴν κοσμαγάπητη μουσικὴ τοῦ Μπετόβεν, τοῦ ὁποῦ γιορτάζονται φέτος σὲ ὅλο τὸν κόσμον τὰ 200 χρόνια ἀπὸ τὴ γέννησὴ του. Τὴν συναυλία ποὺ θὰ διευθύνῃ ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης, λαμπρύνουν μὲ τὴν ἐμφάνισή τους δύο ἐξαιρετεὲς καλλιτέχνιδες. Ἡ ὑψίφωνος Ἄρντα Μαντικιὰν καὶ ἡ βιολονίστα Ἰντα Χέντελ, ποὺ εἶναι αὐτὴ τὴ στιγμή ἓνα ἀπὸ τὰ διασημότερα βιολιά τοῦ κόσμου. Ἐτσι, ἡ ἐμφάνισις ἰδιαίτερος τῆς Χέντελ στὴν πόλιν μας πρέπει νὰ θεωρηθῇ σὰν ἐξαιρετικὴ εὐνοια τῆς τύχης. Ἀξίζει νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ «κασέ» τῆς στὴν Εὐρώπη φτάνει τὸ ἀστρονομικὸ ποσὸ τῶν 2.000 δολλαριῶν, στὸ δὲ Ζάλτσμπουργκ ἡ οὐρὰ γιὰ τὴν ἐξασφάλισις εἰσιτηρίου συναυλίας τῆς δρχ. 1.000, ἔφτανε τὸ χιλιόμετρο. Θὰ τὴν ἀκούσωμε αὐριο στὸ κονσέρτο γιὰ βιολί, ἔργον 61.

Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει ἐπιπλέον τὴν εἰσαγωγὴ ἀπὸ τὴν Ὀπερα Φιντέλιο, τὴν τετάρτη συμφωνία, καὶ τὴν σκηνὴ καὶ ἄρια «Α. Πέρφιντο» ποὺ θὰ ἀκούσωμε ἀπὸ τὴν μουσικότητα Ἄρντα Μαντικιὰν.

Τὴν Τετάρτη

Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΙΝΤΑ ΧΕΝΤΕΛ ΣΤΟΝ ΒΟΛΟ

● Θὰ τραγουδήση
ἡ "Αρντα Μαντικιάν

Συναυλία στὸ Βόλο θὰ δώση τὴν προσεχὴ Τετάρτη ἡ Κρατικὴ Ὀρχήστρα Θεσσαλονίκης, ποὺ θὰ εἶναι ἀφιερωμένη στὰ 200 χρόνια ἀπὸ τὴν γέννηση τοῦ Μπετόβεν. Στὴ συναυλία θὰ συμμετάσχη ἡ διάσημη βιολονίστρια Ἰντα Χέντελ, ποὺ θὰ συμπράξη καὶ τὴν Δευτέρα μὲ τὴν ὀρχήστρα, καθὼς καὶ ἡ διαπρεπὴς ἀοιδὸς Ἄρντα Μαντικιάν. Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει ἔργα Μπετόβεν.

Συγκεκριμένα, θὰ ἐρμηνευθοῦν ἡ 4η Σύμφωνία τοῦ Μπετόβεν, τὸ κοντσέρτο γιὰ βιολί καὶ ὀρχήστρα καὶ ἡ ἄρια «Πέρφιντο».

Τὴν ὀρχήστρα διευθύνει ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης.

ΜΟΥΣΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ἐξαιρετικῶ
 ἐνδιαφέροντος θὰ εἶναι ἡ συναυλία
 τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Θεσσα-
 λονίκης, ποῦ θὰ ἰδοθῆ τὴν Τετάρτην
 13ην Μαΐου στὴν αἴθουσαν τοῦ κι-
 νηματογράφου «Ἀττικ» καὶ ὥραν
 10ην μ.μ. Τὴν συναυλίαν, ἡ ὁποία
 εἶναι ἀφιερωμένη στὰ 200 χρόνια ἀ-
 πό τῆ γέννησι τοῦ Μπετάρβεν, θὰ δι-
 εκυθύνῃ ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης, λαμ-
 βάνουν δὲ μέρος ὡς σολίστ ἡ παγ-
 κοσμίου φήμης ἐξέχουσα βιολονί-
 τρια Ἴντα Χέντελ καὶ ἡ ἐκλεκτὴ
 ἑλληνικὴ ἠψίφωνος Ἄρντα Μαντ-
 κιάν. Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει
 τὴν εἰσαγωγή ἀπὸ τὴν ὄπερα Φιν-
 τέλιο, τὴν τετάρτη συμφωνία, τὴν
 ἄρια «Ἄ Περφίντο» καὶ τὸ κονσέρ-
 το γιὰ βιολὶ σὲ ρὲ μείζονα, ἔργον
 61.

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ ΚΑΙ ΙΝΤΑ ΧΕΝΤΕΛ
ΜΕ ΤΗΝ ΚΡΑΤΙΚΗ ΣΤΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ

ΔΕΥΤΕΡΑΣ

Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ φήμης βιολονίστρια "Ιντα Χέντελ, που λόγοι τεχνικοί δέν επέτρεψαν τήν πρό μηνών προγραμματισθείσα εμφάνισή της στή Θεσσαλονίκη, θά συμπράξη μέ τήν Κρατική Όρχηστρα Θεσσαλονίκης, στή συναυλία τής προσεχούς Δευτέρας, τήν όποία θά διευθύνη ό κ. Σόλων Μιχαηλίδης.

Η ΧΕΝΤΕΛ θά ερμηνεύση τό κοντσέρτο γιά βιολί και όρχήστρα του Μπετόβεν. Τό πρόγραμμα περιλαμβάνει επίσης τό Συμφωνικό πρελούντιο «Άγιος Δημήτριος» του Ν. Άστρεινίδη και τήν 3η Συμφωνία του Σούμπεργ.

■ Η ΙΝΤΑ ΧΕΝΤΕΛ γεννήθηκε στα 1924 στο Χέλμ της Πολωνίας. Σπούδασε αρχικά στο άδείο της Βαρσοβίας, άπ' όπου άπεφοίτησε σέ ηλικία έννέα έτών μέ χρυσό μετάλλιο. Τόν ίδιο χρόνο κέρδισε τό βραβείο Χούμπερμαν σέ διαγωνισμό. Μελέτησε κατόπιν μέ τόν Κάρλ Φλές και έν συνεχεία μέ τόν Ένέσκο και τόν Τζιγκέτι και σέ ηλικία δώδεκα έτών άρχισε νά εμφανίζεται ως σολιστ μέ όρχήστρα.

Κατά τήν διάρκεια του πολέμου έδωσε πολυάριθμα κοντσέρτα γιά τά συμμαχικά στρατεύματα. Μετά τόν πόλεμο συνέχισε τή λαμπρή διεθνή της σταδιοδρομία μέ εμφάνισεις σ' όλον τόν κόσμο, που τήν καθιέρωσαν ως μία από τις μεγαλύτερες βιολίστριες του κόσμου. Έγινε διάσημη ιδιαίτερα γιά τήν καταπληκτική εύκολία της στο να υπερπηδά μέ αφάνταση άνεση τις μεγαλύτερες τεχνικές δυσκολίες, γιά τήν άπόλυτη τονική ακρίβειά της και τήν πιστή προσήλωσή της στο πνεύμα του έργου που εκτελεί. Έχει ήχογραφήσει σέ δίσκους μεγάλον αριθμό έργων του ρεπερτορίου του βιολιού, ανάμεσα στα όποία τά κοντσέρτα του Μπετόβεν, Μπραμς, Τσαϊκόφσκι, Σιμπέλιους, Καταστουριάν κλπ.

Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Μέ τόν Σόλ. Μιχαηλίδη

Ὁ Σόλων Μιχαηλίδης, εἶναι μία παρουσία προωρισμένη, ὡς φαίνεται, νά τήν κερδίζουσαν ἀκραίες περισχές τοῦ ἑλληνισμοῦ: ἡ Κύπρος ἀρχικῶς καί, ἐπί ἑπτὰ τῶρα, ἡ πρῶτευουσα τῆς Βορείου Ἑλλάδος. Εὐτυχῶς, βεβαίως, διότι, ἔτσι, ἡμῶρες νά προσφέρῃ περισσότερο ἀποτελεσματικῶς τήν χρησιμότητά του στήν μουσικήν παιδείαν, στήν μουσικήν ἐρευνα καί στήν μουσικήν πράξιν, περισσότερο ἀποτελεσματικῶς ἀπό ὅσον ἐάν εὐρίσκετο ἐδῶ, μέσα στόν συνωστισμόν τῶν ἀξιών καί τῶν ἀπαζιών, ὅπου ὅλοι συνωθούμεθα καί ὅπου, συχνά, ὑπολογίζεται πῶς πολὺ τό τί θά πάρωμε ἀπό τό τί θά δώσωμε... Καί ὁ Σόλων Μιχαηλίδης εἶναι ἀπό ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δίδουν. Μουσικολόγος, κατ' ἐξοχήν, διεθνῶς γνωστός, ἐκτείνει τίς μελέτες του καί τίς ἐρευνές του σέ ὅλοκληρον τόν χώρο τοῦ ἑλληνικοῦ καί τοῦ δυτικοῦ μουσικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ μνημειώδης, πράγματι, «Ἀρμονία τῆς σύγχρονης Μουσικῆς», μέ τίς ἀναδρομές της πρὸς ὅλες τίς πηγές τῆς ἀνατολικῆς καί τῆς δυτικῆς Μουσικῆς, εἶναι ἕνα τεκμήριον ἀδιαμφισβητήτως πειστικόν. Ἐκεῖ, ἐξ ἄλλου, γιά πρώτην φοράν, τὰ ἔργα Ἑλλήνων συνθετῶν ἀξιῶνται μίᾳ εἰς θάθος τεχνολογικῆς ἀναλύσεως καί, παραδείγματα ἀπό αὐτά, εὐρίσκουν τήν θέσιν τῶν διπλα σέ ἀνάλογα, πού προσέρχονται ἀπό μεγάλους δημιουργούς. Καί πρέπει νά εἰπωθῆ ὅτι, ἔτσι, μέσα ἀπό τίς σελίδες αὐτές, ἡ σύγχρονη ἑλληνική Μουσική ἀρχίζει νά γνωρίζη, νά συνειδητοποιῇ τόν ἑαυτόν της. Ὁ ἴδιος ὁ Σ. Μιχαηλίδης ὡς συνθέτης, συντάσσεται μέ τήν ἰδεολογίαν τῆς «ἐθνικῆς σχολῆς», τήν ὁποίαν ὑπηρετεῖ μέ τόν μέγαν τεχνικόν ἐξοπλισμόν του, τήν εὐαισθησίαν καί τήν καλαισθησίαν του. Μέ ὅλα τὰ ἐφόδια αὐτά, κατευθύνει σήμερα τήν ἐπίσημη μουσική ζωὴ τῆς συμπερωτευούσης, τὸ Κρατικόν Ὁδεῖον Θεσσαλονίκης καί τήν Συμφωνικὴν Ὀρχήστραν Βορείου Ἑλλάδος.

Ἐάν ἐκρίθη χρήσιμον ἐδῶ τὸ μικρὸν «ἐγκώμιον», εἶναι διότι πρέπει νά γνωρίζωμε ἐκείνους οἱ ὁποῖοι συντηροῦν καί ἀναπτύσσουν τίς δυνάμεις τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ μας στόν τομέα τῶν καί ὁ Σ. Μιχαηλίδης συγκαταλέγεται στους πλέον σημαντικούς καί τούς πλέον ἐπιφέλεις ἀπό τούς παράγοντας αὐτούς.

Στὴν ἀσκήσιν τῆς διευθύνσεως τῆς ὀρχήστρας, ὁ Σ. Μιχαηλίδης, μέσα ἀπό τόν μᾶλλον συγκρατημένον τρόπον μέ τόν

ὁποῖον τὴν πραγματοποιεῖ, ἀποκαλύπτεται κυρίως ὁ θεωρητικὸς Διδάσκαλος, ὁ ὁποῖος ἐγκυρα θά προσδιορίσῃ καί θά τοποθετήσῃ τὸ ὕψος τοῦ ἔργου — καί αὐτὸ ἐφάνη σέ ὅλες τίς ὀψεις τοῦ ποικίλου προγράμματος πού περιελάμβανε ἡ συναυλία τῆς Κ.Ο.Α., μέ ἔργα Γιόζεφ Χάυντν, Θεοδώρου Καρυωτάκη καί Ἄλμπέρ Ρουσσέλ. Βεβαίως, ἡ ἀνάγκη μίᾳ λεπτομερεστεράς ἐπεξεργασίας, ἡ ὁποία θά ἔκαμε ἀκόμη σαφέστερες τίς ἐρμηνευτικὰς προθέσεις, ἐγένετο κάποτε αἰσθητή. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἡ πρώτη περίπτωση πού ὑποχρεώνει στήν ὑπόμνησι τοῦ περιορισμένου χρόνου προετοιμασίας, τόν ὁποῖον διαθέτει ἡ Κ.Ο.Α. Καί πολὺ περισσότερο, μέ τὸ δεδομένον δύο πρώτων ἐκτελέσεων, ἐδῶ, ἔργων τοῦ Χάυντν (Συμφωνία ἀριθ. 6 καί Κοντσέρτο γιά ὄμμο) καί δύο συγχρόνων ἔργων («Σερενάτα» τοῦ Θ. Καρυωτάκη καί 3η Συμφωνία τοῦ Α. Ρουσσέλ), μέ ὅχι ὀλίγες ἀπαιτήσεις δεξιότητος τεχνικῆς.

Ὁ σολίστ στὸ Κοντσέρτο τοῦ Χάυντν γιά ὄμμο καί ὀρχήστρα, ὁ Λόταρ Φάμπερ, ἀπέδειξεν ὅτι εὐρίσκεται ὑπεράνω ὁποιοῦδήποτε τεχνικοῦ προβλήματος τοῦ δυστρόπου αὐτοῦ ὄργανου τὸ ὁποῖον χειρίζεται καί τὸ ὁποῖον τὸ ὑπέταξε σέ σημείον ὥστε νά μᾶς διδῇ ἕναν ἦχον σπανίας ἠδύτητας. Καί, μέ τόν ἦχον αὐτόν, ὁ Λόταρ Φάμπερ προσέθεσε μίαν ἀπόλυτον αἰσθητικὴν πληρότητα, στήν ἐκφραστικὴν εὐστοχίαν μέ τὴν ὁποίαν ἠρμήνευσε.

Οἱ Ν. Κορατζίνος (κόρνο), Δ. Κάφνης (τρομπέτα), Κ. Κариώτης (τρομπέτα), Διον. Πυλαρινός (τρομπόνι) καί Ν. Δημαρόγκωνας (Τούμπα), εἶναι ἀπό τούς κορυφαίους τῶν χαλκίνων, πνευστῶν ὀργάνων τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Ἀθηνῶν καί συχνά διακρίνονται, ὅταν συμβαίη νά τοὺς ἀνατίθεται σέ μίαν σύνθεσιν, ἕνας ἰδιαίτερος «ἐκτεθειμένος» ρόλος. Μέ τὴν συναυλίαν ἔργων τῶν νεωτάτων τάσεων (Οὐλ Μπέργκμα, Γ. Α. Παπαϊωάννου, Λ. Λιούις, Ι. Ντάλ, Δ. Δραγοτάκη καί Γ. Σούλερ), τὴν ὁποίαν ἔδωσαν, συγκροτημένοι εἰς «κουϊντέττο χαλκίνων», στήν Αἴθουσα Ἑλληνοαμερικανικῆς Ἐνώσεως (21 Ἀπριλίου), ἐπέδειξαν πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὰ προσόντα, τίς δυνατότητες καί τίς ἰκανότητες πού τοὺς ἔδιδε τὴν εὐκαιρίαν νά ἀποκαλύψουν τὸ «ρεπερτόριο» τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας. Στὶς συνθέσεις τῆς συναυλίας αὐτῆς, πού, ὡρᾶν ἀπὸ κοινού, ἀποβλέπουν στὸ νά ἐξαντλήσουν ὅλην τὴν ἔκτασι τῆς, συνήθους καί ἀσυνήθους, τεχνικῆς καί ἡχητικῆς ἀποδόσεως τοῦ καθενός ἀπὸ τὰ ὄργανα αὐτά καί ὅλους, τοὺς πλέον ἀπίθανους, πολυφωνικούς καί ρυθμικούς μεταξὺ τῶν συνδυασμούς, οἱ Μουσικοὶ τοῦ «κουϊντέττο χαλκίνων» ἐνεπαισθησαν νά εὐρίσκονται σέ ἕνα ἐπίπεδον ἀτομικῆς καί ὁμαδικῆς ἐπιδόσεως, πού οὐ καίρῃται τὸν ἀνεπιφύλακτον θαυμασμόν.

ΤΗΣ ΛΙΛΥ ΑΛΕΚΟΥ ΔΡΑΚΟΥ

ΔΥΟ ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ ΤΗΣ «ΚΡΑΤΙΚΗΣ»

Σ. Μιχαηλίδης — Κ. Μπούντε

«ΕΝΑΣ κουφός μουσικός! — έγραψε κάποτε ο Βάγκνερ σχετικά με τον Μπετόβεν, του οποίου η «Κρατική» έρμήνευσε δυο έργα, κατά την 23ην συναυλία της. Μπορούμε να φανταστούμε άραγε έναν τυφλό ζωγράφο; Μά, τον τυφλό μάντη, αυτόν τον ξέρουμε. Και μ' αυτόν μοιάζει ο κουφός μουσικός. Άνενόχλητος από το θόρυβο γύρω του, ανακαλύπτει τα μεγάλα μυστήρια, δημιουργεί με μία υπεράνθρωπη δύναμη τα τινάνεια έργα του...».

Ο Γερμανός άρχιμουσικός Κάρλ Μπούντε, επί κεφαλής της «Κρατικής», που διηύθυνε μεταξύ άλλων δυο σημαντικά έργα του «τυφλού μάντη», είναι άναμφισβήτητα μία δυναμική κι' εξαιρετικά ένδιαφέρουσα μουσική προσωπικότητα με σπάνια πειθαρχία και με μία βαθιά εξελιγμένη αίσθησι για το σφυρηλατο ρυθμικό σχήμα και τις μεγαλόπνοες μουσικές εκφράσεις. Η όρχηστρα του παρουσιάζει επομένως άρτιο συγχρονισμό και συντονισμό, ζωηρή κίνησι και μία ακρίβεια, πράγματι αξιοσημείωτη: Και η «Κρατική», σε θαυμάσια φόρμα, εκείνο το βράδυ, είχε ξεχωριστό μπριό, ακόμη και κατά την εξαντλητική «Εβδόμη» του Μπετόβεν. Ένα εύγε! λοιπόν στον άρχιμουσικό και την όρχηστρα δια την τεχνική απόδοσι μιάς από τις πιο συγκλονιστικές συμφωνίες του Μπετόβεν, με τις συναρπαστικές αντίθεσεις εντάσεώς της.

Κι' όμως... έχουμε αρκετές επιφυλάξεις ως προς το ύφος της άποδόσεως — επιφυλάξεις που άφορούν βέβαια μόνο την γραμμή που χάραξε ο άρχιμουσικός. Νομίζουμε π.χ. πως διάλεξε κάπως άργα «τέμπι» για το δεύτερο μέρος της συμφωνίας. Γιατί, όσο «πένθιμο» κι' αν είναι, κινείται μέσα στα πλαίσια της έννοιας που έδιναν οι Άρχαίοι στο Θάνατο και στον Κόσμο των νεκρών. Σ' έναν κόσμο όνειρου και νοσταλγίας, όχι πόνου και θλίψεως. Κι' ως μην ξεχάσωμε ότι απέκάλεσε το μέρος «άλεγκρέττο» ο μουσουργός! Άν λοιπόν μäs ένθουσίασε η τεχνική πλευρά της άποδόσεως της «άποθεώσεως αυτής του χορού», όπως απέκάλεσε κάποτε την «Εβδόμη» ο Βάγκνερ, σημειώνουμε και πάλι, ότι, από το «Χορό», η απόδοσι είχε προχθές μόνο το ρυθμικό σχήμα, όχι και τη βαθύτερη έννοια που κρύβει ο μπετοβενικός «χορός», που, σαν τον άρχαίο άδελφό του, είναι και μία θρησκευτική πράξι, μία άναμέτρησι του ανθρώπου με τη Μοίρα... «Άρχαίος», λοιπόν, παρά τις πιο μοντέρνες ρομαντικές άνταυγείες του.

Και θυμηθήκαμε κάπως νοσταλγικά την αν και όχι πρόσφατη, μα όπωσδήποτε άξέχαστη απόδοσι του ίδιου έργου από την ίδια όρχηστρα, με άρχιμουσικό τότε τον Α. Παρίδη — μία απόδοσι που την χαρακτήριζαν όχι μόνον το σφρίγος, μα και η άρμονία και η πνευματικότητα — που άναζητήσαμε προχθές, μάταια, κατά την λαμπρή έκτέλεσι της συμφωνίας.

Λίγα λόγια και για τα άλλα έργα του προγράμματος που η έκτέλεσί τους δεν ύστερούσε κι' αυτή σε μπριό και γραφικότητα: Πρόκειται για την είσαγωγή «Κοριολανός» του Μπετόβεν, τη «Μουσική για όρχηστρα» (σε πρώτη έκτέλεσι), του σύγχρονου Γερμανού Χάιν Σερέν - Πετί, έργο έντυπωσιακό, με εικόνες, ζωγραφισμένες με δυνατο πινέλο... που ο συνθέτης το δανείστηκε άλλοτε από τον Βάγκνερ των «Μαίστερζίνγκερ», κι' άλλοτε πάλι από το Στραβίνσκυ της «Ιεροτελεστίας της Άνοιξεως»...

Όσο για α υπέροχα «Τραγούδια ενός Όδοιπόρου» του Μάλερ, με σολίστ την Άρντα Μαντικιάν, βέλουμε να πιστέψωμε ότι δεν βρισκόταν σε φόρμα ή καλλιτέχνηδα. Γιατί, η έρμηνεία της δεν άνταποκρινόταν από καμμιά άποψι, στις άπαιτήσεις του έργου.

ΟΣΟ παράξενο κι' αν φαίνεται: 161 χρόνια ύστερ' από το θάνατο του Χάυντν, υπάρχουν ακόμη πλήθος έργα του που είναι άγνωστα σε μäs. Έτσι, ο άρχιμουσικός Σόλων Μιχαηλίδης, παρουσίασε, σε 1η έκτελεσι, κατά την 22α συναυλία της «Κρατικής», τη «Συμφωνία άριθ. 6» («Το Πρώι») και το «Κοντσέρτο σε ντο μείζ. για όμπσε» του Άυστριακού μουσουργού. Άν και — ως το σημειώσωμε — το δεύτερο έργο δεν αναφέρεται στον επίσημο κατάλογο των έργων του Χάυντν, παρουσιάζει ωστόσο όλα τα χαρακτηριστικά για το ύφος του στοιχεία. Έξαιρετική η προσφορά του σολίστ L. FABER, ενός όμπούστα με αξιοσημείωτες ικανότητες, με την δεξιοτεχνική άνεσι, την θαυμαστή τεχνική άναπνοής και τον ωραίο ήχο, σε πρώτη γραμμή.

Στο δεύτερο μέρος της συναυλίας, η «Σερενάτα» του Θ. Καρυτάκη και η «Συμφωνία άριθ. 3» του Ρουσέλ, στην όποια έκτιμήσαμε ιδιαίτερα την έργασία του άρχιμουσικού. Είχε σφρίγος η όρχηστρα του και ξεχωριστή ζωντάνια κι' έκφραστικό πλούτο. Έτσι, το έργο του Γάλλου συνθέτου αποκάλυπτε στον άκροατή όλες τις άρετές του: τις «φανερές» και τις «κρυφές», όπως είναι η διαφάνεια των μουσικών σκέψεων και η σαφήνεια της μορφής των.

ΚΡΙΤΙΚΗ

ΤΗΣ κ. ΑΛΕΞ. ΛΑΛΑΟΥΝΗ

Συναυλία τής Κρατικής

ΔΤΟ ΠΡΩΤΕΣ έκτελέσει μās πρόσφερε στο πρόγραμμα του ο μαέστρος Σόλων Μιχαηλίδης που διηύθυνε την Κρατική μας Όρχηστρα τούτη την Δευτέρα. Άρχισε με την υπ' αριθ. 6 σε ρε μείζ. Συμφωνία του Χάιντν που ο ίδιος ο συνθέτης έπονομάζει «Το Πρωί». Δεν είναι παράξενο πώς ακούμε για πρώτη φορά μιά Συμφωνία του Χάιντν όταν θυμηθούμε πώς ο μεγάλος Αυστριακός συνθέτης έχει γράψει πάνω από 120 Συμφωνίες που πολλές μās μένουν ακόμα άγνωστες. Τούτη ή 6η, γραμμένη το 1761 (και όχι 1861 όπως λανθασμένα σημειώνει το πρόγραμμα), όταν ο Χάιντν έπειτα από πολλές περιπέτειες μπήκε στην υπηρεσία του πρίγκιπα Έστερχάζν, σε ηλικία δηλαδή 29 ετών, δείχνει κίολας τα βασικά χαρακτηριστικά τής μουσικής φυσιογνωμίας του συνθέτη που, αυτοδίδακτος, απ' το τραγούδι ξεκίνησε — παιδί χορωδίας — και διατήρησε το δεσμό του με τη φύση — στο χωριουδάκι Ρομάου γεννήθηκε από χωρικούς γονείς — το χαριτωμένο του χιοϊμορ, την άφελή του εύλάβεια...

Άξίζει ίσως να σημειώσω πώς ή 6η αυτή Συμφωνία αποτελεί την αρχή του κύκλου «Ώρες τής ημέρας» που κατά διαταγή του πρίγκιπα Έστερχάζν έγραψε ο Χάιντν και που συμπληρώνεται με μιά 7η και 8η Συμφωνία: «Το Μεσημέρι» και «Το Βράδυ».

Ο κ. Μιχαηλίδης, πετυχαίνοντας μιά ωραία ομοιογένεια τής περιορισμένης, «αλά Χάιντν», ορχήστρας, έδωσε την «πρωινή» αυτήν Συμφωνία μ' όλη τη δροσερή της χάρι, τη μελωδική της διαύγεια, πάνω από το τόσο νεωτερικιστικό για την εποχή συμφωνικό της πλέγμα. Και καθώς ο Χάιντν διατηρεί εδώ ακόμα κάτι από το «Κοντσέρτο Γκρόσσο», στην επιτυχία τής έκτελέσεως συνέτειναν οι σολίστες, ο βιολονίστας κ. Αποστολίδης και ο βιολοντσελλίστας κ. Ταζιάτης. Θα ήταν όμως άδικο να μñν αναφέρουμε και το φλάουτο του κ. Ρύττιμαν που πρόσθετε τους γλυκύτατους τερετισμούς του στο ολόχαρο αυτό «πρωινό».

Το Κοντσέρτο για όμποε και ορχήστρα σε ντο μείζ. που ακολουθούσε στο πρόγραμμα επίσης σε πρώτη έκτέλεσι, δεν συμπεριλαμβάνεται στον κατάλογο των έργων που ο ίδιος ο Χάιντν απαρίθμησε στον Έλσερ από μνήμης. Άλλά πώς μπορούσε να θυμηθì στα 73 του χρόνια (πέθανε 77 ετών) τις εκατοντάδες από τα έργα που είχε γράψει απ' τα 18 του χρόνια! Ός τόσο, κατά την ταπεινή μου γνώμη, το έργο είναι αυθεντικό καθώς φαίνεται απ' όλο το ύφος και το πνεύμα του, την άπλη έπεξεργασία των θεμάτων, την λιτότητα, την χάρι του. Το όμποε είναι βέβαια, ο πρωταγωνιστής, αλλά και ή ορχήστρα έχει πολλά αξιόλογα σημεία. Ο σολίστ Λοτάρ Φάμπερ είναι ένας εξαιρετικός καλλιτέχνης του όργάνου, με λαμπρότατη τεχνική, έκθαμβωτική ποικιλία ήχου, βαθειά μουσικότητα, ειλικρινή έκφρασι. Μās χάρισε άληθινή απόλαυσι, καθώς μάλιστα εύρισκε στον κ. Μιχαηλίδη και την ορχήστρα εξαιρετους συντρόφους.

Η «Σερενάτα» του Θ. Καρυωτάκη που ακολουθούσε, είναι μιά ωραία ελληνική δημιουργία, πρωτότυπη, με διάχυτη την έμπνευσι, γραμμένη με τέχνη που δείχνει το έμπειρο χέρι του συνθέτη, αλλά και τη μουσική του σκέψη. Η γλώσσα είναι σύγχρονη, αλλά χωρίς ξέφρενες τολμηρότητες και τα πέντε μέρη, όσο κι' αν είναι αυτότελη, δίνουν την έντύπωσι μιάς έσωτερικής σύνδεσης. Ίσως, στο πρώτο μέρος να υπερβάλλουν τα χάλκινα, αλλά γενικά, ή ένορχήστρωση αποτελεί ένα μέρος τής έμπνεύσεως. Είχα ξανακούσει τη «Σερενάτα» του Καρυωτάκη. Μιά πρώτη ακρόασις όμως δεν άρκει και τούτη τη φορά, με την λαμπρή έρμηνεία του κ. Μιχαηλίδη χάρηκα άληθινά το έργο.

Τέλος, ή Τρίτη Συμφωνία σε σόλ. έλ. έργο 42 του Γάλλου Άλιπερ Ρουσσέλ, του πιο πρωτότυπου συνθέτη απ' τους συγχρόνους του Γάλλους. Γιατί ο Ρουσσέλ που από αξιωματικός του Ναυτικού έπεδόθηκε άργότερα στην Μουσική, υπό τις οδηγίες του Βενσέν ντ' Έντύ, άποσπάσθηκε γρήγορα από την λεπτεπίλεπτη έμπρεσσιονιστική ήχητική τέχνη των συγχρόνων του Ντεμπυσσύ και Ραβέλ και δημιούργησε μιά προσωπική, όλο δύναμι γλώσσα κλασικής χροιάς, μιά γλώσσα που άνοίγει το δρόμο πρòς τη νέα Μουσική. Ο ίδιος άλλωστε λέει: «Αυτό που προσπαθώ είναι μιά Μουσική που ν' αρχίται στον εαυτό της, μιά Μουσική που να έλευθερώνεται από κάθε ζωγραφικό και περιγραφικό στοιχείο και που να μñν άπομακρύνεται από τον δικό της περιορισμένο χώρο... Δεν θέλω να κάνω τίποτ' άλλο παρά Μουσική». Έτσι δεν χρειάζεται άλλη εξήγησις του έργου. Είναι Μουσική, ελεύθερη από χρώματα, στιβαρή, με στέρεα αρχιτεκτονική, πιστή στην κλασική φόρμα.

Πέρυσι, στο Παρίσι, άκουσα αυτήν την Συμφωνία του Ρουσσέλ από την νέα «Όρχηστρα Παρισίων» υπό τον Πώλ Παρά. Η έκτέλεσίς της εδώ από την Κρατική μας Όρχηστρα και τον μαέστρο Μιχαηλίδη δεν ύστέρησε καθόλου. Νομίζω πώς αυτός είναι ο πιο μεγάλος έπαινος για τους μουσικούς μας και τον άρχιμουσικό Σόλωνα Μιχαηλίδη. Άλλά ο χώρος... δεν χωρεί τίποτ' άλλο. Έτσι άφίνω για την προσεχή εβδομάδα τη σειρά των άλλων μουσικών εκδηλώσεων που δεν είναι λίγες.

Διακόσια χρόνια από τή γέννησή του

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΒΑΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

- 'Ο άνθρωπος
- 'Ο καλλιτέχνης

Του κ. ΣΟΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ, διευθυντού
της κρατικής ορχήστρας Θεσσαλονίκης

Ἡ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τοῦ Μπετόβεν εἶναι ὡς τὶς τελευταῖες λεπτομέρειες τοῦ πλάτυτα γνωστά στοῦ μουσικοῦ καὶ στοῦ φιλόμουσο, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀμύητο, ἀκόμα, κοινό. Κινδυνεύει ἐστὶ κανεὶς νὰ κομίζει γλαυκά στὴν Ἀθήνα, μιλώντας γιὰ πράγματα τόσο γνωστά. Ἡ ζωὴ του ἔχει μελετηθεῖ, σχεδὸν μέρα με τὴν ἡμέρα, ὅσο κανεὶς ἄλλου μεγάλου δημιουργοῦ. Τὸ ἔργο του γενικὰ, χάρις σὲ ἄπειρες μελέτες, ἐκδόσεις, ἐκτελέσεις ἀνὰ τὸν κόσμον σὲ συναυλίες, ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο, τὴν τηλεόραση, τοὺς δίσκους καὶ τὶς ἠχοταινίες, ἔγινε κοινὸ κτῆμα τῆς ἀνθρωπότητος, κυριάρχησε ὡς τὴν τελευταία γωνία τοῦ κόσμου.

Καὶ ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῆ πάντα τὴν ἀγέραστη παρουσία του. Κατὰ θαυμαστὸ τρόπο, τὸ κοινὸ δὲν κουράζεται ποτὲ νὰ ξαναγυρίζει στὶς συμφωνίες του, τὰ κοντσέρτα του, τὶς σονάτες καὶ τὰ κουαρτέτα του καὶ νὰ βρισκῆ καινούργιο θέλημα σὲνα ἔργο μὲ ἀκατάλυτη δύναμη, δεμένο γιὰ πάντα με τὴν αἰωνιότητα. Μὲ χαρὰ υποτάσσεται στὴ μαγεία καὶ τὴν ἀπροσμέτρητη δύναμὴ του. Κοντὰ ἐνάμιση αἰῶνα κυριάρχει ἀγέραστο στὶς προτιμήσεις τοῦ κοινοῦ. Κάθε ἐκτέλεση, κάθε ἀκρόαση ἔργου τοῦ Μπετόβεν εἶναι καὶ μιὰ καινούργια ἐμπειρία, ποὺ ἀνανεώνει τὴν αἰσθητικὴ χαρὰ καὶ διαφωτίζει γνωστές καὶ ἀγνωστές γωνίες ἑνὸς θαυμαστοῦ, πανίσχυρου καὶ ζωντανοῦ κόσμου.

Ἡ διαπίστωση αὐτὴ δημιουργεῖ τὴν ἐλπίδα πὼς ἡ ἀναδρομὴ σ' ἕνα τόσο γνωστὸ παρελθὸν καὶ ἡ περιήγησις σ' ἕνα κόσμον τόσο γνώριμον δὲν θάνατι ὀλοτέλα περιττῆ, ἀνώφελη καὶ κουραστικὴ, ὅταν μάλιστα ἰδῶθῃ καὶ ὡς ἐκφραστὴ τῆς πιὸ βαθειᾶς εὐλαβικῆς προσφορᾶς.

Θὰ προσπαθήσουμε, στὸ σύντομο χρονικὸ διάστημα μιᾶς ὀμιλίας, νὰ σκιαγραφήσουμε τὴν τιτάνια αὐτὴ μορφή, νὰ ἐξετάσουμε τὴν συμβολὴ τῆς στὴν ἐξέλιξη τῆς μουσικῆς, νὰ ἰδοῦμε ἀπὸ κοντὰ ποῦ βρίσκεται ἡ μεγαλωσύνη καὶ ἡ δύναμη αὐτῆς τῆς τέχνης, τὴ κληροδότησε στὶς κατοπινὲς γενεές...

Καὶ πρῶτα, ἄς σταματήσουμε στὸν ἄνθρωπον Μπετόβεν. Δὲν θὰ παρακολουθήσουμε τὴν πορεία τῆς ζωῆς του. Ὁ ἄνθρωπος, ὅμως, Μπετόβεν θὰ μᾶς βοηθήσει νὰ ἀντιληφθῶμε καλύτερα τὶς ἀρχές, τὴν αἰσθητικὴ καὶ τὸ βαθύτερον νόημα τοῦ ἔργου του. Ἡ μεγαλωσύνη τοῦ ἀνθρώπου ἔθρεψε καὶ γιγάντωσε τὴν μεγαλωσύνη τοῦ καλλιτέχνη.

Δημιουργοῦ τῆς ἐνώσεως ἑνὸς ἀλκοολικοῦ, μέτριου αὐλικοῦ μουσικοῦ καὶ μιᾶς φυματικῆς, ἀμόρφωτης μητέρας, ὑψώθηκε κατα κόρυφα ἀπὸ τὴν ταπεινὴ καὶ ἀσήμαντη γωνία τοῦ φτωχοπιτοῦ τῆς Μπὸν στὶς πὺν ψηλές, τὶς πιὸ ἀπρόσιτες κορφές τοῦ πνεύματος καὶ τῆς τέχνης.

Ἡ μέτρια σχολικὴ του κατάρτιση δὲν στάθηκε ἐμπόδιον, στὴν ἀνάπτυξη τῆς ἐξαιρετικῆς διάνοιάς του, προικισμένης μὲ ἀφάνταστη οὐσιότητα καὶ διαίθεση. Μπορεῖ νὰ μὴ ἔφτανε στὴν πνευματικὴ καλλιέργεια τῶν συγχρόνων του μεγάλων πνευμάτων, ὅπως ὁ Γκαίτε ἢ ὁ Σίλλερ, κατάρθωνε, ὅμως, χάρις καὶ στὴ συνεχεῖ μελέτη, νὰ συλλαμβάνει τὴν κεντρικὴ οὐσία, τὶς λεπτότερες ἀποχρώσεις τῆς φιλοσοφικῆς σκέψεως καὶ, ἀκόμη, πιὸ σημαντικό, νὰ διατυπῶν μὲ δικό του, συχνὰ ἐπιγραμματικὸ, τρόπο πρωτότυπες καὶ ἐνδιαφέρουσες ἀντιλήψεις.

Ἄς δοῦμε, ὅμως, πρῶτα τὴν ἐξωτερικὴν του μορφή. Σύμφωνα μὲ μαρτυρίες συγχρόνων του ὁ Μπετόβεν ἔδινε τὴν ἐντύπωσιν ἑνὸς ρωμαλέου ἀνθρώπου. Ἦταν ὡς Ἡρακλῆς, μὲ κυκλώμενη ἐξωτερικὴ, κατὰ τὴν ἐκφραση τοῦ συνθέτη καὶ συγγραφέα Ράιχαρντ, ποὺ τὸν ἐπισκέφθη στὰ 1808 (ὁ Μπετόβεν ἦταν τότε 38 χρονῶν). Μὲ πλατιοὺς ὤμους, πυκνὰ μαλλιά, πλατὺ μέτωπον, δασυὰ φρύδια, πλατεῖα μῦτι, δυνατὰ σαγόνια, κοντὰ καὶ σφικτὰ σκέλη, γενικὰ ἕνα σφειτοδεμένο κορμὶ, παράξενον στὴν κατασκευὴν του ποὺ προκαλοῦσε τὴν προσοχὴν μὲ τὴν ἀντίθεσίν του μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Κατὰ τὴν ἐκφραση τῆς φίλης τοῦ Γκαίτε καὶ θαυμαστίας τοῦ Μπετόβεν Μπετίνιας Μπρετάνο, ἦταν στὸ σύνολο τοῦ ἀπρόσιτοῦ, ἢ κατὰ τὴν Τζιουλιέττα Γκοϊτσιάρντι, μιὰ ἀπὸ τὶς ἀγαπημένες του, «πολὺ ὄσχημον».

Ἡ ὑγεία του, καλὴ στὴν ἀρχή, ἀρχισε νὰ κλονίζεται μετὰ τὰ 30 χρονία του. Ἡ μεγάλη τραγωδία τῆς ζωῆς του, ἡ κωφότητα, ποὺ δὲν ἐπῆλθε ἀμέσως, ἐπὶ 20 σχεδὸν χρονία τὸν ταλαιπωροῦσε μὲ τὸ μαρτύριον καὶ τὴν ἀγωνία τῆς βαθμιαίας ἐπιδεινώσεως τῆς ἀκοῆς του. Ποικίλες ἄλλες ἀρρώστιες ἔκαναν τὴν ἐμφάνισίν του καὶ συνέβαλαν στὴν ἐξάρση τῶν δεινῶν του. Τελικὰ, βυθισμένος ἐπὶ 12 χρονία στὸ σκοτάδι τῆς πλήρους κωφότητος, ὀδηγεῖται μὲ τὴν κίρωση τοῦ σπληνός καὶ τὴν ὑδρωπικία στὸν λυτρωτικὸ θάνατον στὶς 26 τοῦ Μάρτη τοῦ 1827.

Γι' αὐτὸ, ἐνὸς πρῶτα χρονία ποὺ ἐγκαταστάθηκε στὴ Βιέννη (1792) ἦταν ἕνας νεὸς κοσμικός, κομψὰ ντυμένος, μ' ἐπιελημένην πάντα ἐμφάνισιν, σιγά - σιγά, κυρίως μετὰ τὰ 26—27 χρονία του, ὅποτε ἐφρανίζονται τὰ πρῶτα συμπτώματα τῆς βαρηκοΐας, παραμελεῖ τὸν ἑαυτὸν καὶ τὴν ἐμφάνισίν του καὶ γίνεται ὀλοένα καὶ πιὸ ἀτημέλητος, ἀκατάστατος καὶ ἀπρόσιτος.

Διετήρησε σ' ὅλη τὴ ζωὴν του τὴν νομαδικὴν συνήθειαν νὰ ἀλλάζῃ συχνὰ κατοικία (στὰ τελευταῖα ἑπτὰ χρονία ἀλλάξε ἐξή κατοικίες).

Τὰ δωμάτιά του ἦταν σὲ συνεχεῖ ἀκαταστασία καὶ ἔλλειψη ἀνεσεως καὶ καθαριότητος. Ὑπηρεσία δὲν μποροῦσε νὰ διατηρήσῃ γιὰ πολὺ καιρὸ, ὄχι τόσο γιὰ λόγους οικονομικοῦς, ποὺ κι' αὐτοὶ ἐβάρυναν σὲ πολλὰς περιόδους, ὅσο, γιὰ τὴν ἀπότομη καὶ ἐκρηκτικὴν του συμπεριφορὰν δὲν μποροῦσε νὰ γίνῃ ἀπὸ τοὺς ὑπηρετές γιὰ πολὺ ἀνεκτὴ.

Ἐίχε συχνότατες μεταπτώσεις. Ἀπὸ καλὴ, φιλικὴ καὶ ἀνοιχτὴ καρδιὰ διάθεσιν μπορούσε ξαφνικὰ νὰ μεταπέσῃ σὲ ἐκρηκτικὴν, ὀργιλὴν καὶ βάνανση, ἀκόμη, συμπεριφορὰν. Ἦταν ἕνα ἡφαίστειον «ἐν ἐγρηγόρει». Ἡ συμπεριφορὰ του συχνὰ δυσκόλευε τὴν συναναστροφήν διαρκείας μαζί του καὶ δημιουργοῦσε καὶ κάποιο δέος στὴν ἐπαφὴν μαζί του. Ἡ ἐκρηκτικὴν του αὐτὴ συμπεριφορὰν πίκρανε συχνὰ τοὺς φίλους του (καὶ εἶχε ἀποκτήσει πολλοὺς καὶ ἀφωσιωμένους φίλους καὶ θαυμαστές), ποὺ ἔδειχναν, ὅμως συγκινητικὴν κατανόησιν στὸ μεγάλο αὐτὸ πνεῦμα.

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

Διακόσια χρόνια από τή γέννησή του

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΒΑΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

- 'Ο άνθρωπος
- 'Ο καλλιτέχνης

Του κ. ΣΟΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ, διευθυντού
της κρατικής ορχήστρας Θεσσαλονίκης

2ον

'Ο Μπετόβεν άρεσκόταν ιδιαίτερα νά άστειεύεται, νά κάνει λογοπαιγνία πάνω σέ λέξεις και όνόματα φίλων του, νά γράφη άκόμα και μουσική μέ τό πνεύμα αυτό. Στην τελευταία, τήν πληρέστερη ως σήμερα έκδοση στήν, άγγλική, των επιστολών του (1570) πρός φίλους, φίλες, συναδέλφους, έκδότες μουσικής κ.λ., μαζί μέ ύψηλές σκέψεις και άφορισμούς γιά τήν τέχνη και γιά τή ζωή, μαζί μέ παράπονα γιά τήν κακή ύγεια του, διορθώσεις και παρατηρήσεις σέ τυπογραφικά δοκίμια έργων του (πού δείχνουν πόσο μεγάλος ήταν γιά τήν όρθή εμφάνιση τής μουσικής του), μαζί μέ χίλιες δυό μικρομιζέριες τής ζωής, συναντούμε και άπειρία από τέτοια όστεια, λογοπαιγνία και μουσικά παιγνίδια, πού δείχνουν μαζί μέ τό πειρακτικό πνεύμα του τήν άνοικτοκαρδιά τους πιά άφωσιωμένους φίλους του, ό Ούγγρος εύγενής, άνώδωσύνη του και τήν τρυφερότητα των αισθημάτων του. Ένας άτερος υπάλληλος τής Ούγγρικης Καγκελαρίας, Νικόλας Τζιέσκαλ, έρασιτέχνης βιολονταελλίστας, ύπηρεξεν ένας από τους κυριώτερους στόχους των πειραγμάτων του. Αφού έγραψε γι' αυτόν ένα κομμάτι, μέ τόν τίτλο «Ντουέττο γιά βιόλα και βιολονταέλλο μέ ύποχρεωτικά δυό ζεύγη γυαλιά» (ό φίλος του δέν εβλεπε καλά), τουστέιλε και ένα εύχαριστήριο γράμμα, όπου γαλλικά του γράφει «σού είμαι υπόχρεος γιά τήν άδυναμία των ματιών σου» (βλ. «Γράμματα τού Μπετόβεν» άγγλική έκδοση, τόμος Α', σελ. 32). Σέ άλλη περίπτωση του γράφει μέσα σέ γράμμα του ένα μουσικό παιγνίδι πάνω στις λέξεις «Κόμη, φίλτατε κόμη, έξοχώτατο άρνί!» («Γράμματα», Α', σελ. 81). Ένας άλλος στόχος του ήταν ό περίφημος βιολιστής Σουπάντσικ, πού ήταν έξάρχων τής ορχήστρας κατά τήν πρώτη έκτέλεση τής Ένάτης στά 1824. 'Ο Μπετόβεν τόν άποκαλούσε, γιά τήν όγκώδη σωματική του διάπλαση, «Λόρδο Φάλσταφ» ή «Σέρ Τζών Φάλσταφ», κι' όταν ό Σουπάντσικ, μετά από άρκετά μακρά παραμονή στην Πετρούπολη, ξαναγύρισε στην Βιέννη στά 1823, ό Μπετόβεν τόν ύποδέχθηκε μέ ένα πνευματώδη πεντάφωνο κανόνα πάνω κυρίως στη λέξη «Φάλσταφ» και τού τόν έστειλε έσωματωμένο στό γράμμα του, μέ τήν αφιέρωση «Στόν έξοχώτατο Φόν Σουπάντσικ, καταγόμενο από τήν παλιά οικόγένεια τού Μυλόρδου Φάλσταφ» και υπέγραψε «AMICI AMICUS BEETHOVEN («Γράμματα», τόμος Γ', σελ. 1027).

Γράφοντας πρός τόν γνωστό έκδότη του Μπράιτκοφ, του λέγει σ' ένα άλλο γράμμα του «Μαθαίνω από φήμες ότι πρόκειται νά ξαναπαπντρευτής. Άποδίδω, λοιπόν, σ' αυτό, τή σύγχυση πού ύπάρχει στό Όικο σου. Εύχομαι μιά Ξανθίππη, σάν αυτή πού έλαχε στόν άγιο Έλληνα Σωκράτη, έτσι πού νά μπόρσω νά δώ ένα Γερμανό έκδότη σέ μελάδες» (παίζει μέ τις λέξεις VERLEGER και VERLEGEN). («Γράμματα» Α' σελ. 355—6).

Όσοσο, τά γράμματα αυτά, γενικά, καθώς ως ένα σημείο, και τά «τραγικά τετραδία συνενμίλιας» πού κρατούσε από τά 1819, άρκετά μετά τήν ολοκλήρωση τής κοφότητός τους, αποτελούν μιά πρώτη τάξεως πηγή γιά τήν άμεση γνώση πολλών λεπτομερειών τής ζωής του, καθώς και άρχών και αντιληφών του πάνω στα διάφορα θέματα τής τέχνης. Γραμμένα προχείρως, κυριολεκτικά στό πόδι, περιέχουν, όπως και τά «τραγικά τετραδία», σκορπισμένες έδώ και κεί ιδέες μέ άστραφτερή δύναμη πού τού έρχονται ξαφνικά σάν από έκλαμψη. Όπως έλεγε ό Μπετάνο, «τό καθοδηγητικό φώς τής μεγαλοφυΐας του φωτιζε τό μυαλό του, όπως ή αστραπή φωτίζει τό σκοτάδι». Θά αναφέρουμε ένα - δυό παραδείγματα «'Η μουσική είναι ό μεσάζων ανάμεσα στη ζωή τού πνεύματος και τήν ζωή των αισθήσεων (πρός τόν Μπετάνο). «'Ο κόσμος είναι ένας βασιλιάς και θέλει νά τόν κολακεύς γιά νά χαρίσει τις εύνοιές του. Άλλά ή άληθινή τέχνη είναι υπερίφανη, δέν παρασύρεται από κολακευτικές φόρμες... Λένε πως ή τέχνη είναι μακρά, ή ζωή σύντομη. Μακρά είναι ή ζωή αλλά σύντομη ή τέχνη. Άν ή πνοή τής μάς άνωφώνει ως τούς θεούς δέν είναι παρά μιά εύνοια τής στιγμής» («Τετραδία», γαλλική έκδ. σ. 136). Γράφοντας στά 1824 («Γράμματα» τόμ. Γ', σ. 1139) στόν έκδότη Ναιγκελι τούλεγε: «Δέν έχω άνάξια ματαιοδοξία. Μονάχα στην θεία μου τέχνη βρισκω ένίσχυση πού μέ βοηθάει νά θυσιάζω τό καλύτερο μέρος τής ζωής μου στις θεϊκές μούσες».

'Ο Μπετόβεν ήταν πρώτα και πάνω απ' όλα ένα ελεύθερο και άδέσμευτο πνεύμα. 'Ο Γκαίτε είχε πει επικριτικά: «Ένα τελείως άτίθασο πλάσμα». Αυτό είναι άλήθεια, όχι μονάχα, όμως, από τήν πλευρά τής κοινωνικής συμπεριφοράς και άγωγής, αλλά και από τήν πλευρά τής μη ύποταγής σέ καθιερωμένες δεσμευτικές τής προσωπικότητος άρχές και ιδιαίτερα τής καλλιτεχνικής ύποστάσεώς του. Δημοκρατικός από βαθύτατη πίστη, γαλουχήθηκε από τα έφηβικά του χρόνια στις άρχές τής γαλλικής επαναστάσεως. Πίστευε στην ισότητα από άγάπη πρός τόν άνθρωπο γενικά. Έχοντας, όμως, συνείσθηση τής μεγάλης του δυνάμεως ως δημιουργού και τής τιτάνιας προσφοράς του στόν πολιτισμό, ύψανε τό άνάστημά του πιά πάνω από τους ισχυρούς τής στιγμής και μωκτηήριζε τό ότι ή δύναμή τους άπόρρεε από ένα «τυχαίο», όπως έλεγε, γεγονός τής γεννήσεως. Τό αίσθημα πραγματικής φιλίας, άκόμα και εύγνωμοσύνης, πού έτρεφε πρός ώρισμένους απ' αυτούς, όπως οι πρίγκηπες Λιχνόφσκυ και Λόμπκοβιτς γιά τήν βοήθεια πού τού προσέφεραν, δέν τόν εμπόδιζε νά διατηρή άπέναντι τους άδέσμευτη τήν έλευθερία του και άνεξάρτητη τήν ύπόστασή του ως καλλιτέχνη και ως άτομου, άκόμα και νά συγκρούεται μαζί τους.

Η άγάπη του γιά τους συνανθρώπους του, γιά όλη τήν ανθρωπότητα, βρísκει συχνά έκφραση στα γραπτά του, στις συζητήσεις του μέχρι τήν περιφημη διαθήκη τού Χάλιγιενσταν («'Ω πανίσχυρε Θεέ, σύ πιά κοιτάξεις βαθειά μέσα στην ψυχή μου, βλέπεις πόσο τ' καρδιά μου είναι γεμάτη άγάπη γιά τήν ανθρωπότητα και πόθο νά κάνω τό καλό»). Στο γράμμα του πρός τόν Ναιγκελι πού αναφέραμε λίγο πρίν λέγει: «'Από τά παιδικά μου χρόνια ή μεγαλύτερη εύτυχία και εύχαριστήσή μου ήταν νά μπόρω νά κάνω κάτι γιά τους άλλους».

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

Διακόσια χρόνια από τή γέννησή του

ΔΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΒΑΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

- 'Ο άνθρωπος
- 'Ο καλλιτέχνης

Του κ .ΣΟΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ, διευθυντού
τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης

3ον

'Ο Μπετόβεν ἀγαπούσε μέ πάθος τή φύση. Ἀπό τά παιδικά του χρόνια ὡς τήν πιό προχωρημένη ἡλικία, πού μέ τήν πλήρη κωφότητα ἀπέφευγε συχνά τήν κοινωνία τῶν ἀνθρώπων, παρέμεινε ἕνας σταθερός φίλος καί θαυμαστής τῆς. Σ' ἕνα γράμμα του πρὸς τήν Τερέζα Μαλφάτι, μιά ἀπό τίς ἀγαπημένες του, ἔλεγε στά 1810 «Πόσο γοητευμένος θά ἦμουν νά περιπλανῶμαι μέσα στά δάση, στούς θάμνους, κάτω ἀπό τά δέντρα, στό χορτάρι... Κανένας δέν μπορεί ν' ἀγαπή τήν ἐξοχή ὅσο ἐγώ. Γιατί σίγουρα τά δάση, τά δέντρα καί οἱ βράχοι ἀντηχοῦνε τήν ἠχώ πού ὁ ἄνθρωπος θέλει ν' ἀκούσῃ». («Γράμματα», τόμος Α', σελ. 293).

Ἡ ἠθική δύναμή του ἦταν τόσο μεγάλη ὅσο καί ἡ καλλιτεχνική του ἀκεραιότητα. Ὁλόκληρη ἡ ζωή του ὑπῆρξε ἕνας συνεχῆς ἀγώνας πραγματοποιήσεως ἑνός ὑψηλοῦ ἰδεώδους, μιά ἀδιάσπαστη προσπάθεια ν' ἀνέβῃ ψηλότερα, νά ἐξευγενίσῃ τόν εαυτό του, τήν τέχνη του, τήν ἀνθρωπότητα.

Ἡ σχέση του Μπετόβεν γιά τή θρησκεία ἦταν, γιά πολλούς, ὄχι τελείως ξεκαθαρισμένη. Δέν ὑπάρχει ὅμως ἀμφιβολία πῶς ὁ Μπετόβεν πίστευε βαθύτατα σέ μιάν Ἀνώτερη Δύναμη, στό Θεό. Γι' αὐτόν ὁ Θεός ἦταν μιά Δύναμη παρούσα παντοῦ, χωρίς χρονικά ὅρια, ἀνυφασμένη μέ τόν ἄνθρωπο καί τή φύση, βρισκόταν στήν ψυχὴ του μέσα, στήν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου. Πίστευε πῶς ἦταν ὄργανο τοῦ Θεοῦ νά ἐκπληρώσῃ στόν κόσμο τή μεγάλη ἀποστολή του. Στόν μικρὸ ἀνεψιὸ του Κάρολο, πού ὑπῆρξε μιά ἀπό τίς μεγάλες τραγωδίες τῆς ζωῆς του, ἐπέβαλε νά προσεύχεται, μάλιστα κι ὁ ἴδιος γονυπετοῦσε καί προσευχόνταν μαζί του.

Οἱ φιλοσοφικές του ἀντιλήψεις, ἐκφρασμένες κατὰ τρόπο ἐμπειρικὸ καί ἐνστικτώδη, εἶναι γνωστές. Περιήφημη ἔχει παραμείνει ἡ γνώση σ' ὅλους ἐπιγραμματικὴ φράση του στή Μπετίνα Μπρεντάνο, ὅπως τήν ἀναφέρει αὐτὴ σέ γράμμα τῆς πρὸς τόν Γκαίτε, 28 Μαΐου 1810: «Μόνο ἡ τέχνη καί ἡ γνώση ἀνεβάζουν τόν ἄνθρωπο στό θεῖο καί μόνο ἡ μουσικὴ εἶναι μιά ἀποκάλυψη ὑψηλότερη ἀπὸ κάθε σοφία καί κάθε φιλοσοφία». Καί κεινοῖσι πού δέν θά συμφωνοῦσαν μέ τόν ἀφορισμὸ του αὐτό, δυσκόλα θ' ἀρνηθοῦν τήν ἀστραφτερὴ δύναμη τῆς σκέψεως αὐτῆς πού μόνο ἀπὸ θεῖα ἔλλαμψη θά μπορούσε νά εἶχε ξεπηδήσει ἀπὸ τὸ πνεῦμα ἑνός ἀνθρώπου καί τοῦ πιό μεγάλου.

Μολοντί ὁ Μπετόβεν δέν ὑπῆρξεν ἕνας συστηματικὸς στοχαστής, ἡ φιλοσοφία καί ἡ θρησκεία, καθὼς καί τά προβλήματα τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας, ἦταν πάντα μέσα στά ζωτικὰ ἐνδιαφέροντά του. Μελετοῦσε συχνά τοὺς ἀρχαίους καί νεωτέρους διδασκάλους. Στά γράμματά του καί στά «τετράδια συνομιλίας» βλέπουμε συχνότατα νά συζητᾷ γιά τόν Ὀμηρο, τοὺς Ἕλληνας τραγικούς, τόν Ἀριστοτέλη καί τόν Πλάτωνα, τόν Σαίξπηρ καί τοὺς συγχρόνους του Γκαίτε καί Σίλλερ. ν' ἀναφέρεται ἀκόμη εὐχερῶς στήν ἑλληνικὴ μυθολογία, νά ἐνδιαφέρεται ἀκόμη καί γιά τήν ἑλληνικὴ ἐπανάσταση τοῦ 21. Σ' ἕνα γράμμα του (1809) πρὸς τόν ἐκδότη Μπράιτκοφ γράφει: «Δέν ἔχω τήν ἐλαχίστην ἀπαιτήση σέ ὅ,τι λέγεται πολυμάθεια. Ὡστόσο, ἀπὸ τά παιδικὰ μου χρόνια ἀγωνίζομαι νά καταλάβω σέ τί τὸ καλύτερο καί τὸ σφύροτο ἀνθρώπου κάθε ἐποχῆς ἀπέβλεπαν στά ἔργα τους. Εἶναι ντροπὴ γιά ἕνα καλλιτέχνη πού δέν θεωρεῖ ὑποχρέωσή του νά ἐπιτύχῃ τουλάχιστον αὐτό». («Γράμματα» τόμος Ι, σελ. 246).

Προσπαθήσαμε νά σκιαγραφήσουμε τόν ἄνθρωπο Μπετόβεν. Μιά ζωὴ τόσο ἐκπληκτικὰ πλήρης σέ δράση καί σέ ἀγώνες, μιά τόσο καταπληκτικὴ παρουσία, ἕνα φαινόμενο πού κινήθηκε ἀνάμεσα στό θρύλοκ αἰσ τήν ἱστορία, δέν εἶναι δυνατόν ἀσχετῶς σ' ἕνα σύντομο πορτραίτο. Οὕτε κἀν σ' ἕνα ὀλόκληρο βιβλίον. Ἐνῶ ὅμως ἡ κολοσσία του προσωπικότητά δέν χωρεῖ οὔτε σ' ἕνα βιβλίον, λίγες ἀδρές πινελιές εἶν' ἀρκετές, παρ' ὅλ' αὐτά, νά μᾶς κάνουν νά νιώσουμε, κατὰ τρόπο συγκλονιστικὸ, τίς γιγάντιες διαστάσεις του.

Ἄς προσπαθήσουμε τώρα νά δοῦμε τόν καλλιτέχνη, τόν δημιουργὸ Μπετόβεν, τὴ συμβολὴ του, τίς καινοτομίες πού εἰσήγαγε στὴ μουσικὴ, ἀκόμα τὸ ρόλο τῆς μουσικῆς στὸ ἔργο του...

Ἡ πρώτη καί μεγαλύτερη, ἀληθινὰ ἀνυπολόγιστης σημασίας, προσφορά τοῦ Μπετόβεν ἦταν ἡ συμβολὴ του στήν ἀπελευθέρωση τῆς μουσικῆς ὡς τέχνης, στήν ἀνεξαρτητοποίησή της ὡς κοινωνικοῦ παράγοντος καί ὡς συντελεστοῦ πολιτισμοῦ μέ λειτουργικὴ αὐτοτέλεια. Ἀπὸ ὄργανα ψυχαγωγίας μιάς ὀρισμένης τάξεως, μέ ἐκλεπτυσμένη καί καλλιεργημένη ἐστῶ πνευματικὴ ὑπόσταση, ἡ μουσικὴ ἐγινε, χάρη κυρίως στόν Μπετόβεν, μιά παγκόσμια δύναμη.

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

Διακόσια χρόνια από τή γέννησή του

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΒΑΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

- 'Ο άνθρωπος
- 'Ο καλλιτέχνης

Του κ. ΣΟΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ, διευθυντού
της κρατικής ορχήστρας Θεσσαλονίκης

4ον

Με τή μουσική απέλευθέρωσε ούσιαστικά και τους μουσικούς. Δημιούργησε τήν επαγγελματική συνείδηση του καλλιτέχνη και ιδιαίτερα του δημιουργού, πού δέν συνθέτει κατ' έπιταγήν, αλλά κατά τήν ελεύθερη βούλησή του. 'Ο μουσικός δέν άνηκει πιά στο ύπηρετικό προσωπικό του ένός ή άλλου δυνατού της ημέρας, δέν είναι σκλάβος, ύποτελής κι' αυτός και ή καλλιτεχνική του ύπόσταση, ή μεγαλοφυΐα του κάποτε, αλλά ένως υπερήφανος, ανεξάρτητος κοινωνικός λειτουργός. Είν' αλήθεια ότι τά σημεία τών καιρών, οι κοινωνικές αλλαγές πού έδειχναν σαφώς τήν άνατολή μιάς νέας εποχής ελευθερίας του άτόμου, βοήθησαν ούσιαστικά στη διαμόρφωση τών νέων αυτόν αντίληψεων για τή μουσική και τους έργάτες της. Είναι όμως τιμή, πού άνηκει στον Μπετόβεν, τό ότι ΠΡΩΤΟΣ συνέλαβε και τό νόημα της νέας εποχής, αλλά και πάνω άπ' αυτόν, τό νόημα της άποστολής του καλλιτέχνη και της τέχνης του στον κόσμο.

Συμφασμένα μ' αυτή τή θεμελιώδη άρχή του είναι ο χαρακτήρας, ή φύση, ή ούσία της μουσικής του. 'Ο Μπετόβεν άντλεί τήν έμπνευσή του από τόν έσωτερικό του κόσμο, πού μέσα του ήχει ο παλμός της ανθρωπότητας. Άπ' αυτήν άντλεί τήν δύναμή του, όπως ο Άνταίος από τήν έπαφή με τήν μητέρα Γη. Άλλά, μολοντί έπιζητεί νά δώση στην ούσία της μουσικής του πανανθρώπινο χαρακτήρα, δέν ξεπέφτει ποτέ σε κοινοτοπίες, δέν έκχυδαί'ζει τήν τέχνη του. Του είναι πάρα πολύ προσφιλής και ιερή για νά έπιτρέψη τέτοιο πράγμα. Αντίθετα, δίνει πνοή ανώτερης, πνευματικώτερης ζωής, υγιέστερης και ρωμαλέας ηθικώς. Δέν κατεβαίνει στον άνθρωπο, τόν καλεί ν' ανεβή ως εκεί πού βρίσκεται αυτός. Δέν έπιζητεί τήν εύκολη διατύπωση, τήν πρόχειρη και αυτοσχέδια έπεξεργασία. Έρευνά και μελετά τό θεματικό του ύλικό, τό πλάθει και τό μεταπλάθει, τό λαξεύει, τό δουλεύει, τό χύνει και τό ξαναχύνει στη φωτιά της ψυχής του, κατά τήν τέχνη του, έμφυσώντας πνοή ζωής και προσπαθώντας νά δώση στο έργο του μιά μορφή και ύπόσταση τελειωτικά πλήρη. Όπως εύστοχα λέγει ο Βάγκνερ «σάν άληθινός Προμηθέας έπλαθε τά δημιουργήματά του τών ήχων».

Τό έργο του δέν γραφόταν στα μέτρα της εποχής του, ούτε, καθώς θά δούμε σε λίγο, στα πλαίσια τών τεχνικών και καλλιτεχνικών της δυνατοτήτων. Ώς περιεχόμενο και ως τέχνη ξεπερνάει κατά πολύ τά όρια της εποχής του. 'Ιδίως τά έργα της τελευταίας περιόδου, τά τελευταία κουαρτέττα και οι τελευταίες σονάτες για πιάνο, έμειναν άπρόσιτα στους συγχρόνους του, με τήν άπόκοσμη ούσία τους, τή γεμάτη έκσταση ποιήσή τους, τή μεταφυσική σκέψη πού τά διέπει.

Άς δούμε, όμως, κάπως πιο συγκεκριμένα τό θέμα της προσφοράς του. Η συμβολή του βρίσκεται κατά κύριο λόγο στο χώρο της οργανικής μουσικής. Έχει κι' αυτό τή ξεχωριστή σημασία του γιατί δείχνει ότι ο Μπετόβεν μίλησε, σχεδόν άποκλειστικά, με τήν καθαρή γλώσσα της μουσικής, τή γλώσσα τών ήχων. Καί, κατά κύριο λόγο, πάλι, ο Μπετόβεν έκφραζόταν ορχηστρικά. Άκόμα και στα έργα για πιάνο, ιδίως της δευτέρας περιόδου, τό ύφος είναι μάλλον ορχηστρικό. 'Ο Μπετόβεν υπήρξεν ο θεμελιωτής, ο οργανωτής της νεώτερης ορχήστρας και του ορχηστρικού πνεύματος. Βέβαια, σημαντικώτατη προεργασία στο χώρο της οργανώσεως της ορχήστρας είχε προηγηθεί.

Όρχήστρα, όπως τήν έννοούμε σήμερα, σάν ένα σύνολο ώρισμένων ομάδων οργάνων σε ώρισμένη άναλογία αριθμών και με βάση τήν οικογένεια του βιολιού, άρχισε νά οργανώνεται σιγά σιγά στον 18ον αιώνα. Προηγουμένως ήταν ένα σύνολο ανομοιογενών οργάνων πού έκαλούντο νά παίξουν μαζί χωρίς σαφείς αντίληψεις περί χρωμάτων, αναλογιών κ.λ. Τό μόνο κοινό σημείο ήταν τό λεγόμενο «άριθμημένο μπάσο» (ΜΠΑΣΣΟ ΚΟΝΤΙΝΟΥΟ), πού τό πραγματοποιούσε (δηλ. τήν ύποδηλουμένη άρμονία) εκείνος πού διηύθυνε ή και άπλώς συνόδευε τό σύνολο στο τσεμπαλο ή τό έκκλησιαστικό όργανο.

Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα έχουμε στην ορχήστρα του «Όρφέα» του Μοντεβέρνι στις άρχές του 17ου αιών. (1607), πού ήταν ένα σύνολο τών πιο έτερογενών οργάνων της εποχής σ' ένα άπίθανο, για μιάς, συνδυασμό (15 βιόλες, 3 έκκλησιαστικά όργανα, 5 τρομπέττες, 5 τρομπόνια, 4 φλάουτα κ.λ.).

Στό 18ο αιώνα, βάση της ορχήστρας γίνεται ή οικογένεια του βιολιού με ολοένα σαφέστερα καθωρισμένο αριθμό πνευστών, κυρίως ξυλίνων (φλάουτων, όμποϊ, φαγκόττων και τελικά και τών κλαρινέτων). Με τήν εξαφάνιση του «μπάσο κοντινούο», ή ορχήστρα διαμορφώνεται πιά ελεύθερα. Η εξέλιξη αυτή παρατηρείται λίγο πολύ σ' όλες τις χώρες της Δ. Ευρώπης, κυρίως, όμως, στη Γερμανία, όπου ώρισμένες πόλεις γίνονται σημαντικά κέντρα. Άνάμεσα σ' αυτά, πρωτεύουσα θέση πήρε ή πόλη Μάνχαϊμ, πού από τό 1741, με τήν έγκατάσταση εκεί του διαπρεπούς συνθέτη, μαέστρου και βιολιστού ΓΙΟΧΑΝ ΣΤΑΜΙΤΣ (1717—57), αποκτά μεγάλη φήμη με τήν περιφημη ορχήστρα της και τή σχολή συνθέσεως. Στα μέσα του 18ου αιώνα ή ορχήστρα της ήταν ένα αξιόλογο σύνολο, «ένας στρατός στρατιγών», κατά τήν έκφραση του Άγγλου συνθέτη και ιστορικού Τσάρλς Μπέρνευ (1726—1814), πού τήν είχε έπισκεφθή στα 1772. Το Μάνχαϊμ (κυρίως ο Στάμιτς), συνέβαλε σημαντικά στη διαμόρφωση της φόρμας της σονάτας - συμφωνίας και εισήγαγε έρμηνευτικές καινοτομίες, όπως οι γνωστοί χρωματισμοί κρεσέντο και ντιμιனுέντο, πού άπετέλεσαν σημαντική εξέλιξη στην έκτελεση συμφωνικής μουσικής. Ήταν όμως ακόμα στο στάδιο τών υπερβολών, άν κρίνουμε από τήν άκόλουθη ενθουσιαστική φράση του συνθέτη, οργανίστα και συγγραφέα Κριστιαν Σούμπαρτ (1739—1791), πού στο βιβλίο του «'Ιδέες πάνω σε μιάν αισθητική της μουσικής» γράφει παραστατικά «τό φόρτε τους ήταν σάν βροντή, τό κρεσέντο τους σάν καταρρακτης, τό ντιμινουέντο τους σάν μακρινό κελάρισμα κρυστάλλινου νερού, τό πιάνο τους σάν άπλή πνοή της άνοιξέως».

Ό Μότσαρτ έπισκέφθη τό Μάνχαϊμ στα 1777 και σ' ένα γράμμα του προς τόν πατέρα του (4 Νοεμβρίου, Ε. Μπλόμ, «Γράμματα του Μότσαρτ», σ. 61) χαρακτηρίζει τήν ορχήστρα «έξαιρετη και δυνατή» και προσθέτει πως ή δύναμή της είναι 48 περίπου μουσικοί (20—21 1—11 βιολιά, ανά 4 βιόλες, τσέλλα κοντραμπάσσα, άνα 2 φλάουτα, όμποϊ, κλαρ., 4 φαγκόττα, άνα 2 κόρνα, τρομπέττες και τύμπανα).

Όπως βλέπει κανείς ή ορχήστρα ήταν σχεδόν έτοιμη όταν ο Μπετόβεν έγραφε (σιά 1800) τήν πρώτη του συμφωνία. 'Ο Χάϋδν και ο Μότσαρτ τήν παρέδωσαν στα χέρια του έτοιμη. 'Ο Μπετόβεν όμως τήν οργανώνει κατά τρόπο σαφή και όριστικό, έπεκτείνει τόν αριθμό (κυρίως τών εγχόρδων), ανεβάζει τό επίπεδο τεχνικών και έρμηνευτικών απαιτήσεων σε πολύ ύψηλό βαθμό, οργανώνει τήν έσωτερική λειτουργία της και τήν διάρθρωσή της, δίνει άτομικότητα στις διάφορες ομάδες. Όμάδες και όργανα, πού στους άμέσως προηγούμενους συνθέτες έχρησιμοποιούντο για συμπληρωματικό ρόλο, στον Μπετόβεν άποκτούν, ιδίως από τήν «'Ηρώική» και κατόπιν, σημαντική άυτοτέλεια μέσα στα πλαίσια του συνόλου.

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

Διακόσια χρόνια από τή γέννησή του

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΒΑΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

- 'Ο άνθρωπος
- 'Ο καλλιτέχνης

Του κ. ΣΟΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ, διευθυντού
της κρατικής ορχήστρας Θεσσαλονίκης

5ον

Μιά ομάδα παραμελημένη ως τότε, με υποτυπώδη ρόλο, ήταν οι βιόλες που με τον Μπετόβεν αποκτούν ατομικότητα και αναλαμβάνουν ολοένα μεγαλύτερο και πιο υπεύθυνο ρόλο. Τα κόρνα προβάλλουν με καταπληκτική παρουσία στην «Ηρωική», στην 8η (Τρίο του Σκέρτσου και στις δύο συμφωνίες), στην Ένάτη (ο Μπετόβεν προσθέτει τρίτο και τέταρτο κόρνα). Τα ξύλινα πνευστά αποκτούν ελευθερία με σολιστικά μέρη, αλλά και σαν σύνολο με το δικό τους χρώμα στον γενικό πίνακα. Για την μεγάλη χρήση τους είχε επικριθεί από πολλούς συγχρόνους ο Μπετόβεν! Τα τύμπανα ακόμη από συνοδευτικό ρυθμικό στοιχείο ανυψώνονται συχνά σε στενό συνεργάτη των άλλων, κάποτε, όπως στο σκέρτσο της 9ης, σε δραματικό πρωταγωνιστή. 'Ο Μπετόβεν εισήγαγε στην ορχήστρα το μικρό φλάουτο, το κόντρα φαγκόττο και τα τρομπόνια. Το ορχηστρικό του δαιμόνιο συνεδύαζε σε τέλειο βαθμό τα χρώματα των ομάδων και έδενε τον ρόλο τους με την εσωτερική ουσία της μουσικής του.

'Ο ΙΓΚΟΡ ΣΤΡΑΒΙΝΣΚΥ, ο μεγάλος σύγχρονος συνθέτης, που δέν ανήκει στους ιδιαίτερους θαυμαστές του Μπετόβεν, λέγει στο τελευταίο βιβλίο του «Συνομιλίες με τον Ι. Στραβίνσκυ» (Λονδίνο 1959): «'Ο Μπετόβεν, ο μεγαλύτερος απ' όλους διδάσκαλος της ορχήστρας, σπάνια επαινείται για την ένορχηστρωσή του. Γιατί οι συμφωνίες του είναι πάρα πολύ καλή μουσική από κάθε άποψη και η ορχήστρα αποτελεί ολοκληρωτικό μέρος τους. Έτσι, ενώ είναι άνοητο να λέμε για την 8η «τί θαυμάσια ένορχηστρωση», ώστόσο τί ασύγκριτη ένορχηστρωτική σκέψη»...

Με τή σκέψη αυτή του Στραβίνσκυ οδηγούμαστε στη διαπίστωση μιάς μεγάλης αλήθειας που ξεπηδάει μέσα από την ουσία της μουσικής του. Όλα, μελωδία, ρυθμός, αρμονικοί συνδυασμοί για να εκπληρώσουν ένα μοναδικό ρόλο σαν στοιχεία συστατικά ενός και του αυτού οργανισμού. 'Η μελωδικότητα, αυτή καθαυτή, δέν είναι αυτόσκοπος στον Μπετόβεν, είναι στοιχείο λειτουργικό του συνόλου. 'Η μελωδία, τού θέμα, είναι η πρώτη ύλη που θα υποστή την επεξεργασία που θα τις επιβάλει, ώστε να συμβάλει στο χτίσιμο τού έργου και να γίνει ένα με τα άλλα συστατικά τού οικοδομήματος, συχνά τού δράματος. Γιατί ο Μπετόβεν είναι κατ'έξοχήν αρχιτέκτων δραματουργός. Ένας δραματιστής που ζητάει να εκφράσει όχι τήν καλλιτέπεια, αυτήν καθαυτή, αλλά τήν εσωτερική ουσία τού κόσμου. Κάθε έργο είναι αποτέλεσμα μιάς δραματικής πάλης, ή έκφραση ενός ανθρώπινου δράματος.

'Η αγάπη, ο πόνος, ή χαρά, ή λύπη, ή τρυφερότητα, ο ήρωισμός, ή πάλη, ο θρίαμβος, τού μυστήριο της ζωής ό,τι ανθρώπινο, ό,τι συνυφασμένο με τον άνθρωπο, τον σκοπό του πάνω στη γή και πιο πέρα, εκφράζονται με δύναμη και συνέπεια στο έργο του.

'Ο μεγαλεπήβολος, όμως αυτός σκοπευτής ζητάει να εκφρασθή σε πλατύτερους ορίζοντες, να χαράξει νέες λεωφόρους, να δημιουργήσει μιά καινούργια εκφραστική γλώσσα. Γι' αυτό χρειάζεται μεγαλύτερη ορχήστρα, πιο πολλούς εκτελεστές, πιο υψηλό βαθμό τεχνικών και καλλιτεχνικών απαιτήσεων, πιο πλατειές, γιγάντιες φόρμες. Γι' αυτό τά έργα του παίρνουν κολοσσιαίες διαστάσεις. Αδιαφορεί για τις έντυπώσεις και τήν κριτική, που θορυβείται σε κάθε καινούργιο έργο και άπορει για πράγματα που θεωρεί ασυμβίβαστα προς κάθε έννοια τού ώραιου. 'Ο Μπετόβεν περιφρονεί, μκκτηρίζει ή και οικτίρει. «'Απατάσαι πάρα πολύ, γράφει στον Μπράντκοφ που τó περιοδικό του «Μουσική έφημερίς» της Λειψίας έδημοσίευσε σφοδρότατη επίθεση εναντίον της «'Ηρωικής», άπατάσαι άν νομίξης πώς μπορείς να με βλάψης δημοσιεύοντας τέτοιας φύσεως άρθρα. Μ' αυτά οδηγείς τó περιοδικό σου σε άνυποληψία» («Γράμματα τού Μπετόβεν» τόμ. Ι, σ. 150). Έπικριτική ήταν, καθώς θα δούμε, ή στάση σε πλείστους μουσικούς κύκλους της εποχής. 'Ο Μπετόβεν, όμως δέν πτοείται απ' αυτά, ούτε, προ πάντων, έμποδίζεται από τις άθλιες συνθήκες εκτέλεσεως ή τις πολύ περιορισμένες καλλιτεχνικές δυνατότητες της εποχής. Βυθισμένος στους προφητικούς οραματισμούς του δημιουργεί κατά θαυμαστό τρόπο, χωρίς να λογαριάζει τά μέτρα της εποχής του.

'Ο Γερμανός συνθέτης, κριτικός και γλαφυρός μουσικογράφος ΓΙΑΧΑΝ ΦΡ. ΡΑΪΧΑΡΝΤ, θαυμαστής τού Μπετόβεν, μάς δίνει μιά εξαιρετικά ενδιαφέρουσα εικόνα μιάς συναυλίας τού Μπετόβεν στο βιβλίο του «Γράμματα από ένα ταξίδι στη Βιέννη» που μάς δίνει μιά σαφή ιδέα των κακών συνθηκών εκτέλεσεως μουσικής στη Βιέννη τήν εποχή τού Μπετόβεν. 'Η συναυλία αυτή, που δόθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 1808, υπήρξε — εκτός απ' αυτή που δόθηκε σε πρώτη εκτέλεση ή 9η στά 1824 — ή πιο σημαντική ίσως συναυλία της σταδιοδρομίας τού Μπετόβεν με πρώτη εκτέλεση της Πέμπτης, της Ποιμενικής και της Χορωδιακής Φαντασίας μαζί με εκτελέσεις τού τετάρτου κοντσέρτου για πιάνο, άποσπασμάτων από τή Λειτουργία σε Ντό και της Άριας «'Α! Πέρφιντο». 'Ο Ράιχαρντ έπεσκέφθη τή Βιέννη στά 1808 και μιλάει μ' ένθουσιασμό για τήν κοινωνική και μουσική της ζωή. 'Ανάμεσα σε άλλα γράφει «'Η Βιεννέζικη κοινωνία είναι τόσο πλούσια και εύχρηστη, ώστε όσον άφορα τή φιλοξενία, τήν καλοζωία, τήν ελευθερία και τή γενική φαιδρότητα ή Βιέννη είναι ασύγκριτη σ' όλη τήν Εύρώπη»...

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

Διακόσια χρόνια από τή γέννησή του

ΔΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΒΑΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

- 'Ο άνθρωπος
- 'Ο καλλιτέχνης

Του κ. ΣΟΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ, διευθυντού
τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης

6ον

Ἡ Βιέννη ἔχει κάθε τί πού χαρακτηρίζει μιά μεγαλοπόλη, σέ ἀσυνήθιστα ὑψηλό βαθμό. Ἐχει μιά μεγάλη, εὐπορη, καλλιεργημένη, φιλότεχνη, φιλόξενη, ἐξαιρετη σέ συμπεριφορά κα' κομψότητα τάξη εὐγενῶν. Ἐχει μίαν εὐπορη κοινωνική φιλόξενη μεσαία τάξη... καί μιά καλή οικονομικά, γεμάτη καλωσύνη καί εὐθυμία λαϊκή τάξη... «Ἀναφέρεται κατόπιν στήν πρώτη του συνάντηση μέ τόν Μπετόβεν. Δυσκολεῦτηκε νά βρῆ τό σπίτι του («ὁ κόσμος ἐδῶ δέν ἐνδιαφέρεται γι' αὐτόν», λέγει). «Τόν βρήκα, τελικά, σ' ἓνα μεγάλο ἐρημωμένο καί μοναχικό σπίτι. στήν ἀρχή φαινόταν τόσο σκυθρωπός, ὅσο καί τό περιβάλλον του, ἀλλά σιγά - σιγά γινόταν ζωηρότερος... σχολιάζοντας ἀνοιχτά καί ἐγκάρδια πάνω σέ κάθε τί πού τόν ρωτοῦσα. Εἶναι μιά ἰσχυρή φύσις, ἐξωτερικά κυκλώπεια ἀλλά στήν πραγματικότητα εἶναι εἰλικρινής, φιλικός καί προσηνής». Γιά τή συναυλία τῆς 22ας Δεκεμβρίου 1809, πού κράτησε 4 ὁλόκληρες ὥρες ὑπό τήν διεύθυνση τοῦ Μπετόβεν, γράφει ὅτι κῆ ὀρχήστρα ἀποτελεῖται ἀπό τά πιό ἑτερογενή στοιχεῖα καί δέν ἦτο κἀν δυνατό νά κἀν ἔστω καί μιά πλήρη δοκιμὴ ὅλων τῶν ἔργων τοῦ προγράμματος, τό καθένα ἀπό τά ὅποια ἦταν γεμάτο μέ τίς μεγαλύτερες δυσκολίες». Γιά τήν Ποιμενική λέγει ὅτι «κάθε μέρος τῆς ἦταν γεμάτο ἀπό τίς ζωηρότερες εἰκόνες καί τίς λαμπρότερες ἰδέες». Ἐκφράζει τό θαυμασμό του γιά τήν ἐκπληκτικὴ δεξιότητιὰ τοῦ Μπετόβεν πού ἦταν ὁ σολιστ σὺν 40 κοντσέρτο καί μιλάει μέ συγκίνηση γιά τό πῶς τραγούδησε ὁ Μπετόβεν τό ἀριστουργηματικό Ἄντᾶτζιο τοῦ κοντσέρτου. Τὰ ἀποσπάσματα ἀπὸ τὴ Λειτουργία εἶχαν μεγάλη ἀποτυχία. Ἡ τραγωδία, ὅμως, τῆς βραδυῆς ἦταν ἡ χορωδιακὴ φαντασία. Καθὼς λέγει ὁ Ράιχαρτ «πλήρως καταστροφὴ» στήν ἐκτέλεση, σάν ἀποτέλεσμα μιάς ὀρχηστρικής συγχύσεως τόσο μεγάλης, πού ὁ Μπετόβεν, μέ τήν ἐμπνευσμένη ὀρμὴ τοῦ Καλλιτέχνη, μὴ σκεπτόμενος πιά οὔτε τό κοινό, οὔτε τό περιβάλλον, ἐκραυγάζε νά σταματήσουν καί νά ξαναρχίσουν ἀπὸ τὴν ἀρχή. Μπορεῖτε νά φαντασθῆτε πόσο ἐγὼ καί οἱ ἄλλοι φίλοι του ὑποφέραμε ἀπ' αὐτό».

Ἴδού, λοιπόν, οἱ συνθήκες ἐκτελέσεως τῶν συμφωνικῶν ἔργων τῶν τιτάνα. Ἐρασιτεχνισμός, ἔλλειψη καλλιτεχνικῆς εὐθύνης, προχειρότητα στήν προετοιμασία καί πενιχρότητα στήν ἐκτέλεση. Καί παρὰ τίς συνθήκες αὐτές ὁ μεγαλεπήβολος αὐτός ὀραματιστὴς ἐξακολουθοῦσε νά προχωρῆ μέ ἄλματα κολοσσού μακριὰ καί βαθειὰ σὺν μέλλον.

Εἶναι γεγονός ὅτι ἡ Βιέννη ἦταν ἀπὸ αἰῶνες σημαντικώτατο μουσικὸ κέντρο. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἀυτοκράτορα Μαξιμιλιανοῦ τοῦ Α' (1459—151, βασιλ. 1493—1519), δηλ. ἀπὸ τίς ἀρχές τοῦ 16ου αἰῶνα, ἀναπτύσσεται σάν μουσικὸ κέντρο. Μεγαλύτερη ἀκμὴ σημειώνεται στὸν 17ο αἰῶνα ἐπὶ τῶν Αἰθουρῶν, μέ τὴ συρροὴ ξένων, κυρίως Ἰταλῶν, μουσικῶν. Φυσικά, ἡ ὄπερα ἦταν κατὰ κύριο λόγο τό κέντρο τοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 18ου αἰῶνα ὅμως καί ἡ ὀργανικὴ μουσικὴ ἀρχίζει νά ἀποκτῆ αὐτοτέλεια. Γιά πρώτη φορά ὀργανώνονται δημόσιες συναυλίες μέ εἰσιτήριον σὺν ἀλλοῦ Αουγκάρτεν, σ' ἓνα προάστιον κοντὰ σὺν Δούναβι. Ἦταν καλοκαιρινές συναυλίες, ὅπως οἱ σημερινές «σερενάτες» πού γίνονται τό καλοκαίρι σέ πολλές πόλεις τῆς Εὐρώπης. Μιά μικρὴ αἴθουσα συναυλιῶν, ἡ πρώτη τοῦ εἴδους, κτίστηκε καί, καθὼς μαθαίνουμε ἀπὸ ἓνα γράμμα τοῦ Μότσαρτ πρὸς τόν πατέρα του, τὸν Μάη 1782, ὁ μέγας συνθέτης συνεβλήθη μέ κάποιον ἱμπρεσαῆριο Μάρτιν καί τό καλοκαίρι τοῦ 1782 ἀνέλαβε τὴν πρώτην σειράν συναυλιῶν. Τὸ ἐπίπεδο στήν ἀρχὴ πολὺ ὑψηλό, μετὰ τόν Μότσαρτ ξέπεσε σιγά - σιγά. Παράλληλα, ἀνεξάρτητη συμφωνικὴ ὀρχήστρα (ἐκτός αὐτῆς τῆς ὄπερας) δέν ὑπῆρχε συστηματικὰ ὀργανωμένη. Ἡ πρώτη ὀρχήστρα πάνω σέ ἐπαγγελματικὴ βάση, ὑπῆρξε ἡ περίφημη φιλαρμονικὴ τῆς Βιέννης πού ἰδρύθηκε τὸν χειμῶνα τοῦ 1841 καί ἔδωσε τὴν πρώτην τῆς συναυλία, ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ πρώτου τῆς μαέστρου Γερμανοῦ συνθέτη Ὁττο Νικολάϊ (1810—49) στίς 28 Μαρτίου τοῦ 1842. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Μπετόβεν συναυλίες μέ ὀρχήστρα καί χορωδία ὀργανωνόντο ἀπὸ τὸν γνωστὸ ζυλλογο Τόνκυστλερ (Καλλιτεχνῶν μουσικῆς) πού ἰδρύθηκε στὰ 1772 καί ἀργότερα τὴν Ἐταιρεία τῶν Φίλων τῆς Μουσικῆς, πού ἰδρύθηκε στὰ 1813. Κάθε φορά μιά ὀρχήστρα σχηματιζόταν προχειρῶς ἀπὸ μουσικοὺς τῆς Αὐλικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὄπερας καί ἄλλους καί οἱ συναυλίες πού ἐδίδοτο κατ' αὐτόν τὸν τρόπο ἦταν οἱ μόνες μέ τὴ νεώτερη σημασία τοῦ ὄρου. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν προχέρον ἐκτελέσεων τὰ εἶδαμε στήν περίπτωση τοῦ Μπετόβεν καί δὲ μπορούμε νά ἦταν ποτὲ ἱκανοποιητικά ὅταν οἱ μουσικοὶ εἶχαν νά ἀντιμετωπίζουν ἔργα μέ τόσο ὑψηλές τεχνικές καί ἄλλες ἀπαιτήσεις, σάν αὐτὰ τοῦ Μπετόβεν. Σέ ἀληθινὰ ὑψηλὸ σημεῖο βρισκόταν ἡ μουσικὴ δωματίου.

Ξαναυριζόντας σὺν ἔργο τοῦ Μπετόβεν, πρέπει νά ὑπογραμμίσουμε ἰδιαίτερα τίς καινοτομίες του στὴν φόρμα τῆς σονάτας καί εὐρύτερα τῆς συμφωνίας, πού συνίσταντο στήν ἐκτεταμένη, σέ βαθμὸ συχνὰ κολοσσιαίον, ἐπεξεργασίας τοῦ θεματικοῦ ὄυκτου, μέ τό δραματικὸ συχνὰ πλάσιμο τῆς πάλης καί τῆς συγκρούσεως ἀνάμεσα στὰ δύο θέματα, καθὼς καί στήν ἐπανεπεξεργασία σὺν τέλος τοῦ πρώτου συνήθως μέρους, τῆς συμφωνίας. Ἐτοῖ ὁ Μπετόβεν ἐμφυσῶσε δραματικὴν δύναμη, πού πρώτη φορά συναντοῦμε σέ συμφωνικὴ μουσικὴ.

Ἐπειτα, ἔδωσε ὁ Μπετόβεν ὀλοτέλα ξεχωριστὸ περιεχόμενον στὶς ἀργές κινήσεις. Στὸν Χαῦδν καί τὸν Μότσαρτ τὰ ἀργὰ μέρη τῆς συμφωνίας καί τῆς σονάτας ἦταν ἀληθινὰ κομφοτεχνήματα, ἀριστουργήματα καλλιτεχνίας μουσικῆς. Μιά πνοὴ νεανικῆς ὀρασιᾶς καί χάρις τὰ διαπερνοῦσε. Στὸ Μπετόβεν οἱ ἀργές κινήσεις τὰ περίφημα Ἄντᾶτζιο του, εἶναι γεμάτα βαθυστόχαστη ἐνατένιση, ποιητικὴ ἔξαρση, ἰσχυρὸ παλμὸ ἀνθρώπινου αἰσθήματος, ἀληθινὰ πρωτόφανη μουσικὴ ἐμπειρία γιά τὴν ἐποχὴ καί γιά τίς κατοπινές γενεές.

(ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ)

Διακόσια χρόνια από τή γέννησή του

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΒΑΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

- 'Ο άνθρωπος
- 'Ο καλλιτέχνης

Του κ. ΣΟΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ, διευθυντού
της κρατικής ορχήστρας Θεσσαλονίκης

7ον (Τελευταίον)

'Αλλη προσφορά του ήταν ή καθιέρωση του σκέρτσου, σέ αντικατάσταση του Μενουέττου. Είν' αλήθεια, ότι συναντούμε συμπτωματικά γιά πρώτη φορά τό σκέρτσου του Χαύδν, αλλά είναι ό Μπετόβεν όχι μονάχα πού τό καθιέρωσε οριστικά, αλλά πού τό έμφύσησε πνοή ζωής, μιάς ζωής γεμάτης συναρπαστική ρυθμική ύπoσταση, λάμψη, χιούμορ, διονυσιακή έξαρση και φαιδρότητα.

'Ο,τι βρήκε έτοιμο στή φόρμα τής σονάτας — συμφωνίας, από τή σχολή του Μανχαίμ, τό γιό του μεγάλου Μπάχ Φίλιππov Έμμανουήλ και κυρίως τόν Χαύδν και τόν Μότσαρτ, τό επέξετεινε σέ βάθος και πλάτος, στά άκρότατα όρια, τό καθάρισε από τον τυπικό φορμαλισμό, τό ανανέωσε, τούδωσε περιεχόμενο πού παλλόταν από έσωτερική, πληθωρική ζωή. 'Ωδήγησε ήρωικά τή μουσική, καθώς μέ πολύ ρομαντισμό λέγει ό Βάγκνερ στή μελέτη του «'Η τέχνη τών ήχων», στή νεογέννητη καλλιτεχνική ανθρωπότητα του μέλλοντος, όπως ό Κολόμβος μέσα από τόν ώκεανό μάς ώδήγησε στό νέο κόσμo.

Είναι πιθανόν, ότι σέ σύγκριση μέ τό άφελές, χαριτωμένο και εύγενικό ύφος του Χαύδν, τό άδαμάντινο, τό στυλπτό, τό γεμάτο κάλλος και νεανική άλκή ύφος του Μότσαρτ, τό ύφος του Μπετόβεν νά φαίνεται κάποτε τραχύ και άπότομο, οι άλλες τόνου, καθώς ύποστηρίζουν πολλοί, νά γίνεται άποστομα μέ δραματική έπιβολή. 'Ενώ στόν Χαύδν και τόν Μότσαρτ υπάρχει τό χρυσό μέτρο τών περιορισμένων και μέ περιορισμένη ρυθμισμένων αναλογιών, έδώ, στόν Μπετόβεν, υπάρχει μακρηγορία, αυτή ή μακρηγορία πού του κατελόγιζαν ιδιαίτερα οι σύγχρονοί του. 'Αλλά, μέ όση σοφία χτίζουν στίς περιορισμένες σχετικά μορφές ό Χαύδν και ό Μότσαρτ, μέ άλλη τόση και μεγαλύτερη αρχιτεκτονική σοφία χτίζει στίς μεγαλύτερες και έκτεταμένες δικές του ό Μπετόβεν. Οραματίζεται και σκοπεύει ψηλά, μακριά και σέ βάθος, αλλά προχωρεί, χαλιναγωγώντας τόν δημιουργικό του οίστρο μέ σύνεση, διοχετευοντας τή λάβα του ήφαιστειού του σέ καλά καθωρισμένα κανάλια. 'Ο δαιμόνας πού ζή μέσα του, δέν αφήνεται νά δράση μέ άχαλίνωτη έλευθερία. Γίνεται ήμερος Πήγασος και οδηγεί σταθερά στίς ψηλότερες ποιητικές κορφές.

Σέ κάποιες ειδικότερες τομείς, ή συμβολή του Μπετόβεν έχει χαραχθή ανεξίτηλα. Στο πιανιστικό ύφος έχει εισφέρει δύναμη, πλάτος, λαμπρότητα και άγνωστες μέχρι τότε φωτισκίσεις... Από τό ύφος του κλαβεςέν και του πρώτου πιάνου μέ τις περιορισμένες ήχητικές δυνατότητες μπαίνουμε στήν περιοχή του μεγάλου πιάνου μέ τις πλατειές, λαμπρές και δυνατές sonorité. 'Η εξέλιξη είναι φανερή και μέσα στό ίδιο τό έργο του Μπετόβεν. 'Η διαδρομή λ.χ. από τήν πρώτη σονάτα γιά πιάνο, ως τις τελευταίες μεγάλες, ή από τό πρώτο κοντσέρτο γιά πιάνο, ως τό κολοσσιαίο, όχι μονάχα σέ έκταση σέ έκταση και ορχηστρικό μεγαλείο, αλλά και σέ πιανιστικό δυναμισμό, πέμπτο, είναι τεράστια. Στά έργα γιά βιολί, και ιδιαίτερα στό κοντσέρτο του, διαωχέτευσε όλη τήν τρυφερότητα και τόν θερμότερο λυρισμό τής ψυχής του, αφήνοντας και έδώ μαζί μέ τή σφραγίδα τής μεγαλοφυΐας του, πρότυπα γιά τις μελλοντικές γενεές.

Και στή μουσική δωματίου άνοιξε νέες λεωφόρους. 'Ιδιαίτερα, ή κληρονομιά πού άφήκε στήν περιοχή του κουαρτέτου έγχορδων, του λεπτεπιλεπτου αυτού συνδυασμού, είναι ολότελα ξεχωριστής άξιας. Μπορεί νά μή βρίσκουμε έδώ πάντοτε τή θαυμαστή ισσορροπία τών κουαρτέτων του Μότσαρτ, αλλά γιά πρώτη φορά στό κουαρτέτο συνδιαλέγονται πραγματικά τά τέσσερα όργανα, σένα τετραμερές σύνολο. Και έδώ ό Μπετόβεν, όπως και στήν ορχήστρα, ζητάει μεγαλύτερη και πιό υπεύθυνη αντιμετώπιση τεχνικών και καλλιτεχνικών τής μουσικής. Στά τελευταία του κουαρτέττα πού είναι ό,τι ύψιπετέστερο, πιό αιθέριο και πιό πνευματικό έγγραφο, ό Μπετόβεν έχει ξεφύγει από τό νοητό κόσμo και μήκη στην περιοχή του όνειρου και τών μεταφυσικών αναζητήσεων. Καθώς πολύ εκφραστικά γράφει ό διαπρεπής μουσικολόγος 'Αλφρεντ 'Αϊνστάϊν, «Θείοι μονόλογοι μιάς μοναχικής ψυχής, ξεπερνούν άπροσμέτρητα τά όρια τής εποχής του... και άποτελούν γιά μάς σέ πνευματικό περιεχόμενο τό ύψιστο σημείο πού έφτασε ή μουσική» ('Αϊνστάϊν «'Ιστορία τής Μουσικής» σελ. 149—150).

'Ανακεφαλαιώνοντας, μπορούμε νά καθορίσουμε σέ λίγες άδρές γραμμές τή συμβολή του Μπετόβεν στά ακόλουθα βασικά σημεία:

α) 'Υπήρξε ό πρώτος πού άναπέτασε τή σημαία τής ανεξαρτησίας τής μουσικής και τών μουσικών.

β) Έκανε τή μουσική όργανο πανανθρώπινο, μέ άνώτερη, πνευματική και πολιτιστική άποστολή.

γ) Έπλάτυνε και ανανέωσε τις φόρμες διευρύνοντας τις διαστάσεις τους, άπομάκρυνε τόν φορμαλισμό και διαωχέτευσε καινούργια πνοή πρωτόφαντης σέ ουσία μουσικής ζωής, διαπερασμένης από τόν θερμό ούμανισμό του.

δ) Καθιέρωσε νέες φόρμες.

ε) 'Ωργάνωσε τή νεώτερη ορχήστρα, ανεβάζοντας τό επίπεδο τών τεχνικών και έρμηνευτικών άπαιτήσεων και καθιέρωσε πρώτος τήν ένορχήστρωση ως τέχνη.

στ) 'Ιδιαίτερα ανανέωσε τή σονάτα, τή συμφωνία, τή συμφωνική εισαγωγή, τό κοντσέρτο, τό πιανιστικό ύφος και τό ύφος τής μουσικής δωματίου.

ζ) Άνοιξε διάπλατα τό δρόμο στόν ρομαντισμό και τήν προγραμματική μουσική.

Γενικά, μέ τό έργο του καθαγίασε τήν άποστολή τής μουσικής και του δημιουργού έργάτου της και καθιέρωσε ένα μουσικό εύαγγέλιο πού χρησίμευε ως πηγή και υπόδειγμα γιά τις κατοπινές γενεές. Χωρίς τό κοσμογονικό του έργο, θά ήταν άδύνατη, θά έπαυρεν όπωσδήποτε άλλη μορφή και διαστάσεις, ή μετέπειτα μουσική.

'Ο Μπετόβεν πέρασε σάν ένα μετέωρο πάνω από τήν εποχή του. Ένας σημαντικός κύκλος μουσικών και φιλοτέχνων στήν Βιέννη, αλλά και σ' όλη τήν Ευρώπη, ανεγνώρισαν τήν μεγαλοφυΐα του. Στήν Βιέννη ιδιαίτερα, είχε άποκτήσει πολλούς και άφωσιωμένους θαυμαστές και φίλους πού του έμειναν πιστοί ως τό τέλος τής ζωής του, άν και πολλούς άπ' αυτούς μπορούσε νά τούς είχε κατά καιρούς πικράνει μέ τις ήφαιστειώδεις έκρήξεις του. Γιά πολλούς, όμως, μουσικούς και τό κοινό, τό έργο του παρέμεινε άπρόσιτο, άκατόνητο, ΤΕΡΡΑ ΙΝΚΟΓΝΙΤΑ. 'Αρκεί νά λεχθή ότι τά χειρόγραφα τής παρτιτούρας τής Τετάρτης και Πέμπτης συμφωνίας του πουλήθηκαν μετά τό θάνατό του γιά 6 μόνο φλωρίνια τό καθένα.

Οι κυριώτερες έπιφυλάξεις και έπικρίσεις πού είχαν διατυπωθή από σύγχρονους πάνω στά έργα του Μπετόβεν ήταν γιά μακρηγορία, γιά άπότομες μετατροπές, σκληρές άρμονίες, γιά έλλειψη μελωδικότητας, τάξεως και ρυθμικής ίσορροπίας, γιά τρομερές δυσκολίες στήν έκτέλεση, γιά άκατανόητες αισθητικές προθέσεις, γενικά γιά τό ύφος τής μουσικής του. Στή Γαλλία γιά νά έκτελεσθούν συμφωνίες του έπρεπε νά ύποστούν, κατά τήν έκφραση του Μπερλιόζ, «τερατώδεις περικοπές». Χωρίς αυτές τις διορθώσεις, λέγει (στό βιβλίο του «Διά μέσου τών τραγουδιών» σελ. 17), ό Μπετόβεν δέν θάχε τήν τιμή νά συμπεριληφθή στά προγράμματα τών συναυλιών.

Σέ δοκιμή μιάς συμφωνίας του ό διάσημος βιολιστής Κρώυτζερ έφυγε στή μέση κλείνοντας τ' αυτιά του. 'Η γνώμη του Κρώυτζερ, προσθέτει ό Μπερλιόζ, ήταν αυτή τών 99% τών μουσικών τών Παρισίων. 'Όταν πρωτοπαίχθηκε στό Παρίσι ή 'Ενάτη συμφωνία στά 1938 (έντεκα χρόνια μετά τό θάνατό του συνθέτη) χαρακτηρίσθηκε από μερικούς κριτικούς, ούτε λίγο ούτε πολύ, ως μιά «τερατώδης τρέλλα».

'Ο Βενσάν ντ' 'Εντί αναφέρει ότι ακόμη ως τά 1875, όταν ό ίδιος ήταν 25 χρονών, θυμάται ότι σέ έκτελέσεις τής 'Ενάτης, μεγάλο μέρος του κοινού άπεδοκίμαζε σφυρίζοντας άνηλεώς («Μα θήματα συνθέσεως» βιβλ. Β', μέρος Β', σελ. 139). 'Ο γνωστός Γερμανός συνθέτης μαέστρος και διάσημος στήν εποχή του βιολιστής Λουί Σπόρ, όταν άκουσε γιά πρώτη φορά τήν 'Ενάτη, άρκετά χρόνια μετά τό θάνατο του Μπετόβεν, άπεφάνθη ότι «λείπει από τόν Μπετόβεν μιά αισθητική καλλιέργεια και τό αίσθημα του ώραίου! Αυτό δέν τόν έμπόδισε νά διευθύνει στά 1845 τήν 'Ενάτη ό ίδιος δημοσία.

Πολύ διαφορετική από τή γνώμη του Σπόρ δέν ήταν και ή γνώμη πολλών άλλων, όπως λ.χ. του διαπρεπούς στήν εποχή έκείνη Βέλγου μουσικολόγου, Ιστορικού και θεωρητικού Φετίς (1784—1871) πού έλεγε γιά τήν ένατη, ανάμεσα σέ άλλα «μερικούς άστραπές ένός σπατίου και ώραίο καλόντου (sic) διαπερνών όλο αυτό τό σκοτάδι, άλλα γενικά ή κούρση, θά τολμούσα νά πώ ή άνία, είναι ή έντύπωση πού μένει από όλο αυτό τό έργο».

Χάρη στόν Βάγκνερ τόν Μπερλιόζ τόν Σούμαν, τόν Μέντελσον και πολλούς άλλους φωτισμένους καλλιτέχνες, τό έργο του Μπετόβεν τοποθετήθηκε στή σωστή του θέση από τά μέσα περίπου του 19ου αιώνα. Παρ' όλο πού από καιρό άκούονται και σήμερα άκόμη, μερικές έπικριτικές φωνές σέ διαφόρους κύκλους, τό γεγονός ότι στά επικριτικά συναυλιών (συνφωνιών, μουσικής δωματίου, ρεσιτάλ κλπ.) όλου του κόσμου, κατέχει πάντα τήν πρώτη θέση, δείχνει ότι στίς προτιμήσεις του κοινού και του μεγαλύτερου μέρους τών έρμηνευτών μουσικής εξακολουθεί νά διατηρήται ζωντανή και κυρίαρχη ή δύναμη του έργου του.

Τό προφητικό μήνυμα του μεγάλου αυτού δραματιστού και άνθρώπου βρήκε στήν ψυχή τής ανθρωπότητας τών άναβρεστων πού τόσο έντονα ποδούσε και θά άνθρωπότη ζωντανό σάν άσβεστη φλόγα, ίερή παρακαταθήκη, άνεκτίμητη πνευματική κληρονομιά τής ανθρωπότητας.

ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Ο ΔΗΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΘΑ ΑΠΟΝΕΙΜΗ ΧΡΥΣΟΥΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ

Τό δημοτικόν συμβούλιον τού δήμου Θεσσαλονίκης κατά τήν χθεσινήν συνεδρίασιν του απεφάσισε τήν άπονομήν τιμητικής διακρίσεως μετά διπλώματος εις τόν άποχωρήσαντα, λόγω συμπληρώσεως τού όριου ηλικίας κ. Σόλωνα Μιχαηλίδην, διευθυντήν τής κρατικής όρχήστρας και τού κρατικού ώδειου Θεσσαλονίκης. Εις τόν κ. Μιχαηλίδη θά άπονεμηθῆ κατά τήν διάρκειαν επίσημου τελετής τό χρυσούν μετάλλιον τής πόλεως Θεσσαλονίκης εις άναγνώρισιν τών προσφερθεισών ύπ' αυτού ύπηρεσιών πρός τό κοινόν και έν γενέει τήν πόλιν τής Θεσσαλονίκης. Η άπόφασις περι άπονομής τιμητικής διακρίσεως έλήφθη όμοφώνως, άπεφασίσθη δέ όπως ή τελετή επιδόσεως λάβη χώραν τό ταχύτερον δυνατόν.

Έξ άλλου, τά μέλη τής κρατικής όρχήστρας Θεσσαλονίκης, παρέθεσαν έπίσημον δειπνον πρός τιμήν τού άποχωρήσαντος διευθυντού τής όρχήστρας και τού κρατικού ώδειου Θεσσαλονίκης κ. Σ. Μιχαηλίδη.

Ο κ. ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

Ό πρώην ύπουργός βορείου Έλλάδος κ. Αύγουστος Θεολογίτης, επί τής ύπουργίας τού όποιου ιδρύθη ή συμφωνική όρχήστρα βορείου Έλλάδος, απέστειλε πρός τόν άποχωρήσαντα διευθυντήν τού κρατικού ώδειου και τής κρατικής όρχήστρας Θεσσαλονίκης κ. Σόλωνα Μιχαηλίδην, τό ακόλουθον τηλεγράφημα:

«Έτερματίσατε τήν διέυθυνσιν τής κρατικής όρχήστρας και λυπούμαι ειλικρινώς, διότι δέν ήμουν κοντά σας να σας ξανασφιξω τό χέρι και να σας έκφράσω και έγώ παλαιός σας φίλος τούς έγκαρδίους μου χαιρετισμούς. Ό άλησμόνητος σκαπανεύς και δημιουργός Λίνος Πολίτης έξέφρασε και τά δικά μου αισθήματα εις τό άποχαιρετιστήριόν του. Τά χρόνια δέν σταματούν τήν τέχνην, βάρος έσεις πανελληνιος και παγκόσμιος θά συγκινήτε πάντοτε όλους και κατ' έξοχήν ήμάς τούς έκλεκτούς σας φίλους τού άλησμονήτου κοινού τής Θεσσαλονίκης».

Δῶρα καὶ διακρίσεις γιὰ τὸν Σόλ. Μιχαηλίδη

Τις ἑννέα συμφωνίες τοῦ Μπε-
τάβεν, μία ἔκδοση μὲ βυζαντινὲς
τοιχογραφίες τῆς Θεσσαλονίκης,
προσέφεραν σὰν δῶρο οἱ καθη-
γηταὶ τοῦ Ὠδείου Θεσσαλονίκης
στὸν κ. Σόλ. Μιχαηλίδη, σὰν ἀ-
ποχαιρετιστήριον δῶρο. Ἐπίσης
κατὰ τὴν συναυλία τῆς περασμέ-
νης Δευτέρας τὸ κοινὸ ἀποδέωσε
τὸν κ. Μιχαηλίδη, σὰν διευθυντὴ
τῆς Κ.Ο.Θ. καὶ ἡ σκηνὴ τοῦ θε-
άτρου τῆς Ἐταιρείας Μακεδονι-
κῶν Σπουδῶν πλημμύρισε λουλού-
δια. Ὁ Μιχαηλίδης δέχτηκε ἐπί-
σης ἀπὸ τοὺς μουσικοὺς τῆς ὀρ-
χήστρας, προσφορά αὐτῶν πολύτι-

μῆς ὑπηρεσίες,, ἕνα δάφνινον στε-
φάνι, ἐνῶ ἑκατοντάδες μουσικόφι-
λοι, μετὰ τὸ τέλος τῆς συναυλί-
ας, ἐσπευσαν στὰ παρασκήνια
γιὰ νὰ τοῦ σφίξουν τὸ χέρι καὶ
νὰ τὸν ἀποχαιρετίσουν. Ἦταν ἕ-
να πραγματικὸ προσκύνημα.

Τέλος ὁ Δῆμος Θεσσαλονίκης,
ἀναγνωρίζοντας τὴν συμβολὴν τοῦ
Σόλωνος Μιχαηλίδη στὴν μουσικὴ
ἀνάπτυξιν τοῦ τόπου, θὰ τοῦ ἀπο-
νεύρη εἰδικὴ διάκριση.

ΜΙΑ ΔΙΑΛΕΞΙΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΥ κ. ΣΟΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ ΕΙΣ ΤΗΝ ΛΕΜΕΣΟΝ

ΛΕΜΕΣΟΣ, 1 (Τοῦ ἀνταποκρι-
τοῦ μας). — Ἐξαιρετικὴν ἐπιτυ-
χίαν ἐσημείωσεν ἡ ὀργανωθεῖσα τὴν
ἐσπέραν τῆς παρελθ. Παρασκευῆς
ὑπὸ τοῦ σωματείου «Ἄρεως» εἰς τὸ
Δημοτικὸν Μέγαρον Λεμεσοῦ διά-
λεξις κατὰ τὴν ὁποίαν ὠμίλησεν ὁ
κ. Σόλων Μιχαηλίδης, Διευθυντῆς
τοῦ Ἐθνικοῦ Ὀδείου Θεσσαλονί-
κης καὶ τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας
Βορείου Ἑλλάδος, μὲ θέμα: «Μπε-
τόθεν, ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ καλλι-
τέχνης». Τὸν ὀμιλητὴν παρουσία-
σεν εἰς τὸ πυκνὸν ἀκροατήριον ὁ
Πρόεδρος τοῦ «Ἄρεως» καθηγητῆς
κ. Κ. Κολώτας, ὅστις μεταξὺ ἄλ-
λων ἐξέφρασε χαρὰν διὰ τὴν ἐ-
πίσκεψιν τοῦ κ. Μιχαηλίδη ἐν Λε-
μεσῶ, ὑπέμνησε τοὺς φιλικοὺς καὶ
καλλιτεχνικοὺς αὐτοῦ δεσμούς, μὲ
τὸν «Ἄρην» καὶ ἐν γένει μετὰ τῆς
Λεμεσοῦ.

Ὁ κ. Μιχαηλίδης ἀφοῦ ἐξέφρα-
σεν εὐχαριστίας διὰ τὴν πρόσκλη-
σιν νὰ δώσῃ τὴν διάλεξιν καὶ τὴν
θερμὴν ὑποδοχὴν ἔκαμε ζωντανὴν
σκιαγράφησιν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ
ἔργου τοῦ Μπετόθεν. Ἐν γένει ἡ
διάλεξις ἀφῆκεν ἀρίστας ἐντυπώ-
σεις, ὁ δὲ ὀμιλητῆς κατεχειροκρο-
τήθη ζωηρῶς. Μετὰ τὴν διάλεξιν
ἐδόθη πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Μιχαη-
λίδη δεξιώσεις εἰς τὸν χῶρον τοῦ
Μεγάρου.

Κρατική Ὀρχήστρα

ΔΥΝΑΤΟΝ νὰ προεκάλεσεν ἔκ-
πληξιν ἢ ἐξαγγελθεῖσα ἀπόφασις
διὰ τὴν μετὰ κλησιν τοῦ μουσουρ-
γοῦ κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη ὅπως
μελετήσῃ τὰς δυνατότητας καὶ
συμβουλεύσῃ σφαιρικῶς τὴν Κυβέρ-
σιν διὰ τὴν ἴδρυσιν Κρατικῆς Ὀρ-
χήστρας, δεδομένου ὅτι μελέτη διὰ
τὴν ἴδρυσιν Κρατικοῦ Θεάτρου,
ταλαιπωρεῖται εἰσέτι εἰς τὰς χεῖ-
ρας διαφόρων Ἐπιροπῶν.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν παρὰ
νὰ ἐπαινεθῇ ἡ πρωτοβουλία τοῦ
Ἐπιπροέδρου Παιδείας δρος Κ. Σπυ-
ριδάκι ὅπως προτείνῃ εἰς τὸ Ἐπι-
προεδρικὸν Συμβούλιον τὴν μελέτην
τοῦ θέματος. Γίνεται τὸ πρῶτον
βῆμα πρὸς τὴν ὀρθὴν κατεύθυνσιν,
ἢ ὁποῖα καὶ οἰκονομικῶς πρέπει
νὰ ἐνισχυθῇ, διότι διαφορετικὰ θὰ
φθάσωμεν αἰσίως εἰς τὸ ἔτος 2000
χωρὶς νὰ διαθέτωμεν τοὺς στοιχει-
ώδεις ὀργανισμούς, οἱ ὅποιοι ὀλο-
κληρῶνουν τὴν καλλιέργειαν τῆς
τοῦ ἀνθρώπου.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ πρέπει νὰ ἀ-
πευθυνθοῦν πρὸς τὸν Ὑ-
πουργὸν Παιδείας δρ Σπυριδά-
κιν διὰ τὴν πρωτοβουλίαν του νὰ
προτείνη πρὸς τὸ Ὑπουργικὸν
Συμβούλιον ὅπως μετακληθῆ εἰς
Κύπρον ὁ συμπατριώτης μου-
σουργὸς καὶ διευθυντὴς τῆς Κρα-
τικῆς Ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης
κ. Σόλων Μιχαηλίδης διὰ νὰ με-
λετήσῃ τὰς δυνατότητας καὶ νὰ
συμβουλευθῆ καταλλήλως διὰ
τὴν ἴδρυσιν Κρατικῆς Ὀρχή-
στρας.

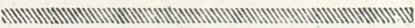
Ὁ δρ Σπυριδάκις, ὡς ὁ ἴδιος
ἀνεκοίνωσε διὰ προσφάτου ὀμι-
λίας του, συγκαταλέγεται μετα-
ξὺ ἐκείνων οἱ ὅποιοι δὲν θὰ πε-
ριληφθοῦν εἰς τὸ νέον Ὑπουργι-
κὸν Συμβούλιον. Τὸ γεγονὸς ὅτι
κατὰ τὴν περίοδον αὐτὴν τῆς ἀ-
ποχωρήσεώς του ἐνδιαφέρεται
διὰ τὴν πρόοδον τοῦ τόπου, διὰ
τὴν ὁποίαν ἀόκνως καὶ μὲ ἀφο-
σίωσιν εἰργάσθη ἐπὶ σειράν ἐ-
τῶν, τιμᾷ ἰδιαιτέρως τὸν ἄνδρα.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ Κ. Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

Τὴν παρελθ. Τετάρτην ἐγένετο εἰς τὴν «Ἐκάλη» συνεστίασις πρὸς τιμὴν τοῦ διακεκριμένου Κυπρίου Μουσουργοῦ καὶ Διευθυντοῦ τοῦ Κρατικοῦ Ὡδείου Θεσσαλονίκης κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη. Παρεκάθησαν ὅλοι οἱ Κύπριοι ἀποφοῖτοι τοῦ Ὡδείου Θεσσαλονίκης καὶ τώρα Καθηγηταὶ Μουσικῆς εἰς διάφορα Σχολεῖα Μέσης Παιδείας μετὰ τῶν συζύγων τῶν.

Κατόπιν συντόμου προσφωνήσεως ὑπὸ ἐκπροσώπου τῶν ἀποφοίτων προσεφέρθη εἰς τὸν κ. Μιχαηλίδη ἀναμνηστικὸν δῶρον.

ΤΗΣ Κ. ΑΛΕΞ. ΛΑΛΑΟΥΝΗ

Συναυλία τῆς Κρατικῆς

ΔΤΟ ΠΡΩΤΕΣ ἐτελέσας μίς πρόσφερε στό πρῶ γραμμά του ὁ μαέστρος Σόλων Μιχαηλίδης πού διηύθυνε τὴν Κρατικὴ μίς Ὀρχήστρα τούτη τὴν Δευτέρα. Ἄρχισε μὲ τὴν ὑπ' αριθ. 6 σὲ ρέ μίς. Συμφωνία τοῦ Χάυντν πού ὁ ἴδιος ὁ συνθέτης ἐλονοιάζει «Τὸ Προῖ». Δὲν εἶναι παράξενο πὼς ἀκούμε γιὰ πρώτη φορά μιά Συμφωνία τοῦ Χάυντν ὅταν θυμηθοῦμε πὼς ὁ μέγας Αὐστριακὸς συνθέτης ἔχει γράψει πάνω ἀπὸ 120 Συμφωνίες πού πολλές μᾶς μένουν ἀκόμα ἀγνωστες. Τούτη ἡ 6η, γραμμὴν τὸ 1761 (καὶ ὄχι 1861 ὅπως λαθασμένα σημειώνει τὸ πρόγραμμα), ὅταν ὁ Χάυντν ἔλειπα ἀπὸ πολλές περιπέτειες μπήκε στὴν ὑπηρεσία τοῦ πρίγκιπα Ἐστερχάξου, σὲ ἡλικία δηλαδὴ 29 ἐτῶν, δείχνει κιόλας τὰ βασικά χαρακτηριστικά τῆς μουσικῆς φυσιογνωμίας τοῦ συνθέτη πού, αὐτοδίδακτος, ἀπ' τὸ τραγοῦδι ξεκίνησε — παιδὶ χορωδίας — καὶ διατήρησε τὸ δεσμό του μὲ τὴ φύσι — στὸ χοριουδάκι Ρομάου γεννήθηκε ἀπὸ χορικοὺς γονεῖς — τὸ χαριτωμένο του χιούμορ, τὴν ἀφελὴ του εὐλάβεια...

Ἄξιζει ἴσως νὰ σημειώσω πὼς ἡ 6η αὐτὴ Συμφωνία ἀποτελεῖ τὴν ἀρχὴ τοῦ κύκλου «Ἵδρες τῆς ἡμέρας» πού κατὰ διὰ τὰ γ ἡ τοῦ πρίγκιπα Ἐστερχάξου ἔγραψε ὁ Χάυντν καὶ πού συμπληρώνεται μὲ μιά 7η καὶ 8η Συμφωνία: «Τὸ Μεσημέρι» καὶ «Τὸ Βράδυ».

Ὁ κ. Μιχαηλίδης, πετυχανόντας μιά ὄμοια ὁμοιογένεια τῆς περιορισμένης, «ἀλά Χάυντν», ὀρχήστρας, ἔδωσε τὴν «προϊνή» αὐτὴν Συμφωνία μ' ὅλη τὴ δροσερὴ τῆς χάρι, τὴ μελωδικὴ τῆς διαύγεια, πάνω ἀπὸ τὸ τόσο νεωτερικὸ γιὰ τὴν ἐποχὴ συμφωνικό τῆς πλέγμα. Καὶ καθὼς ὁ Χάυντν διατηρεῖ ἔδω ἀκόμα κάτι ἀπὸ τὸ «Κοντσέρτο Γκρόσσο», στὴν ἐπιτυχία τῆς ἐπιτέσεως συνέτειναν οἱ σολίστες, ὁ βιολονίστας κ. Αἰστωλίδης καὶ ὁ βιολονισσελλίστας κ. Τσιχιάτης. Θὰ ἦταν ὅμως ἄδικο νὰ μὴν ἀναφέρουμε καὶ τὸ φλόουτο τοῦ κ. Ρότιμαν πού πρόσθετε τοὺς γλυκύτατους τερετισμοὺς του στὸ ὀλόχαρο αὐτὸ «προϊνός».

Τὸ Κοντσέρτο γιὰ ὄμποε καὶ ὀρχήστρα σὲ ντὸ μίς, πού ἀκολουθοῦσε στὸ πρόγραμμα ἐπίσης σὲ πρώτη ἐκτέλεσι, δὲν συμπεριλαμβάνεται στὸν κατάλογο τῶν ἔργων πού ὁ ἴδιος ὁ Χάυντν ἀπαρίθμησε στὸν Ἔλσερ ἀπὸ μνήμης. Ἀλλὰ πὼς μπορούσε νὰ θυμηθῆ στὰ 73 του χρόνια (πέθανε 77 ἐτῶν) τίς ἑκατοντάδες ἀπὸ τὰ ἔργα πού εἶχε γράψει ἀπ' τὰ 18 του χρόνια! Ὡς τόσο, κατὰ τὴν ταπεινὴ μου γνώμη, τὸ ἔργο εἶναι ἀνθεντικό καθὼς φαίνεται ἀπ' ὄλο τὸ ὕφος καὶ τὸ πνεῦμα του, τὴν ἀπλὴ ἐπεξεργασία τῶν θεμάτων, τὴν λιτότητα, τὴν χάρι του. Τὸ ὄμποε εἶναι βέβαια, ὁ πρωταγωνιστής, ἀλλὰ καὶ ἡ ὀρχήστρα ἔχει πολλὰ ἀξιόλογα σημεία. Ὁ σολίστ Λόταρ Φάμπερ εἶναι ἓνας ἐξαιρετικὸς καλλιτέχνης τοῦ ὄργάνου, μὲ λαμπρότατη τεχνικὴ, ἐκθαμβωτικὴ ποιότητα ἤχου, βαθειὰ μουσικότητα, εὐκρινὴ ἔκφρασι. Μᾶς χάρισε ἀληθινὴ ἀπόλαυσι, καθὼς μάλιστα εὑρίσκει στὸν κ. Μιχαηλίδη καὶ τὴν ὀρχήστρα ἐξαιρετοὺς συντρόφους.

Ἡ «Σερενάτα» τοῦ Θ. Καρνωτάκη πού ἀκολουθοῦσε, εἶναι μιά ὄμοια ἑλληνικὴ δημιουργία, πρωτότυπη, μὲ διάχυτη τὴν ἔμπνευσι, γραμμὴν μὲ τέχνη πού δείχνει τὸ ἔμπειρο χεῖρ τοῦ συνθέτη, ἀλλὰ καὶ τὴ μουσικὴ του σκεψι. Ἡ γλῶσσα εἶναι σύγχρονη, ἀλλὰ χωρὶς ἐξφρενες τολμηρότητες καὶ τὰ πέντε μέρη, ὅσο κι' ἂν εἶναι ἀντοτελῆ, δίνουν τὴν ἐντύπωσι μᾶς ἐσωτερικῆς σύνδεσης. Ἴσως, στὸ πρῶτο μέρος νὰ ὑπερβάλλουν τὰ χάλκινα, ἀλλὰ γενικά, ἡ ἐνορχήστρωση ἀποτελεῖ ἓνα μέρος τῆς ἐμπνεύσεως. Εἶχα ξανακούσει τὴ «Σερενάτα» τοῦ Καρνωτάκη. Μιά πρώτη ἀκρόασις ὅμως δὲν ἀρκεῖ καὶ τούτη τὴ φορά, μὲ τὴν λαμπρὴ ἔρμηνεία τοῦ κ. Μιχαηλίδη χάριχα ἀληθινὰ τὸ ἔργο.

Τέλος, ἡ Τρίτη Συμφωνία σὲ σὺλ ἑλ. ἔργο 42 τοῦ Γάλλου Ἀλιπὲρ Ρουσσέλ, τοῦ πρῶτου πρωτότυπου συνθέτη ἀπ' τοὺς συγχρόνους τοῦ Γάλλου. Γιατὶ ὁ Ρουσσέλ πού ἀπὸ ἀξιωματικὸς τοῦ Ναυτικοῦ ἐπεδόθηκε ἀργότερα στὴν Μουσικὴ, ὑπὸ τίς ὁδηγίες τοῦ Βενσέν ντ' Ἐντὸ, ἀποσπασίθηκε γρήγορα ἀπὸ τὴν λεπτεπίλεπτη ἔμπρεσοιονιστικὴ ἡχητικὴ τέχνη τῶν συγχρόνων του Ντεμπυσσὸ καὶ Ραβέλ καὶ δημιούργησε μιά προσωπικὴ, ὄλο δύνامي γλῶσσα, κλασικῆς γραμμῆς, μιά γλῶσσα πού ἀνοίγει τὸ δρόμο πρὸς τὴ νέα Μουσικὴ. Ὁ ἴδιος ἄλλωστε λέει: «Αὐτὸ πού προσπαθῶ εἶναι μιά Μουσικὴ πού ν' ἀρκεῖται στὸν ἑαυτὸ τῆς, μιά Μουσικὴ πού νὰ ἐλευθερώνεται ἀπὸ κάθε ζωγραφικὸ καὶ περιγραφικὸ στοιχεῖο καὶ πού νὰ μὴν ἀπομαζώνεται ἀπὸ τὸν δικὸ τῆς περιορισμένον χῶρο... Δὲν θέλω νὰ γάνω τίποτ' ἄλλο παρὰ Μουσικὴ». Ἐτσι δὲν χρειάζεται ἄλλη ἐξηγήσις τοῦ ἔργου. Εἶναι Μουσικὴ, ἐλεύθερη ἀπὸ γωμάτα, σιθαρὴ, μὲ στέρεα ἀρχιτεκτονικὴ, πιστὴ στὴν κλασικὴ φόρμα.

Πέρας, στὸ Παρίσι, ἀκουσα αὐτὴν τὴν Συμφωνία τοῦ Ρουσσέλ ἀπὸ τὴν νία «Ὀρχήστρα Παρισίων» ὑπὸ τὸν Πῶλ Παράι. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἔδω ἀπὸ τὴν Κρατικὴ μίς Ὀρχήστρα καὶ τὸν μαέστρο Μιχαηλίδη δὲν ὑστέρησε καθόλου. Νομίζω πὼς αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος μέγας ἔπαινος γιὰ τοὺς μουσικοὺς μίς καὶ τὸν ἀρχιμουσικὸ Σόλωνα Μιχαηλίδη. Ἀλλὰ ὁ χῶρος... δὲν χωρεῖ τίποτ' ἄλλο. Ἐτσι ἀφίνω γιὰ τὴν προσεχῆ ἐβδομάδα τὴ σειρά τῶν ἄλλων μουσικῶν ἐκδηλώσεων πού δὲν εἶναι λίγες.

Στήν τελευταία συναυλία της «Τέχνης» ο Γερμανός πιανίστας Πέτερ Σμάλφους, μάς παρουσίασε ένα ποικίλο και ένδιαφέρον πρόγραμμα.

Ο Μπετόβεν αντιπροσωπεύτηκε μ' ένα μικρό του, δευτερευούσης σημασίας έργο, την σονάτα έργο 49 αριθ. 2 σε σόλ μείζον, παρ' όλο πού γιορτάζονται έφέτος τὰ 200 χρόνια του συνθέτου. Αυτό, όμως, έγινε σκόπιμα για να σπάσει κάπως ή μονοτονία της έφετινής υπερπροσφοράς έργων Μπετόβεν. Χάρη στην άψογη απόδοση του καλλιτέχνη, τό μικρό αυτό έργο μάς μετέδωσε αρκετή λάμψη από τό πνεύμα του μεγάλου συνθέτη.

Στό πρόγραμμα ο Σούμαν κατείχε την πρώτη θέση. Παίχτηκαν δύο από τὰ πιό αντιπροσωπευτικά του έργα: Παιδικές Σκηνές, έργ. 15 και ή φαντασία σε ντό μείζον, έργ. 17, πού γράφτηκε, τό 1836 στη Χαϊδελβέργη για τόν έορτασμό στη Βόννη των δέκα χρόνων άπ' τόν θάνατο του Μπετόβεν. Είναι αφιερωμένη στον Λίστ ο οποίος πιθανόν είχε αναλάβει να την παίξει σ' αυτή την εκδήλωση.

Παρ' όλο πού ή έποχή μας βρίσκεται σε αντίθεση με την σχεδόν άρρωστημένη ρομαντική υπερευαισθησία της έποχής του Σούμαν, ή ρομαντική μουσική έχει τή δυνατότητα να συναρπάει τόν σύγχρονο άκροατή, όταν ο έρμηνευτής μπορέσει να την προσαρμόσει κάπως στο πνεύμα της έποχής μας.

Έδώ ο Σμάλφους έδειξε ιδιαίτερες μουσικές και πιανιστικές ικανότητες. Δέν παραδόθηκε σε μιá άμορφη όνειροπόληση, ούτε παρασύρθηκε σε υπερβολικές ρομαντικές εξάρσεις, αλλά με την τεχνική του εύφράδεια, την σωστή αντίληψη του ρυθμού και την ποιότητα του ήχου του, κατώρθωσε να δώσει ανάγλυφη την μουσική δομή αυτών των έργων, πού πολλές φορές καλύπτεται από μιá υπερβολική προβολή ψυχικών διαθέσεων.

Τό δεύτερο μέρος του προγράμματος άρχισε με τόν «Αίνιγμα» (1970) του Ι.Α. Παπαϊωάννου. Γραμμένο στο δωδεκάφθογγο σύστημα, παίχτηκε σε πρώτη εκτέλεση. Ο πιανίστας εξοικειωμένος και μ' αυτό τό είδος μουσικής, πού βέβαια έπαψε πιά να είναι μοντέλο, απέδωσε με τεχνική διαύγεια και εύλυγισία, την κάπως πολύπλοκη, αλλά πλούσια σε ήχητικά εύρηματα δομή του. Τά δύο κομμάτια άπ' την «έλληνική σουίτα» του κ. Σ. Μιχαηλίδη έμπνευσμένα άπ' την κυπριώτικη δημοτική μουσική, σκόρπισαν μιá γνήσια («έλληνική») συγκίνηση. Ο Πέτερ Σμάλφους ανταποκρίθηκε με έπιτυχία στην χαρακτηριστική ρυθμική και μελωδική ύφή πού παρουσιάζει τό ελληνικό μουσικό ιδίωμα.

Τό πρόγραμμα έκλεισε με την υπέροχη εκτέλεση του 'Αντάντε Σπιανάτο και Γκράντ Πολοναίζ Μπριλλάντ, έργ. 22 του Σοπέν. Κι' έδώ ισχύουν περίπου τά ίδια πού έχουμε πει παραπάνω σχετικά με την ρομαντική μουσική.

ΕΤΟΣ ΜΠΕΤΤΟΒΕΝ

ΦΕΤΟΣ γιορτάζονται διεθνώς τὰ 200 χρόνια ἀπὸ τὴ γέννηση τοῦ Μπεττόβεν. Ὁ κύπριος ἀρχιμουσικὸς καὶ γενικὸς διευθυντὴς τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Βορείου Ἑλλάδος κ. Σόλων Μιχαηλίδης, μιλώντας γιὰ τὴ συμβολὴ τοῦ Μπεττόβεν στὴν ἐξέλιξη τῆς μουσικῆς τὴν καθόρισε σὲ λίγες γραμμὲς ὡς ἑξῆς:

«ΥΠΗΡΞΕ ὁ πρῶτος ποὺ ἀναπέτασε τὴν σημαία τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς μουσικῆς καὶ τῶν μουσικῶν. Ἔκανε τὴν μουσικὴ ὄργανο πανανθρώπινο, μὲ ἀνώτερη πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ ἀποστολή. Ἐπλάτυνε καὶ ἀνανέωσε τὶς φόρμες, διευρύνοντας τὶς διαστάσεις τους, ἀπομάκρυνε τὸν φορμαλισμὸ καὶ διοχέτευσε καινούργια πνοὴ πρωτόφαντης σὲ οὐσία μουσικῆς ζωῆς, διαπερασμένης ἀπὸ τὸν θερμὸ οὐμανισμό του. Καθιέρωσε νέες μορφές. Ὁργάνωσε τὴν νεώτερη ὀρχήστρα, ἀνεβάζοντας τὸ ἐπίπεδο τῶν τεχνικῶν καὶ ἐρμηνευτικῶν ἀπαιτήσεων καὶ καθιέρωσε, πρῶτος, τὴν ἐνορχήστρωση σὰν τέχνη. Ἰδιαιτέρα ἀνανέωσε τὴ σονάτα, τὴ συμφωνία, τὴ συμφωνικὴ εἰσαγωγή, τὸ κοντσέρτο, τὸ πιανιστικὸ ὕφος καὶ τὸ ὕφος τῆς μουσικῆς δωματίου. Ἄνοιξε διάπλατα τὸν δρόμο στὸν ρομαντισμὸ καὶ τὴν προγραμματικὴ μουσικὴ.

Ὁ Μπεττόβεν καθαγίασε μὲ τὸ ἔργο του τὴν ἀποστολὴ τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ δημιουργοῦ ἐργάτη τῆς καὶ καθιέρωσε ἓνα μουσικὸ εὐαγγέλιο, ποὺ χρησίμευσε σὰν πηγὴ καὶ ὑπόδειγμα γιὰ τὶς κατοπινὲς γενεές. Χωρὶς τὸ κοσμογονικὸ του ἔργο θὰ ἦταν ἀδύνατη, θὰ ἔπαιρνε ὅπωςδῆποτε ἄλλη μορφή καὶ διαστάσεις ἢ μετέπειτα μουσικῆς».

Σόλων Μιχαηλίδης

Αποχωρεί ο Σόλων Μιχαηλίδης

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΝ

Ζωηρή αίσθηση προκαλέστε στους καλλιτεχνικούς κύκλους της Θεσσαλονίκης η είδηση της αποχώρησής του κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη από την διεύθυνση του Κρατικού Ωδείου και της Κ.Ο.Θ., λόγω συμπληρώσεως της θητείας του. Ο κ. Μιχαηλίδης είναι αυτός που ηγάωσε όλες του τις δυνάμεις και προσέφερε την πολύτιμη εμπειρία του σαν δάσκαλος, αρχιμουσικός και διοικητικό στέλεχος τόσο στην Κ.Ο.Θ., όσο και στο Ωδείο, με μια άντοχη αξιοθαύμαστη. Κατά την δεκάχρονη θητεία του στο μουσικό στερέωμα της Θεσσαλονίκης δημιούργησε μια παράδοση αγάπης και πίστης σε ένα έργο, που πέρασε, όπως όλοι γνωρίζουμε, από δύσκολες φάσεις, και το στήριξε. Το όνομα του Μιχαηλίδη μένει συνδεδεμένο με την ίδρυση της Κ.Ο.Θ. και την εδραίωσή της.

Πρό της αναχωρήσεώς του, συζητήσαμε μαζί του και σας μεταφέρουμε τον αποχαιρετισμό του:

Ο Σόλων Μιχαηλίδης, βασικό συντελεστής ιδρύσεως της ΚΟΘ

έκφρασα τις θερμές μου ευχαριστίες και την βαθύτατη εύγνωμυσή μου προς το κοινό της Θεσσαλονίκης για την αγάπη και την εκτίμησή με την οποία με περιέβαλε καθ' όλο το διάστημα της εδω παρουσίας μου και την ειλικρινή εγκάρδια συμπαραστάσή του στην προσπάθεια που έχει γίνει κατά τα χρόνια της εδω παραμονής μου. Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τους συνεργάτες μου τόσο στο Ωδείο, όσο και στην Ορχήστρα, για την πολύτιμη συνεργασία, τον άκαματο ζήλο και την ενθουσιώδη συμμετοχή τους στην αναληφθείσα προσπάθεια για την εδραίωση ενός σημαντικού, νομίζω, έργου, για την Θεσσαλονίκη και την Βόρειο Ελλάδα.

»Για την πρωτοπική μου προσφορά δεν απόκειται σε μένα να πω οτιδήποτε. Το μόνο που μπορώ να πω είναι ότι εργασθηκα με πραγματική αφοσίωση και πίστη σε οτι θεωρώ αποστολική υποχρέωσή. Ήρθα στην Θεσσαλονίκη ξένος και φεύγω Θεσσαλονικεύς. Διέθεσα τα καλλίτερα χρόνια της ζωής μου με κύριο σκοπό την δημιουργία και ανάπτυξη της μουσικής στάθμης του τοπου. Αν πέτυχα και μέχρι ποίου σημείου, άλλοι θα το κρίνουν».

—Ποιές είναι οι μελλοντικές προοπτικές σας;

—Οι ποιό άμεσες τώρα είναι ότι έχω να ανταποκριθώ σε πρόσκληση να διευθύνω στην Αγγλία και στην Αμερική. Συγκεκριμένα στις 23 Ιανουαρίου θα διευθύνω στην Νέα Υόρκη την Συμφωνική Ορχήστρα της και πιθανά τα επίσης δύο συναυλίες στο Κονέκτικατ και στο Λονδίνο τον Φεβρουάριο. Για την προσεχή άνοιξη προοπτικές υπάρχουν σε σχέδιο και συγκεκριμένα αντιμετώπιζω δύο προσκλήσεις από την Πολωνία και την Ρουμανία, αλλά δεν κατέληξα ακόμα σε απόφαση. Από μουσικολογικής απόψεως θα προωθήσω μία εργασία που έχω αρχίσει από καιρό και που λόγω των πολλών μου εδω υποχρεώσεων, δεν μπόρεσα να τελειώσω. Η εργασία αυτή μπορώ τώρα να τη πω συνίσταται σε μία εύρύτατη μελέτη της μουσικής ορολογίας των Αρχαίων Ελλήνων και μεταφορά των όρων στην σύγχρονη ορολογία υπό μορφή λεξικού στην αγγλική και γαλλική γλώσσα. Από άποψη μουσικής δημιουργίας προσβλέπω ότι θα έχω περισσότερο χρόνο διαθέσιμο για να δουλέψω πάνω σε έργα που βρίσκον-

ται ακόμη στο πρώτο στάδιο δημιουργίας των.

—Έχω πληροφορηθί ότι σας έγιναν προτάσεις σοβαρές για την οργάνωση Κρατικής Ορχήστρας στην Κύπρο.

—Είναι αλήθεια ότι η κυπριακή κυβέρνηση με είχε καλέσει να μεταβώ στην Κύπρο για να μελετήσω την δυνατότητα ιδρύσεως μιάς κρατικής ορχήστρας. Παρέμεινα εκεί τελευταίως επί ένα μήνα και πριν φύγω υπέβαλα την σχετική έκθεσή μου με συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά με το θέμα. Από τις επαφές μου, τόσο με τον Αρχιεπίσκοπο Μακάριο, όσο και με τους αρμοδίους ύπουρους, κρίνω ότι η κυπριακή κυβέρνηση προσανατολίζεται οριστικώς προς την ίδρυση μιάς κρατικής ορχήστρας και ενός κρατικού ωδείου, που επίσης έχω εισηγήσει. Έχω υποσχεθί ότι ενώ δεν θα μπορούσα να παραμείνω για πάντα στην Κύπρο να βοηθήσω όσο μου είναι δυνατόν στην οργάνωση των δύο αυτών καλλιτεχνικών οργανισμών της ιδιαίτερας μου πατρίδος.

«ΤΕΧΝΗ»
Η Θεσσαλονίκη
άνταποδίδει
την αγάπη

Η αποχώρηση του κ. Μιχαηλίδη έκανε ζωηρή αίσθηση στους κύκλους των πνευματικών ανθρώπων, των καλλιτεχνών και των φιλιτεχνών. Η «Τέχνη» απέστειλε προς τον κ. Μιχαηλίδη την κάτωθι έπιστολή:

Φίλε κύριε Μιχαηλίδη,
Το Διοικητικό Συμβούλιο της «Τέχνης, Μακεδονικής Καλλιτεχνικής Έταιρείας» με πολλή λύπη πληροφορείται την αποχώρησή σας από την διεύθυνση του Κρατικού Ωδείου και της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης, και επιθυμεί να σας εκφράσει τα αισθήματα θαύματης ευγνωμοσύνης (που πιστεύουμε ότι τα συμμερίζεται και ολόκληρο το φιλόμοσο κοινό της Θεσσαλονίκης) για τον τόσο γόνιμη και αποδοτική εργασία σας επί τόσα χρόνια στη διεύθυνση των δύο αυτών καλλιτεχνικών οργανισμών. Ιδιαίτερα θα θέλαμε να τονίσουμε τη συμβολή σας για την ίδρυση στην πόλη μας μόνιμης κρατικής ορχήστρας, (πράγμα που ήταν από τους βασικούς σκοπούς της Έταιρείας μας), ορχήστρας, η οποία, υπό την διεύθυνσή σας καθιερώθηκε ήδη ως μόνιμος θεσμός, που τον περιβάλλει με αμέριστη αγάπη το κοινό της Θεσσαλονίκης.

Ελπίζουμε ότι και μετά την αποχώρησή μας από τη διεύθυνση των οργανισμών αυτών θα εξακολουθήσετε να δείχνετε το ζωηρό σας ενδιαφέρον για την καλλιτεχνική ζωή της πόλεώς μας και να την περιβάλλετε με την ίδια στοργή και αγάπη, την οποία, να είσθε βέβαιος, και αυτή σας ανταποδίδει εξ ίσου.

Με ιδιαίτερη τιμή
Ο Πρόεδρος
ΛΙΝΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ
Ο Γενικός Γραμματέας
Α. Α.
ΜΩΡΙΣ ΣΑΛΤΙΕΛ

Ἡμέριος 12.12.70

ΣΑΛΟΝΙΚΑ

Τελετή ἐπί τῇ ἀποχωρήσει τοῦ κ. Μιχαηλίδη

Συγκινητική ἀποχαιρετιστήριος τελετή ἔλαβε χώραν ε.ε τὰς αἰθούσας τοῦ ᾠδείου Θεσσαλονίκης ἐπί τῇ ἀποχωρήσει τοῦ κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη, διευθυντοῦ τοῦ ᾠδείου καί τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης. Ἐκ μέρους τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ᾠδείου προσεφώνησε τόν ἀποχωροῦντα διευθυντήν ἡ καθηγήτρια δὲς Ἑλένη Παπάζογλου ἡ ὁποία μεταξὺ ἄλλων ἐτόνισεν ὅτι ὁ κ. Μιχαηλίδης ἐστάθη διὰ τοὺς καθηγητὰς πνευματικός πατέρας καί ἀνεκτίμητος σύμβουλος καί ὅτι χάρις εἰς αὐτόν τό ᾠδεῖον ἔφθασεν εἰς τὴν πλήρη ἐπίτευξιν τοῦ προορισμοῦ του.

Ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης ἀνταποδίδων τὴν προσφώνησιν, ηὐχαρίστησε τό προσωπικόν, διὰ τὴν ἀφοσίωσιν του εἰς τό καθῆκον καί ὑπεγράμμισεν ὅτι χάρις εἰς τόν ζῆλον καί τὴν ἐργασίαν τῶν συνεργατῶν του ἠδυνήθη νά ἀντιμετωπίσῃ τό δύσκολον ἔργον του. Ὁ κ. Μιχαηλίδης συνέστησεν ὅπως μέ τὴν ἰδίαν πίστιν καί ἀφοσίωσιν οἱ καθηγηταὶ πράξουν τό καθῆκον των καί προσφέρουν τὴν ἀμέριστον συμπαραστάσιν των εἰς τόν μέλλοντα διάδοχόν του. Πρὸ τῆς λήξεως τῆς τελετῆς προσεφέρθησαν, ἐκ μέρους τοῦ προσωπικοῦ, εἰς τόν κ. καί τὴν κ. Μιχαηλίδου, ἀναμνηστικά δῶρα.

ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ
9.12.70

ΣΕΛΙΣ 3

Ο ΔΗΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΘΑ ΑΠΟΝΕΙΜΗ ΧΡΥΣΟΥΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ

Το δημοτικό συμβούλιον του δήμου Θεσσαλονίκης κατά την χθεσινή συνεδρίαση του ανέσχετο την απογοηνημένη διακρίσιν μετά διελεύσεως της επί αποχωρήσαντα, λόγω συμπληρώσεως της όρισε ηλικίας κ. Σολώνα Μιχαηλίδην, βουλευτήν της κρατικής ορχήστρας επί του κρατικού ωδείου Θεσσαλονίκης. Είς τὸν κ. Μιχαηλίδην ἐπὶ ἀπονεμήσῃ κατὰ τὴν διάρκειαν ἐπιπέμειν ταύτης τὸ χρυσοῦν μετάλλιον τῆς κρατικῆς Θεσσαλονίκης εἰς ἀναγνώρισιν τῶν προσφερθεισῶν ἐπ' αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν πρὸς τὸ κοινὸν καὶ ἐν γένει τῆς πόλεως τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ ἀπόφασίς καθ' ἄποφασίς τμηματικῆς διακρίσεως ἀπὸ τῆς δημοτικῆς ἀπεφασίσθη καὶ ὅπως ἡ ταύτης ἐπιπέμεισι λαβῆ ἰσχύος τὸ πιετώτερον ἑξῆς.

Τῆς ἄλλης, τὰ μέλη τῆς κρατικῆς ἀρχοῦρας Θεσσαλονίκης, παρέδωκαν ἐπισημάνειν πρὸς τὴν τὴν τὴν ἀπονεμήσαντος διευθυντοῦ τῆς ορχήστρας εἰς τὸν κρατικὸν ὠδεὸν Θεσσαλονίκης κ. Σ. Μιχαηλίδην.

Ο Κ. ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

Ὁ πρῶν ὑπουργὸς βορείου Ἑλλάδος κ. Λύκουρος Θεολογιτῆς, ἐπὶ τῆς ὑπουργίας του, ἀποίου ἰδρυθῆ ἡ συμπαικτικὴ ορχήστρα βορείου Ἑλλάδος, ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἀποχωρήσαντα διευθυντὴν τῆς κρατικῆς ὠδείου καὶ τῆς κρατικῆς ορχήστρας Θεσσαλονίκης κ. Σολώνα Μιχαηλίδην τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

« Ἐκτιμῶστέ τὴν διεύθυνσιν τῆς κρατικῆς ορχήστρας καὶ λυπούμαι εἰδικτικῶς, ὅτι δὲν ἦσαν κοντὰ σας νὰ σας (καταφίξω) τὸ χερί καὶ νὰ σας ἐκφράσω καὶ ἐγὼ παλαιὸς σας φίλος τὰς ἀγκυράριους μου χαριετισμοῦς. Ὁ ἀληθινὸς σκαπανὸς καὶ δημιουργὸς Λίνας Πολίτης ἐξέφρασε καὶ τὰ δικὰ μου αισθηματὰ εἰς τὸ ἀποχειριστήριόν του. Τὰ χρόνια δὲν σταματοῦν τὴν τέχνην, βάρβος εἰς πανελλήνως καὶ παγκόσμιος θὰ συγκινήσει πάντοτε ὅλους καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡμᾶς τοὺς ἐκλεκτοὺς σας φίλους τοῦ ἀληθοῦς κοινῆς τῆς Θεσσαλονίκης ».

ΤΙΜΗΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΑΠΟΧΩΡΗΣΑΝΤΑ Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ συμβούλιο τῆς Θεσσαλονίκης πού συνήλθε χθές τό βράδυ, ἀποφάσισε τήν ἀπονομή τοῦ χρυσοῦ μεταλλίου τῆς πόλεως, σέ ἐνδειξη ἀναγνωρίσεως τῶν ὑπηρεσιῶν καί τῆς προσφοράς τοῦ κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη στά μουσικά πράγματα τῆς πόλεως, ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἀποχωρήσεώς του ὡς διευθυντοῦ τοῦ κρατικοῦ ᾠδείου Θεσσαλονίκης καί τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας, λόγω συμπληρώσεως 35ετίας.

● Στήν τελευταία συναυλία πού διηύθυνε τήν περασμένη Δευτέρα, μετὰ τήν ἐκτέλεση τοῦ ἔργου του σέ α' ἐκτέλεση «Βυζαντινὸ ἀφιέρωμα», ὁ ἐξάρχων τῆς ὀρχήστρας κ. Παπαναστασίου προσέφερε στόν κ. Μιχαηλίδη δάφνινο στεφάνι.

● Τέλος, ὁ πρῶν ὑπουργός βορείου Ἑλλάδος, κ. Αὐγουστος Θεολογίτης, ἐπὶ ὑπουργίας τοῦ ὁποίου ἰδρύθη ἡ συμφωνική ὀρχήστρα βορείου Ἑλλάδος, ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἀποχωρήσαντα διευθυντὴ τοῦ κρατικοῦ ᾠδείου καί τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας τό ἀκόλουθο τηλεγράφημα:

«Ἐτερματίσατε χθές τήν διεύθυνσιν τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας καί λυπούμαι εἰλικρινῶς διότι δέν ἤμουν κοντὰ σας νά σάς ξανασφίξω τό χέρι καί νά σάς ἐκφράσω καί ἐγὼ παλαιός σας φίλος τοὺς ἐγκαρδίους μου χαιρετισμούς. Ὁ ἀλησμόνητος σκαπανεύς καί δημιουργός Λίνος Πολίτης ἐξέφρασε καί τὰ δικά μου αἰσθήματα εἰς τό ἀποχαιρετιστήριόν του. Ἰὰ χρόνια δέν σταματοῦν τήν τέχνην. Βάρδος ἐσεῖς πανελλήνιος καί παγκόσμιος, θά συγκινήτε πάντοτε ὅλους καί κατ' ἐξοχήν ἡμᾶς τοὺς ἐκλεκτοὺς σας φίλους τοῦ ἀλησμονήτου κοινοῦ τῆς Θεσσαλονίκης. Αὐγουστος Θεολογίτης».

Δῶρα καὶ διακρίσεις γιὰ τὸν Σόλ. Μιχαηλίδη

Τὶς ἑννέα συμφωνίες τοῦ Μπε-
τάβεν, μία ἔκδοση μὲ βυζαντινὲς
τοιχογραφίες τῆς Θεσσαλονίκης,
προσέφεραν σὰν δῶρο οἱ καθη-
γηταὶ τοῦ ᾠδείου Θεσσαλονίκης
στὸν κ. Σόλ. Μιχαηλίδη, σὰν ἀ-
ποχαιρετιστήριον δῶρο. Ἐπίσης
κατὰ τὴν συναυλία τῆς περασμέ-
νης Δευτέρας τὸ κοινὸ ἀποθέωσε
τὸν κ. Μιχαηλίδη, σὰν διευθυντὴ
τῆς Κ.Ο.Θ. καὶ ἡ σκηνὴ τοῦ θε-
άτρου τῆς Ἐταιρείας Μακεδони-
κῶν Σπουδῶν πλημμύρισε λουλού-
δια. Ὁ Μιχαηλίδης δέχτηκε ἐπί-
σης ἀπὸ τοὺς μουσικοὺς τῆς ὀρ-
χήστρας, προσφε

μες ὑπηρεσίες,, ἓνα δάφνινο στε-
φάνι, ἐνῶ ἑκατοντάδες μουσικόφι-
λοι, μετὰ τὸ τέλος τῆς συναυλί-
ας, ἔσπευσαν στὰ παρασκήνια
γιὰ νὰ τοῦ σφίξουν τὸ χέρι καὶ
νὰ τὸν ἀποχαιρετίσουν. Ἦταν ἓ-
να πραγματικὸ προσκύνημα.

Τέλος ὁ Δῆμος Θεσσαλονίκης,
ἀναγνωρίζοντας τὴν συμβολὴ τοῦ
Σόλωνος Μιχαηλίδη στὴν μουσικὴ
ἀνάπτυξη τοῦ τόπου, θὰ τοῦ ἀπο-
νεύμη εἰδικὴ διάκριση.

Ἀποχαιρετιστήριος εὐδήλωσις πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Σ. Μιχαηλίδου

ΕΚ ΜΕΡΟΥΣ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Ὁδείου προσεφώνησε τὸν ἀποχωροῦντα διευθυντὴν ἢ καθηγήτρια Δις Ἑλένη Παπαζογλου ἢ ὁποία μεταξύ ἄλλων ἐτόνισε ὅτι ὁ κ. Μιχαηλίδης στάθηκε γιὰ τοὺς καθηγητὰς πνευματικὸς πατέρας καὶ ἀνεκτίμητος σύμβουλος καὶ ὅτι χάρις σ' αὐτὸν τὸ Ὁδεῖο ἔφθασε στὴν πλήρη ἐπίτευξιν τοῦ προορισμοῦ του.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ κ. Σόλων Μιχαηλίδης ἀνταποδίδων τὴν προσφώνησιν ἠχαρίστησε τὸ προσωπικὸν γιὰ τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθήκον καὶ ὑπεγράμμισε ὅτι χάρις εἰς τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐργασίαν τῶν συνεργατῶν του μπόρεσε νὰ ἀντιμετώπισῃ τὸ δύσκολον ἔργον του. Ὁ κ. Μιχαηλίδης συνέστησε ὅπως μετὰ τὴν ἰδίαν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν οἱ καθηγηταὶ πράξουν τὸ καθήκον των καὶ προσφέρουν τὴν ἀμέριστον συμπαράστασιν των εἰς τὸ μέλλοντα διαδοχὸν του.

ΠΡΟ ΤΗΣ λήξεως τῆς τελετῆς προσεφέρθησαν ἐκ μέρους τοῦ προσωπικοῦ εἰς τὸν κύριον Διευθυντὴ καὶ τὴν κυρίαν Μιχαηλίδου ἀναμνηστικὰ δῶρα.

ΧΘΕΣ ἐξ ἄλλου, τὸ προσωπικὸν καὶ παλαιοὶ καθηγηταὶ τοῦ Ὁδείου παρέβησαν ἀποχαιρετιστήριον δεῖπνον πρὸς τιμὴν τοῦ κ. καὶ τῆς κας. Μιχαηλίδου εἰς τὸ ἐστιατόριον «Ὀλυμπος — Νάουσα».

ΑΠΕΧΩΡΗΣΕ Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ Κ. Ο. Θ. Κ. ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

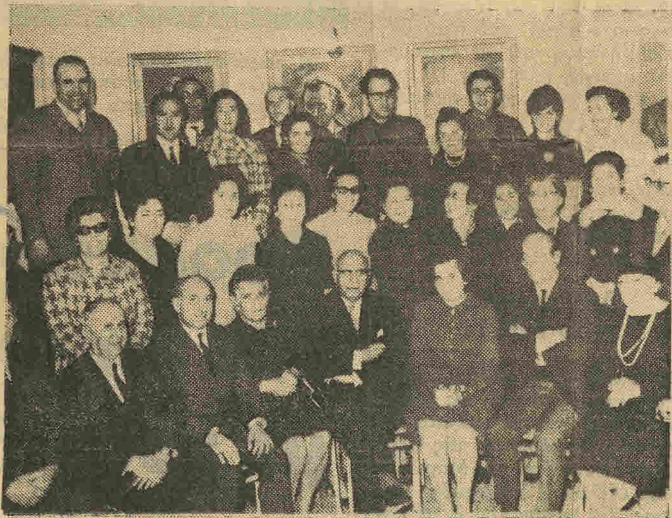
Τα μέλη της Κρατικής 'Ορχήστρας Θεσσαλονίκης παρέθεσαν, σε γνωστό κέντρο, δείπνο προς τιμήν του αποχωρούντος, λόγω όριου ηλικίας, διευθυντού κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη. Στην παραπάνω φωτογραφία, ένα χαρακτηριστικό στιγμιότυπο από το δείπνο που παρετέθη.

Διὰ τόν κ. Μιχαηλίδην

Συγκινητικὴ ἀποχαιρετιστηριος τελετὴ ἔλαθε χώραν εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ ᾠδείου Θεσσαλονίκης, ἐπὶ τῇ ἀποχωρήσει τοῦ κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη, διευθυντοῦ τοῦ ᾠδείου καὶ τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης. Ἐκ μέρους τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ᾠδείου προσεφώνησε τόν ἀποχωροῦντα διευθυντὴν ἡ καθηγήτρια δ. Ἐλένη Παπάζογλου, ἡ ὁποία μεταξύ ἄλλων ἐτόνισεν ὅτι ὁ κ. Μιχαηλίδης στάθηκε διὰ τοὺς καθηγητὰς πνευματικὸς πατέρας καὶ ἀνεκτίμητος σύμβουλος καὶ ὅτι χάρις εἰς αὐτὸν τὸ ᾠδεῖον ἔφθασεν εἰς τὴν πλήρη ἐπίτευξιν τοῦ προορισμοῦ του.

Ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης ἀνταποδίδων τὴν προσφώνησιν, εὐχαρίστησε τὸ προσωπικόν, διὰ τὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθῆκον καὶ ὑπεγράμμισεν ὅτι χάρις εἰς τὸν ζῆλον καὶ τὴν ἐργασίαν τῶν συνεργατῶν του ἠδυνήθη νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ δύσκολον ἔργον του. Ὁ κ. Μιχαηλίδης συνέστησεν ὅπως μὲ τὴν ἰδίαν πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν οἱ καθηγηταὶ πράξουν τὸ καθῆκον των καὶ προσφέρουν τὴν ἀμέριστον συμπαράστασιν των εἰς τὸν μέλλοντα διάδοχόν του. Πρὸ τῆς λήξεως τῆς τελετῆς προσεφέρθησαν ἔκ μέρους τοῦ προσωπικοῦ εἰς τόν κ. καὶ τὴν κ. Μιχαηλίδου, ἀναμνηστικὰ δῶρα.

Τελετή προς τιμήν του κ. ΣΟΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

ΣΤΙΓΜΙΟΤΥΠΟ, από την τελετή προς τιμήν του αποχωρήσαντος διευθυντού του Ύδείου και της Κ.Ο.Θ. κ. Σόλ. Μιχαηλίδη.

ΣΤΗΝ αίθουσα του Ύδείου Θεσσαλονίκης έγινε τελετή, χθές για την αποχώρηση του κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη, διευθυντού του Ύδείου και του ΚΟΘ.

Από τό προσωπικό του Ύδείου προσεφώνησε τόν αποχωρούντα διευθυντή, ή καθηγήτρια δ Ε. Παπάζογλου. Ο διευθυντής κ. Σόλων Μιχαηλίδης ανταποδίδοντας τήν προσφώνηση εύχαρίστησε τό προσωπικό για τήν άφοσίωσή του. Πρό τής λήξεως τής τελετής προσεφέρθησαν από τό προσωπικό στον κ. και τήν κ. Μιχαηλίδη άναμνηστικά δώρα.

Ο άποχωρήσας διευθυντής του κρατικού ωδείου και της κρατικής ορχήστρας Θεσσαλονίκης κ. Σόλων Μιχαηλίδης, έν μέσω του προσωπικού του κρατικού ωδείου, κατά την άποχαιρετιστήριον τελετήν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ

ΣΥΓΚΙΝΗΤΙΚΗ αποχαιρετιστήριος τελετή έλαβε χώραν στις αίθουσες του Ώδειου Θεσσαλονίκης, επί τη αποχωρήσει του κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη, διευθυντού του Ώδειου και της Κρατικής Ώρχήστρας Θεσσαλονίκης.

Έκ μέρους του προσωπικού του Ώδειου προσεφώνησε τόν αποχωρούντα διευθυντήν ή καθηγήτρια δ. Έλενη Παπάζογλου ή οποία μεταξύ άλλων έτόνισεν ότι ο κ. Μιχαηλίδης στάθηκε διά τούς καθηγητάς πνευματικός πατέρας και άνεκτίμητος σύμβουλος και ότι χάρις σ' αυτόν τό Ώδειο έφθασε στην πλήρη επίτευξη του προορισμού του.

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ κ. Σόλων Μιχαηλίδης απαντώντας εις την προσφώνηση ευχαρίστησε τό προσωπικό διά την άφοσίωσιν στό καθήκον και υπεγράμμισε ότι χάρις στό ζήλο και την εργασία τών συνεργατών του, μπόρεσε νά άντιμετώπιση τό δύσκολο έργον του. Ο κ. Μιχαηλίδης συνέστησε όπως μέ την ίδιαν πίστιν και άφοσίωσιν οι καθηγηταί πράξουν τό καθήκον τους και προσφέρουν την άμεριστη συμπαραστάση τους στόν μέλλοντα διάδοχόν του.

Πρό της λήξεως της τελετής, προσφέρθησαν έκ μέρους του προσωπικού στόν κύριο και την κυρία Μιχαηλίδου άναμνηστικά δώρα.

Οι μουσικοί της Κ.Ο.Θ.

ΣΧΕΤΙΚΩΣ με το θέμα που προέκυψε προσφάτως μεταξύ των μελών της κρατικής ορχήστρας Θεσσαλονίκης και του Ε.Ο.Τ. ελάσαμε την εξής επιστολή εκ μέρους του «Συλλόγου Μουσικών Βορείου Ελλάδος»:

«Αξιότιμε κ. Διευθυντά,
Από τινών ημερών, με την ευκαιρίαν της άφιξης της όπερας και των μπαλλέτων του Βουκουρεστίου, είδον τό φως της δημοσιότητας διάφορα δημοσιεύματα, εις τας εφημερίδας, σχετικά με την συμμετοχή των μελών της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης και της φιλαρμονικής του Δήμου Θεσσαλονίκης.

Αλλά εν συνεχεία η επιστολή του κ. Δημάρχου, ως προέδρου της οργανωτικής επιτροπής των «Δημητρίων», από των σπληνών του πρώϊνου και του άπογευματινού τύπου θέτει εν άμφιβόλω και με επιθετικήν δριμύτητα την συμπεριόρταν των ως άνω μουσικών.

Παραλείποντες τας λεπτομερείας, είμεθα ύποχρεωμένοι, ως εκ της ιδιότητός μας ως αιρετών εκπροσώπων της οργανώσεως του μουσικού κόσμου να άνασκεύασωμεν εν γενικαίς γραμμαίς, πλείστα σημεία της επιστολής του κ. Δημάρχου Θεσσαλονίκης, γραφοίσης καλή τη πίστει χάρις εις τας ανακριβείς πληροφορίας, άς του παρεόντος διάφοροι καλοθεληταί, και να θέσωμεν τά πράγματα επί της πραγματικής των βάσεως. Έν πρώτοις, πρό της δημοσιεύσεως της επιστολής του, ο άξιότιμος κ. Δήμαρχος θά έπιθυμούσαμεν να καλέση και να άκούση τας άπόψεις και της άλλης πλευράς, διά του προέδρου του συλλόγου μουσικών Β. Ελλάδος, ώστε εν συνεχεία να διαμορφώση την γνώμη του.

Ούτως έχομεν να παρατηρήσωμεν τά εξής:

1) Οι μουσικοί λαμβάνουν μέρος εις τας δοκιμάς και τας εκτελέσεις της όπερας και του μπαλλέτου Βουκουρεστίου, άνευ έγγραφου συμφωνίας περί των όρων εργασίας των.

2) Ο εκ των μελών της οργανωτικής επιτροπής των «Δημητρίων» δικηγόρος κ. Μιχαήλ Τσιτσικλής, εις τόν όποιον άνετέθη η ρυθμιστική θέματος της ορχήστρας, δέν φημίζεσθαι σάν φίλος των μουσικών, άν κρίνη τις από τά δημοσιεύματα του εις τας εφημερίδας και η συμβολή του εις την ρύθμισιν των διαφόρων θεμάτων μετά των μουσικών ύπηρεξεν ήκιστα έποικοδομητική.

3) Ο εξάρχων της ΚΟΘ κ. Στ. Παπαναστασίου, μετά του όποιου συνεζητήσεν ο κ. Τσιτσικλής τό θέμα της συμμετοχής της ορχήστρας, δέν προήλθεν εις ουδεμίαν συμφωνίαν με τά του ΕΟΤ, διότι δέν ειχε και καμίαν πρόσ τούτο έξουσιοδότησιν. Πιθανώς να έξέφρασεν άπλως την προσωπικήν του γνώμη, ως προς τό ύψος της άμοιβής των μουσικών, μη γνωρίζων προφανώς τί προσφέρει ο ΕΟΤ εις τούς μουσικούς της ΚΟΑ. Αθηνών διά παρομοίαν εργασία εις τό φεστιβάλ Αθηνών (δρχ. 400 δι' έκάστην δοκιμήν, 400 επίσης δι' έκάστην εκτέλεσιν). Έξ άλλου, ο κ. Παπαναστασίου μέχρι σήμερα άν και τό έδόθη εν τό μεταξύ ευκαιρία ουδέ άνεκοίνωσεν εις τούς μουσικούς. Έπομένως, ο ΕΟΤ άφηκε τό ζητήμα τούτο έκκρεμές, προς ρύθμισιν μετά των μουσικών την τελευταίαν στιγμήν.

Αντιθέτως, η Διεθνής Έκθεσις Θεσσαλονίκης, ένα μήνα πρό του φεστιβάλ έλαφρού τραγουδιού, έρρυθμισε τό θέμα της ορχήστρας μετά του συλλόγου δι' ύπογραφής συμβολαίων μετά των μουσικών.

4) Την 25ην Σεπτεμβρίου οι μουσικοί διά πρώτην φοράν έπληροφόρηθησαν περί της συμμετοχής των εις τας άνω συστάσεις, όποτε εκλήθησαν εις τά γραφεία του ΕΟΤ ο πρόεδρος του συλλόγου μουσικών κ. Καλλιπόλιτης καθώς και οι ορχηστρικοί άνω όρχων άργάνων της ορχήστρας. Κατά την διεξαχθείσαν συζητήσιν ούτοι είπον άπλως εις τόν διευθυντήν του ΕΟΤ ότι εύχάριστως θά λάβουν μέρος και ότι θεωρούν άρθον και δικαίον η άμοιβή των να είναι ή αύτή με την υπό του ΕΟΤ δοθείσαν δι' άνάλογον εργασία κατά τό φεστιβάλ Αθηνών εις τούς Αθηνάϊους συναδέλφους των της ΚΟΑ.

Έν συνεχεία κατά παράκλησιν του κ. διευθυντού του ΕΟΤ ο πρόεδρος του συλλόγου μουσικών μετέβη προς συνάντησιν μερικών μουσικών της δημοτικής φιλαρμονικής, οίτινες τυγχάνουν και μέλη της Κ.Ο.Θ., τούς όποιους δέν παράτησε άλλ' άπλώς τοίς ύπέμνησεν, ως ειχε χρέος ως πρόεδρος και συλλόγου μουσικών, ότι άρθον και δικαίον ήτο η άμοιβή των να είναι ή ίδια με την υπό του ΕΟΤ δοθείσαν διά παρομοίαν εργασία εις τούς Αθηνάϊους συναδέλφους των.

Όλοι δέ συνεφώνησαν εις τούτο. Καί έδηλώθη ότι οι μουσικοί δέν θά παίξουν, καθότι ήσαν έββαίοι ότι ο ΕΟΤ θ' άναγνώριζεν ότι δικαιοταίως μεταχειρίσεως με τούς Αθηνάϊους συναδέλφους των.

5.— Ανακριβώς έπληροφόρησάν τον κ. δήμαρχον περί αρχικής συμφωνίας των μουσικών και εκ των ύστερων ύπαναχωρήσεως των.

Τό άληθές είναι ότι όλοι οι μουσικοί, απ' αρχής και μέχρι σήμερα, μένουν επί του δικαίου, ως έλεχθη άνωτέρω, αίτηματός των. Καί θά παίξουν με πάσαν εύσυνειδησίαν σεβόμενοι τας καλλιτεχνικές των άρχάς και πειθαρχούντες εις την εν-

τολήν του έξοχωτάτου ύπουργού Β. Ελλάδος.

6) Έλέχθη ότι η άμοιβή των μουσικών διά συναυλίας του δήμου ήτο 150 δραχμαί κατά δοκιμήν και 300 διά την εκτέλεσιν. Έπ' αυτού έχομεν να είπωμεν τά εξής: Όλιγοι μουσικοί και ούχι ολόκληρος η ορχήστρα πλαισιώνουν την φιλαρμονικήν του δήμου διά συναυλίας, γνωρίζοντες ότι τό διατιθέμενον κονδύλιον του δήμου διά τοιαύτας εκδηλώσεις είναι μικρόν και ότι αύται λαμβάνουν χώρα έντελώς δωρεάν, άνευ εισιτηρίων, διά προσκλήσεων μόνον, και επί πλέον αι εκδηλώσεις αύται δέν έχουν τον χαρακτήρα τού φεστιβάλ. Γνωστόν είπασι τυγχάνει τό γεγονός ότι η έργασία της ορχήστρας εις την όπεραν είναι άπείρως δυσκολώτερα και ύπευθυνοί, άπαιτούσα ύπερέντασιν ωματικήν, δαινοητικήν και ψυχικήν.

Έπί τούτοις δέν να έξαρτηθή τό γεγονός, ότι η διεθνής εκθεσις Θεσσαλονίκης προσέφερεν άνευ συζητήσεως εις τούς μουσικούς τούς λαβόντας μέρος εις τό φεστιβάλ έλαφρού τραγουδιού δραχμάς 500 εις ένα έκαστον δι' εκάστην δοκιμήν η εκτέλεσιν, ήτοι ανά δραχμάς 4500 δι' 9 δοκιμάς και εκτελέσεις, άναγνωρίζουσα ούτω τούς κόπους, την άξίαν και την προσφερομένην εργασία των, ήτις — είρησθω εν παρόδω — είναι διεθνώς άναγνωρισμένον ότι δέν περιόριζεται μόνον εις τας ώρας άπασχολήσεως των διά δοκιμάς και εκτελέσεις, αλλά άπαιτεί καθημερινήν άτομικήν έντατικήν μελέτην και άσκησιν πολύωρον κατ' οίκον.

Σημειώτεον επί τούτοις ότι η Κ.Ο.Θ. συμφωνεί διά συμφωνικών συναυλιών εις τό «Δημητρία» άνευ ουδεμιάς άμοιβής των μουσικών, ως συμβαίνει και με την Κ.Ο.Α. εις τό φεστιβάλ Αθηνών.

Αναφέρομεν λεπτομερώς τά άνωτέρω, διότι τελικώς οι άρμόδιοι του Ε.Ο.Τ. Θεσσαλονίκης, άφού προηγουμένως μάς διηγήσαν ότι, η θά φέρουν την ορχήστραν Βουκουρεστίου η θά μάς ύποχρεώσωμεν δι' άλλης οδού να συμμετάσχωμεν, επίμένοντες εις τούς προσβλητικούς δι' ήμάς όρους της άνίτου μεταχειρίσεως εναντι των Αθηνάϊων συναδέλφων μας και εις την τελικώς ορισθείσαν ύπ' αυτών δι' έκαστον μουσικόν, εκ δραχμών 4.000 δι' 8 δοκιμάς και 6 παραστάσεις όπερας και μπαλλέτου, αντί των δραχμών 5.600, άς θά έπρεπε να λάβωμεν, προέβησαν εις παραστάσεις παρά τας άρμοδιαίς άρχαίς της πόλεως μας, χαρακτηρίζοντες ήμάς ως εκβιάζοντας και ζητούντας την τελευταίαν στιγμήν ύπερόγκους άμοιβάς, όπερ βεβαίως τυγχάνει άναληθές και θίγει άναμφισβητήτως ήμάς ήθικώς και υλικώς.

7) Άνεγράφη, επίσης, δυστυχώς, εις την επιστολήν του κ. δημάρχου ότι είναι όλιγοι αι ώραι άπασχολήσεως των μουσικών εν σχέσει με άλλους εργαζομένους.

Κατ' άρχήν, είναι τοίς πάσι γνωστόν, ότι οι καλλιτέχνη άσκούν ιδιόμορφον εργασία, άποβλέπουσαν εις την ποιότητα και ούχι εις την ποσότητα. Παραδείγματος χάριν, η οργανωτική επιτροπή των «Δημητρίων», προσέφερεν άμοιβήν 30.000 δραχμών εις τόν βιολιστήν Φερράς, σολίστ της α' συναυλίας των «Δημητρίων», όστις ειργάσθη μόνον μίαν και ήμισίαν ώραν, ήτοι μίαν ώραν διά 2 δοκιμάς και ήμισίαν διά την εκτέλεσιν. Ό δέ μαέστρος κ. Χωρακής μάς εδηλώσεν, ότι διά τας συνήεις συναυλίας του με την ΚΟΘ, λαμβάνει 10.000 δραχμάς δι' εκάστην, ένα διά την συναυλίαν των «Δημητρίων» έλαβε παρά του ΕΟΤ τό ποσόν των 25.000 δραχμών.

8) Όσον άφορά τό σημειόν τό άναφερόμενον εις την επιστολήν του κ. Δημάρχου, ως προς τας μηνιαίως άποδοχάς των μουσικών, ότι δηλαδή κυμαίνονται μεταξύ των 5—7 χιλιάδων κατά μήνα, διευκρινίζομεν τά εξής:

Έκ των 70 μουσικών της Κ.Ο.Θ., μόνον 19 μουσικοί είναι μόνιμοι δημόσιοι ύπάλληλοι. Οι ύπόλοιποι 50 είναι έκτακτοι, λαμβάνοντες από δεκαετίας και πλέον, τόν πενήνρον μισθόν των 1.880 έως 2.250 μηνιαίως.

9) Τονίζομεν ότι περισσότερο παντός άλλου, είναι φυσικόφωτον και άναπόρρητον, να ένδιφορώταται οι μουσικοί διά την συνέχισιν και ανάπτυξιν των «Δημητρίων».

10) Και τελευταίως, δηλοΰμεν ότι διατηρούμεν πάντοτε τό αίτημα της έστω και εκ των ύστερων — ισως με τούς Αθηνάϊους μουσικούς άμοιβής ήν δικαιοέμεθα, έχομεν δε την πεποίθησιν ότι τούτο θ' άναγνωρισθ ή καθ' όσον η Έθνική Κυβέρνησις απέδειξε πάντοτε διά των πράξεών της, ότι ουδεμίαν διακρίσιν έπιτρέπει μεταξύ Αθηνών και Βορείου Ελλάδος, θεωρούσα όλους τούς Έλληνας ως έχοντας ίσα δικαιώματα.

Εύχαριστούντες θερμώτατα διά την φιλοξενίαν, διατελούμεν μετ' εξαίρετου τιμής, Διά τόν Σύλλογον Μουσικών Βορείου Ελλάδος. Ο πρόεδρος (Άγγελος Καλλιπολίτης). Ο γενικός Γραμματεΰς (Στυλιανός Φωτάκης).

7.10.70

● Έπιστολή τής οργανωτικής επιτροπής

ΤΑ «ΔΗΜΗΤΡΙΑ» ΚΑΙ ΟΙ ΑΜΟΙΒΕΣ ΤΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ

Έκ μέρους του Δημάρχου Θεσσαλονίκης κ. Χρ. Φλωρίδη, ως προέδρου τής Οργανωτικής Έπιτροπής τών «Δημητρίων Ε'» έλάδαμε και δημοσιεύουμε τήν παρακάτω έπιστολή:

Αξιότιμε κύριε Διευθυντά,

Κατ' αúτας είδον τό φώς τής δημοσιότητας εις τόν τύπον άνευθυνοί — άν μη υποβολιμαίοι — πληροφορία εμφανίζουσαι τούς μουσικούς τής «Κρατικής Όρχήστρας Θεσσαλονίκης» ως υποχρεωθέντας νά μετάσχουν τών εφετεινών «Δημητρίων Ε'» περίπου διά τής βίας. Τούτο αποτελεί βαρείαν διαστροφήν τής αλήθειας, πρós άποκατάστασιν τής όποιας παρακαλούμεν νά σημειωθούν τά έξής:

Η Όργανωτική Έπιτροπή τών «Δημητρίων Ε'» έσκέφθη, κατά τās διαπραγματεύσεις διά τήν μετάκλησιν τής «Ρουμανικής Όπερας του Βουκουρεστίου», ότι ήδύνατο νά παράσχη εις τούς μουσικούς τής πόλεώς μας τήν εύκαιρίαν νά συμπράξουν εις έκδήλωσιν ύψηλής ποιότητας και παραλλήλως νά ώφεληθούν έκ τού διά τήν όρχήστραν προύπολογισθέντος κονδυλίου. Αφήκε, λοιπόν, εκκρεμή τήν ρουμανικήν πρότασιν ειδικώς ως πρós τό ζήτημα τής όρχήστρας τής όπερας και άνέθεσεν εις τών έκ τών μελών τής κ. Μ. Τσιτσικλήν νά συνηγορή μετá τού έξάρχοντος βιολιστού τής «Κ.Ο.Θ.» κ. Στ. Παπαναστασίου.

Κατ' Ιούλιον 1970 ό κ. Παπαναστασίου ένεχείρησε πρόχειρον κατάλογον τών άπαιτούμενών μουσικών, έδήλωσεν, ότι ή άμοιβή θά έπρεπε νά έχη ως βάση τά όσα καταβάλλονται κατά τās καλλιτεχνικάς έκδηλώσεις του Δήμου Θεσσαλονίκης (ήτοι 150 ανά δοκιμήν και 300 ανά παράστασιν) και συνέστησεν όπως έπέλθη άπ' εύθειας έπαφή μετá τών μουσικών. Η Έπιτροπή ύπελόγησεν ότι δι' 7 δοκιμάς και 6 παραστάσεις άπαιτούνται 2.850 δρχ. κατά μουσικόν άπεφάσις, λοιπόν, νά προσφέρη 3.000 κατά μουσικόν (και ή άνευ κρατήσεων) και άπέρριψε τήν προσφοράν ρουμανικής όρχήστρας, πλην ώρισμένων κορυφαίων, άπαραιτήτων διά τήν παρουσίασιν του «Ντόν Κάρλος» κατά τρόπον άντάξιον πρós τήν ποιότητα τών έκδηλώσεων τών «Δημητρίων».

Κατά τās άρχάς Σεπτεμβρίου 1970 ή Έπιτροπή άπηυθύνθη πρós τόν Γενικόν Διευθυντήν τής «Κ.Ο.Θ.» κ. Στ. Μιχαηλίδην διά τήν ρύθμισιν τών λεπτομερειών, άλλ' οúτος έδήλωσεν άναρμοδιότητα και συνέστησε «διαπραγματεύσεις» μετ' εκπροσώπων τών μουσικών. Όπως ένεφανίσθησαν οι κ.κ. Α. Καλλιπολίτης, Α. Καζαντζής, Κ. Γαλιλαίας και Έμ. Καζαμπάκας, οιτινες έπεφυλάχθησαν ν' άπαντήσουν άφού συνεννοηθούν μετá τών λοιπών μουσικών. Η συνεννόησις αύτη «μετεφράσθη» εις προτροπήν του κ. Καλλιπολίτη πρós τούς «πνευστούς» του Δήμου Θεσσαλονίκης όπως μή περιορισθούν εις 300—350 δρχ. ανά δοκιμήν και παράστασιν, ως εισηγήθη ό εκπρόσωπος τών «πνευστών» κ. Σπ. Βλαχάκης, άλλ' αξιώσουν τουλάχιστον 400 δρχ. δι' έκάστην.

Έχων εις χείρας του τήν «άξιωσιν» ταύτην ό κ. Καλλιπολίτης έδήλωσε τήν Δευτέραν 28 Σεπτεμβρίου 1970, πρós τόν έκ τών μελών τής έπιτροπής κ. Φρ. Μανδαμαδιώτην —κατότιν έρωτησέως μου με ποιους είχε συνεννοηθή — ότι οι «πνευστοί» αξιούν 5.200 δρχ., άλλως «δέν παίζουν». Τούτο άπεδείχθη άνακοιβές, αι συνεννοήσεις συνεχίσθησαν και τήν Τετάρτην, 30 Σεπτεμβρίου 1970, οι κ.κ. Σπ. Βλαχάκης και Π. Μπακατλής έδήλωσαν έκ μέρους τών μουσικών πρós τούς κ.κ. Τσιτσικλήν και Μανδαμαδιώτην ότι συμφωνούν εις άμοιβήν 4.000 δρχ. (κετά κρατήσεων) κατά μουσικόν και ότι άπαντες προσφέρονται νά πραγματοποιήσουν μίαν άκόμη δοκιμήν «δωρεάν», εάν άπαιτηθή. Συνετάχθη μάλιστα άπό κοινού κατάλογος τών χρησιμοποιηθησομένων μουσικών και παρεδόθη εις τούς κ.κ. Βλαχάκην και Μπακατσην πρós ύπογραφήν ύπό πάντων.

Περιέργως, τήν έπομένην, καθ' ήν είχε φθάσει εις Θεσσαλονικην ό Ρουμάνος άρχιμουσικός κ. Κ. Πετρόβιτς και έπρεπε νά προσδιορισθούν αι ώραι τών δοκιμών, οι μουσικοί ύπανεχώρησαν και έδήλωσαν, ότι επανέρχονται εις τās άρχικάς τών αξιώσεις, προσθέσαντες τήν άπειλήν, ότι «άλλοιώς δέν παίζουν με τήν όπερα». Πρós τού κινδύνου, λοιπόν, ματαιώσεως τών παραστάσεων του «Ντόν Κάρλος» παρέστη άνάγκη νά ύπομνησθή εις τούς μουσικούς, ότι, ως δημόσιοι υπάλληλοι ή δημοτικοί υπάλληλοι, έχουν υποχρεώσεις, τών όποιων δέν είναι δυνατόν νά καταστούν έπιλήθμονες, ως και ότι δέν πρέπει νά παρασύρονται ύπό έλαχίστων ύποκτελών συναδέλφων τών ή νά πιστεύουν, ότι ή έπιτροπή θά ύποκύψη εις παραλόγους και πιεστικώς προβαλλόμενας αξιώσεις.

Αύτή είναι ή πραγματικότητα εις τό όλον θέμα και έξ αύτής προκύπτει ποιος προσεπάθησε νά πιέση τόν άλλον. Πρέπει, όμως, επί τή εύκαιρία, νά γίνουν άντιληπταί και μερικά θέσεις, μή έπιδεχόμεναι διαστροφήν ή παρερμηνείαν:

α) Η οργανωτική έπιτροπή τών «Δημητρίων Ε'» έκπληροί καθήκοντα, άνατεθέντα εις αύτην ύπό του κράτους, ώστε δέν είναι νοητόν ότι θά ύποκύπη εις τήν θέλησιν ώρισμένων, άποβλεπόντων εις κατάργησιν του όντως έθνικού τούτου θεσμού.

β) Η οργανωτική έπιτροπή δέν είναι ιδιώτης «έμπρεσσάρις», ώστε νά ένδιαφέρεται τί προσφέρουν άλλοι, ή πώς άμείβονται οι μουσικοί άλλου' παρά ταύτα φροντίζει ώστε νά ικανοποιή κατά τό δυνατόν περισσότερο τήν εργασίαν τών, μή λαμβάνουμα μάλιστα ύπ' όψιν, ότι έν όψει τής ιδιότητός τών, θά έπρεπε νά μετάσχουν εις τās έκδηλώσεις τής Κ.Ο.Θ., έντός τών πλαισίων τής ύπηρεσίας τών.

γ) Τά πλάσιμα τών «Δημητρίων» δέν πρέπει ν' άποτελούν εύκαιρίαν δι' ώρισμένους μόνον μουσικούς — άνεξαρτήτως τής καλλιτεχνικής τών αξίας — νά έπωφελούνται οικονομικά εις βάρος άλλων συναδέλφων τών, τούς όποιους μάλιστα και νά παρασύρουν εις ένεργείας άντιθέτους πρós τά συμφέροντα του συνόλου.

δ) Ό τρόπος προβολής τών αίτημάτων καθιστά πολλάκις άσυμπαθή αύτά' έν προκειμένω οι μουσικοί έπέδειξαν, ως δημόσιοι ή δημοτικοί υπάλληλοι, όχι μόνον άνακολουθίαν διά τών έπανειλημμένων ύπαναχωρήσεων τών, αλλά και έλλειψιν έπιγνώσεως τών έκ τής ιδιότητός τών άπορρεόντων καθηκόντων.

ε) Ένώ θ' άνέμενε κανείς ότι οι μουσικοί, ώφελούμενοι πολλοπλώς έκ τών «Δημητρίων», θά έπεδείκνυον ζήλον πρós διατήρησιν του θεσμού, πιστάμεθα μάρτυρες ένεργειών τών, άγουσών εις άκριβώς άντιθέτους έπιδιώξεις, διά τών όποιων ζημιούνται και οι λοιποί συνάδελφοί τών, καιτοι μή έχοντες σχέσιν πρós τήν θλιβεράν ιστορίαν τών άτελευτήτων διαπραγματεύσεων, ύπαναχωρήσεων και άπειλών.

στ) Είναι προφανές ότι ύπό τιοαύτας συνθήκας δυσχερώς δύναται κανείς ν' άποφασίσαι τήν ύλοποίησιν σκέψης περι δημιουργίας και άλλων καλλιτεχνικών οργανισμών, άπαραιτήτων πάντως διά τήν πρωτεύουσαν τής Βορείου Ελλάδος.

ζ) Πρέπει ν' άπαλλαγώμεν τής αντίληψews ότι οι μουσικοί μας στερούνται τής προστασίας και μερίμνης του κράτους, άποτελούντες τάξιν καταπιεζομένην δήθεν, διότι οι έξ αυτών μόνιμοι δημόσιοι ή δημοτικοί υπάλληλοι, λαμβάνουν μηνιαίως μισθόν 5—7.000 δρχ. δι' άπασχόλησιν 25—40 ώρών μηνιαίως, ήτοι άποδοχάς τούς όποιους πολλοί έτεροι συνάδελφοί τών, πολύ βαρύτερον έργαζόμενοι, δέν τολμούν ούδέ νά διανοηθούν.

Μετá τιμήν
ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΛΩΡΙΔΗΣ
Δήμαρχος Θεσσαλονίκης
Πρόεδρος Όργανωτικής Έπιτροπής «Δημητρίων»

Σ.Σ.: Ός πρós τήν πρώτη παράγραφο τής παραπάνω έπιστολής τής Όργανωτικής Έπιτροπής τών «Δημητρίων» και γιά ό,τι άφορά τό δημοσίευμα τής «Θεσσαλονίκης», πού καταχωρήθηκε στο φύλλο τής περασμένης Δευτέρας 5/10/1970, έχουμε νά παρατηρήσουμε τά ακόλουθα:

Ούτε «άνεύθυνον» ούτε και «υποβολιμαίο» υπήρξε, ούτε, θεβάθων, έπεδίωκε, και μάλιστα «βαρείαν διαστροφήν τής αλήθειας»! Άνεφέρετο τό σημείωμα σε γεγονότα, τά όποία έπιβεβαιώνονται πλήρως άπό τήν έπιστολή και ως πρós τό ύφος τής ζητηθείσης άμοιβής άπό τούς μουσικούς και ως πρós τό ύφος του ποσού πού πρότεινε ό Ε.Ο.Τ.

Άλλά μήπως δέν είναι αληθές ότι διά ύπουργικής άποφάσεως τά μέλη τής Κρατικής Όρχήστρας Θεσσαλονίκης, έτέθησαν εις τήν διάθεσιν τής Όργανωτικής Έπιτροπής τών «Δημητρίων»;

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Πρόγραμμα μέ' έργα Μπετόβεν

ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ - ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΕΜΕΛΗΣ
ΣΤΗΝ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΗΣ Κ.Ο.Θ.

«Πρώτη» αΰριο
στήν «Αύλαία»

ΣΗΜΕΡΑ, ή Κρατική 'Ο-
χήστρα Θεσσαλονίκης με δ-
ευθυντή τόν κ. Σόλωνα Μι-
χαηλίδη και σολιστή τόν δε-
ξινός φήμης Έλληνα πιανί-
στα κ. Γιώργο Θέμελη, θά πα-
ρουσιάση ένα πρόγραμμα μι-
'εργα αποκλειστικά Μπετόβεν
στό θέατρο τής 'Εταιρείας
Μακεδονικῶν Σπουδῶν.

Η ΠΡΩΤΗ αὐτή συναυλία
τής Κ.Ο.Θ. ἐντός τοῦ 1970
εἶναι τιμητική και πραγματο-
ποιεῖται στό πλαίσιο τῶν παγ-
κοσμίων ἐκδηλώσεων με τήν
ἕκαιρία τής συμπληρώσεως
δικοσίων ἐτῶν ἀπό τήν γέν-
νηση τοῦ Μπετόβεν.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ περιλαμ-
βάνει τήν Εἰσαγωγή: Λεονώ-
ρα ἄρ. 3 Κοντσέρτο ἄρ. 4
και τή Συμφωνία ἄρ. 3 'Η-
ρωική.

Η Κ.Ο.Θ. ΓΙΑ ΤΑ 200 ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

Συμμετέχοντας στον παγκόσμιο έορτασμό για τα 200 χρόνια από την γέννησι του Μπετόβεν, η Κρατική Όρχηστρα Θεσσαλονίκης κάνει έναρξι τών συναυλιών της, για τὸ νέο χρόνο, παρουσιάζοντας τὴν Δευτέρα, ὥρα 8.30 μ.μ. στὸ θέατρο τῆς Ἐταιρίας Μακεδονικῶν Σπουδῶν ἀποκλειστικὰ ἔργα τοῦ μεγάλου συνθέτου.

Τὸ πρόγραμμα τῆς συναυλίας τὴν ὁποία θὰ διευθύνῃ ὁ Σόλων Μιχαηλίδης μὲ σολίστ τὸν πιανίστα Γ. Θέμελη, περιλαμβάνει τὴν εἰσαγωγή Λεονώρα ἄρ. 3, κονσέρτο ἄρ. 4 καὶ συμφωνία ἄρ. 3. Ἡρωϊκή.

ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΟΥ 1970

Μιχαηλίδης - Θέμελης: αὔριο με τὴν Κρατική

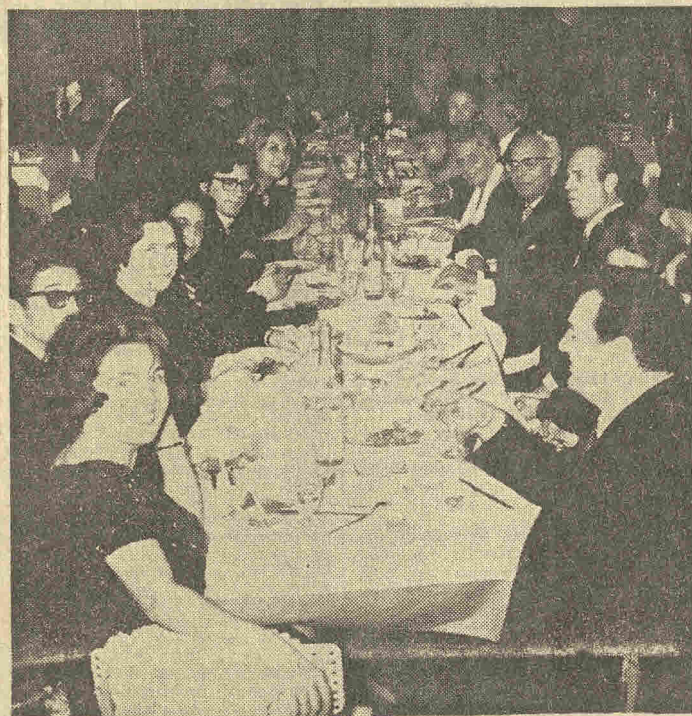
● ΣΕ ΕΡΓΑ ΜΠΕΤΟΒΕΝ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΑΣ στὸν παγκόσμιο ἑορτασμό γιὰ τὰ 200 χρόνια ἀπὸ τὴν γέννησι τοῦ Μπετόβεν, ἡ Κρατική Ὀρχήστρα Θεσσαλονίκης κάνει ἕναρξι τῶν συναυλιῶν τῆς, γιὰ τὸ νέο χρόνο, παρουσιάζοντας αὔριο Δευτέρα, ὥρα 8.30 μ. μ. στὸ θέατρο τῆς Ἑταιρίας Μακεδονικῶν Σπουδῶν ἀποκλειστικὰ ἔργα τοῦ μεγάλου συνθέτου.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ τῆς συναυλίας τὴν ὁποία θὰ διευθύνῃ ὁ Σόλων Μιχαηλίδης με σολιστ τὸν πιανίστα Γ. Θέμελη, περιλαμβάνει τὴν εἰσαγωγή Λεονώρα ἀριθ. 3, κονσέρτο ἀριθ. 4 καὶ συμφωνία ἀριθ. 3 Ἡρωϊκή.

Σελίς 3

Ο ΔΗΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΘΑ ΑΠΟΝΕΙΜΗ ΧΡΥΣΟΥΝ ΜΕΤΑΛΛΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΝ

Στιγμιότυπον από το παρατεθέν δείπνον, πρὸς τιμὴν τοῦ ἀποχωρήσαντος διευθυντοῦ τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας, κ. Σ. Μιχαηλίδη

Ο κ. ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τοῦ δήμου Θεσσαλονίκης κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίασιν του ἀπεφάσισε τὴν ἀπονομὴν τιμητικῆς διακρίσεως μετὰ διπλώματος εἰς τὸν ἀποχωρήσαντα, λόγω συμπληρώσεως τοῦ ὅριου ἡλικίας κ. Σόλωνα Μιχαηλίδην, διευθυντὴν τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας καὶ τοῦ κρατικοῦ ᾠδείου Θεσσαλονίκης. Εἰς τὸν κ. Μιχαηλίδην θὰ ἀπονεμηθῇ κατὰ τὴν διάρκειαν ἐπίσημου τελετῆς τὸ χρυσοῦν μετάλλιον τῆς πόλεως Θεσσαλονίκης εἰς ἀναγνώρισιν τῶν προσφερθεισῶν ὑπ' αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν πρὸς τὸ κοινὸν καὶ ἐν γένει τὴν πόλιν τῆς Θεσσαλονίκης. Ἡ ἀπόφασις περὶ ἀπονομῆς τιμητικῆς διακρίσεως ἔληφθη ὁμοφώνως, ἀπεφασίσθη δὲ ὅπως ἡ τελετὴ ἐπιδόσεως λάβῃ χώραν τὸ ταχύτερον δυνατόν.

Ἐξ ἄλλου, τὰ μέλη τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης, παρέθεσαν ἐπίσημον δείπνον πρὸς τιμὴν τοῦ ἀποχωρήσαντος διευθυντοῦ τῆς ὀρχήστρας καὶ τοῦ κρατικοῦ ᾠδείου Θεσσαλονίκης, κ. Σ. Μιχαηλίδη.

Ὁ πρῶν ὑπουργὸς βορείου Ἑλλάδος κ. Λυγυρατὸς Θεολογίτης, ἐπὶ τῆς ὑπουργίας τοῦ ὁποίου ἰδρῦθη ἡ συμφωνικὴ ὀρχήστρα βορείου Ἑλλάδος, ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἀποχωρήσαντα διευθυντὴν τοῦ κρατικοῦ ᾠδείου καὶ τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης κ. Σόλωνα Μιχαηλίδην, τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Ἐτερωμάτισατε τὴν διεύθυνσιν τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας καὶ λυπούμαι εἰλικρινῶς, διότι δὲν ἦμουν κοντὰ σας γὰρ σας ξανασφίξω τὸ χερί καὶ γὰρ σας ἐκφράσω καὶ ἐγὼ παλαιὸς σας φίλος τοὺς ἐγκαρδίους μου χαιρετισμούς. Ὁ ἀλησμόνητος σκαπανεὺς καὶ δημιουργὸς Λίως Πολίτης ἐξέφρασε καὶ τὰ δικά μου αἰσθήματα εἰς τὸ ἀποχαιρετιστήριόν του. Τὰ χρόνια δὲν σταματοῦν τὴν τέχνην, βάρδος ἐσεῖς πανελληνίως καὶ παγκόσμιος θὰ συγκινήτε πάντα ὅλους καὶ κατ' ἐξοχίαν ἡμᾶς τὰς ἐκλεκτοὺς ἀπὸ ὅλων τοὺς ἀλλοτρίους γὰρ τῆς Θεσσαλονίκης»

Νέα Αθήνα 7.12.70

Αποχωρεί ὁ Σόλων Μιχαηλίδης

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΝ

Ζωηρή αίσθηση προκάλεσε στους καλλιτεχνικούς κύκλους τῆς Θεσσαλονίκης ἡ εἶδηση τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ κ. Σόλωνος Μιχαηλίδη ἀπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ Κρατικοῦ ᾠδείου καὶ τῆς Κ.Ο.Θ., λόγω συμπληρώσεως τῆς θητείας του. Ὁ κ. Μιχαηλίδης εἶναι αὐτὸς πού ἠνάλωσε ὅλες τὸν τίς δυνάμεις καὶ προσέφερε τὴν πολύτιμη ἐμπειρία του σὰν δάσκαλος, ἀρχιμουσικός καὶ διοικητικὸ στέλεχος τόσο στὴν Κ.Ο.Θ., ὅσο καὶ στὸ ᾠδεῖο, μὲ μιὰ ἀντοχὴ ἀξιοθαύμαστη. Κατὰ τὴν δεκάχρονη θητεία του στὸ μουσικὸ στερέωμα τῆς Θεσσαλονίκης δημιούργησε μιὰ παράδοση ἀγάπης καὶ πίστεως σὲ ἕνα ἔργο, πού πέρασε, ὅπως ὅλοι γνωρίζουμε, ἀπὸ δύσκολες φάσεις, καὶ τὸ στήριξε. Τὸ ὄνομα τοῦ Μιχαηλίδη μένει συνυδεδεμένο μὲ τὴν ἴδρυση τῆς Κ.Ο.Θ. καὶ τὴν ἐδραίωσή της.

Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του, συζητήσαμε μαζί του καὶ σὰς μεταφέρουμε τὸν ἀποχαιρετισμὸν τοῦ:

Ἡ πρώτη σκέψη μου εἶναι νὰ

ταὶ ἀκόμη στὸ πρῶτο στάδιο δημιουργίας των.

—Ἐχω πληροφορηθῆ ὅτι σὰς ἔγιναν προτάσεις σοβαρὲς γιὰ τὴν ὀργάνωση Κρατικῆς Ὀρχήστρας στὴν Κύπρο.

—Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ κυπριακὴ κυβέρνησις μὲ εἶχε καλέσει νὰ μεταβῶ στὴν Κύπρον γιὰ νὰ μελετήσω τὴν δυνατότητα ἱδρύσεως μιᾶς κρατικῆς ὀρχήστρας. Παρέμεινα ἐκεῖ τελευταίως ἐπὶ ἕνα μῆνα καὶ πρὶν φύγω ὑπέβαλα τὴν σχετικὴ ἔκθεσή μου μὲ συγκεκριμένους προτάσεις σχετικὰ μὲ τὸ θέμα. Ἀπὸ τίς ἐπαφές μου, τόσο μὲ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Μακάριο, ὅσο καὶ μὲ τοὺς ἀρμοδίους ὑποურγούς, κρίνω ὅτι ἡ κυπριακὴ κυβέρνησις προσανατολίζεται ὀριστικῶς πρὸς τὴν ἴδρυση μιᾶς κρατικῆς ὀρχήστρας καὶ ἐνὸς κρατικοῦ ᾠδείου, πού ἐπίσης ἔχω εἰσηγηθῆ. Ἐχω ὑποσχεθῆ ὅτι ἐνὼ δὲν θὰ μπορούσα νὰ παραμείνω γιὰ πάντα στὴν Κύπρον νὰ βοηθήσω ὅσο μου εἶναι δυνατόν στὴν ὀργάνωση τῶν δύο αὐτῶν καλλιτεχνικῶν ὀργανισμῶν τῆς ἰδιοκτησίας μου πατρίδος.

Ὁ Σόλων Μιχαηλίδης, βασικὸν συντελεστὴ τῆς ἱδρύσεως τῆς ΚΟΘ

ἐκφράσω τὶς θερμὲς μου εὐχαριστίες καὶ τὴν βαθύτατη εὐγνωμοσύνη μου πρὸς τὸ καινὸ τῆς Θεσσαλονίκης γιὰ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἐκτίμησι μὲ τὴν ὁποία μὲ περιέβαλε καθ' ὅλο τὸ διάστημα τῆς ἐδῶ παρουσίας μου καὶ τὴν εὐκρινῆ ἐγκάρδια συμπαραστάση του στὴν προσπάθεια πού ἔχει γίνεῖ κατὰ τὰ χρόνια τῆς ἐδῶ παραμονῆς μου. Θὰ ἠθελοῦν ἐπίσης νὰ εὐχαριστήσω τοὺς συνεργάτες μου τόσο στὸ ᾠδεῖο, ὅσο καὶ στὴν Ὀρχήστρα, γιὰ τὴν πολύτιμη συνεργασία, τὸν ἀκάματον ζήλο καὶ τὴν ἐνθουσιώδη συμμετοχὴν σὲ τὴν ἀναληφθεῖσα προσπάθεια γιὰ τὴν ἐδραίωση ἐνὸς ση-

«ΤΕΧΝΗ»

Ἡ Θεσσαλονικὴ ἀνταποδίδει τὴν ἀγάπη

Ἡ ἀποχώρησις τοῦ κ. Μιχαηλίδη ἔκανε ζωηρὴ αἴσθησι στους κύκλους τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων, τῶν καλλιτεχνῶν καὶ τῶν φιλιτεχνῶν. Ἡ «Τέχνη» ἀπέστειλε πρὸς τὸν κ. Μιχαηλίδη τὴν κάτωθι ἐπιστολή:

Φίλε κύριε Μιχαηλίδη,
Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον τῆς «Τέχνης», Μακεδονικῆς Καλλιτεχνικῆς Ἑταιρείας μὲ πολλὴ λύπη πληροφορεῖται τὴν ἀποχώρησίν σου ἀπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ Κρατικοῦ ᾠδείου καὶ τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης, καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ σὰς ἐκφράσῃ τὰ αἰσθήματα θαυμάσιας εὐγνωμοσύνης (πού πιστεύουμε ὅτι τὰ συμμερίζεται καὶ ὁλόκληρο τὸ φιλόμουσο κοινὸ τῆς Θεσσαλονίκης) γιὰ τὴν τόσο γόνιμη καὶ ἀποδοτικὴ ἐργασία σου ἐπὶ τόσα χρόνια στὴ διεύθυνση τῶν δύο αὐτῶν καλλιτεχνικῶν ὀργανισμῶν. Ἰδιαίτερα θὰ θέλαμε νὰ τανύσουμε τὴ συμβολὴν σου γιὰ τὴν ἴδρυση τῆς πόλιν μας μόνιμης κρατικῆς ὀρχήστρας, (πράγμα πού ἦταν ἀπὸ τοὺς βασικοὺς σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας μας), ὀρχήστρας, ἡ ὁποία, ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν σου καθιερώθηκε ἤδη ὡς μόνιμος θεσμός, πού τὸν περιβάλλει μὲ ἀμέριστη ἀγάπην τὸ κοινὸ τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἐλπίζουμε ὅτι καὶ μετὰ τὴν ἀποχώρησίν σου ἀπὸ τὴν διεύθυνση τῶν ὀργανισμῶν αὐτῶν θὰ ἐξακολουθήσεις νὰ δεῖχνετε τὸ ζῆλον σου ἐν διαφέροντι γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ζωὴν τῆς πόλεώς μας καὶ νὰ τὴν περιβάλλετε μὲ τὴν ἴδια στοργὴν καὶ ἀγάπην, τὴν ὁποία, νὰ εἴσθε βέβαιοι, καὶ αὐτὴ σὰς ἀνταποδίδει ἐξ ἴσου.

Μὲ ἰδιαίτερη τιμὴ
Ὁ Πρόεδρος
ΛΙΝΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ
Ὁ Γενικὸς Γραμματέας
ἄ. α.
ΜΩΡΙΣ ΣΑΛΤΙΕΛ

Ὁ Σ. Μιχαηλίδης ἀπεχώρησε ἀπὸ τὸ Κ.Ω.Β.Ε.

Ὁ ἀρχιμουσικὸς κ. Σόλων Μιχαηλίδης ἀπεχώρησε ἀπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κρατικοῦ Ὠδείου καὶ τῆς ΚΟΘ, λόγῳ συμπληρώσεως τῆς θητείας του. Ὁ κ. Μιχαηλίδης εἶναι αὐτὸς ποῦ ἠνάλωσε ὅλες του τὶς δυνάμεις καὶ προσέφερε τὴν πολύτιμη ἐμπειρία του ὡς δάσκαλος ἀρχιμουσικὸς καὶ διοικητικὸν στέλεχος τόσον εἰς τὴν ΚΟΘ, ὅσον καὶ εἰς τὸ Ὠδεῖον.

Εἰς δηλώσεις του διὰ τῆς ἀμέσως προσεχέως ἐνασχολήσεως του ἐτόνισε ὅτι ἔχει νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς μίαν πρόσκλησιν νὰ διευθύνῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ μίαν ἑτέραν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Συγκεκριμένως εἰς τὰς 23 προσεχούσας Ἰανουαρίου θὰ διευθύνῃ εἰς τὴν Νέαν Ὑόρκην τὴν συμφωνικὴν ὀρχήστρα τῆς καὶ πιθανότατα δύο συναυλίας εἰς τὸ Κοννέκτικατ καὶ εἰς τὸ Λονδίνο τὸ Φεβρουάριον.

— Γιὰ τὴν προσεχῆ ἀνοίξι προοπτικὲς ὑπάρχουν σὲ σχέδιο καὶ συγκεκριμένα ἀντιμετωπίζω δύο προσκλήσεις ἀπὸ τὴν Πολωνία καὶ τὴν Ρουμανία, ἀλλὰ δὲν κατέληξα ἀκόμα σὲ ἀπόφασιν, ἐδήλωσε ὁ κ. Μιχαηλίδης. Καὶ συνέχισε. Ἀπὸ μουσικολογικῆς ἀπόψεως θὰ διευθύνω μίαν ἐργασίαν ποῦ ἔχω ἀρχίσει ἀπὸ καιροῦ καὶ ποῦ λόγῳ τῶν πολλῶν μου ἐδῶ ὑποχρεώσεων δὲν μπόρεσα νὰ τελειώσω. Ἡ ἐργασία αὕτη μπορῶ τώρα νὰ πῶ συνίσταται σὲ μίαν εὐρύτατην μελέτην τῆς μουσικῆς ὀρολογίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ μεταφορὰ τῶν ὄρων στὴν σύγχρονη ὀρολογία ὑπὸ μορφήν λεξικοῦ στὴν ἀγγλικὴν καὶ γαλλικὴν γλῶσσαν.

Τηλεγράφημα
τοῦ κ. Θεολογίτη
πρὸς τὸν κ. Σόλωνα
Μιχαηλίδην

Ο ΠΡΩΗΝ ὑπουργὸς Βορείου Ἑλλάδος κ. Αὔγουστος Θεολογίτης, ἐπὶ τῆς ὑπουργίας τοῦ ὁποίου ἰδρύθη ἡ Συμφωνικὴ Ὀρχήστρα Βορείου Ἑλλάδος, ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἀποχωρήσαντα τοῦ Κρατικοῦ Ὀδείου καὶ τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας κ. Σόλωνα Μιχαηλίδην τὸ ακόλουθο τηλεγράφημα:

«Ἐτερματίσατε χθὲς τὴν διευθυνσὶν τῆς Κρατικῆς Ὀρχήστρας καὶ λυπούμαι εἰλικρινῶς, διότι δὲν ἤμουν κοντά σας, νὰ σὰς ξανασφίξω τὸ χέρι καὶ νὰ σὰς ἐκφράσω καὶ ἐγώ, παλαιὸς σας φίλος, τοὺς ἐγκαρδίου μου χαίρεισμούς. Ὁ ἐγκαρδίου μου χαίρεισμός, ἀλληλομόνητος σκαπανεύς καὶ δημιουργὸς Λίνος Πολίτης ἐξέφρασε καὶ τὰ δικά μου αἰσθήματα εἰς τὸ ἀποχαιρετιστήριόν του. Τὰ χρόνια δὲν σταματοῦν τὴν τέχνην θάρδος ἐσεῖς πανελλήνιος καὶ παγκόσμιος θὰ συγκινῆτε πάντοτε ὅλους καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡμᾶς τοὺς ἐλεκτατοὺς σας φίλους τοῦ ἀλληλομόνητου κεινοῦ τῆς Θεσσαλονίκης.

ΑΥΓ. ΘΕΟΛΟΓΙΤΗΣ»

ΕΝ ΤΩ ΜΕΤΑΞΕΥ, στὸ κέντρο «Πεταλοῦδες» ἐπραγματοποιήθη συνεστίασις, πρὸς τιμὴν τοῦ Σόλωνος Μιχαηλίδη. Παρεκώθησαν μέλη τῆς ὀρχήστρας μετὰ τῶν οἰκογενειῶν τῶν καὶ συνάδελφοι τοῦ ἀποχωροῦντος μέστρου.

" ΕΝΑ. ΒΟΡΡΑΣ "
9.12.70

Κοσφια 9.12.70
Ὁ Σ. Μιχαηλίδης
ἀπεχώρησε
ἀπὸ τὸ Κ.Ω.Β.Ε.

Ὁ ἀρχιμουσικὸς κ. Σόλων Μιχαηλίδης ἀπεχώρησε ἀπὸ τὴν διευθυνσὶν τοῦ κρατικοῦ Ὀδείου καὶ τῆς ΚΟΘ, λόγω συμπληρώσεως τῆς θητείας του Ὁ κ. Μιχαηλίδης εἶναι αὐτὸς ποὺ ἠνάλωσε ὅλες του τὶς δυνάμεις καὶ προσέφερε τὴν πολυτίμη ἐμπειρία του ὡς δάσκαλος ἀρχιμουσικὸς καὶ διοικητικὸν στέλεχος τῶσον εἰς τὴν ΚΟΘ, ὅσον καὶ εἰς τὸ Ὀδεῖον.

Εἰς δηλώσειν του διὰ τῆς ἀμέσως προσεχέως ἐνασχολήσεως του ἐτόνισε ὅτι ἔχει νὰ ἀνταποκριθῆ εἰς μίαν πρόσκλησιν νὰ διευθύνῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ μίαν ἑτέραν εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Συγκεκριμένως εἰς τὰς 23 προσεχέως Ἰανουαρίου θὰ διευθύνῃ εἰς τὴν Νέαν Ὠρῆκην τὴν συμφωνικὴν ὀρχήστρα τῆς καὶ πιθανότατα δύο συναυλίας εἰς τὸ Κοννεκτικατ καὶ εἰς τὸ Λονδίνο τὸ Φεβρουάριον.

— Γιὰ τὴν προσεχῆ ἀνοίγει προοπτικὴς ὑπάρχουν σὲ σχέδιον καὶ συγκεκριμένα ἀντιμεταπίττω δύο προσκλήσεις ἀπὸ τὴν Πολωνία καὶ τὴν Ρουμανία, ἀλλὰ δὲν κατέληξα ἀκόμα σὲ ἀπόφασιν, ἐδῆλωσε ὁ κ. Μιχαηλίδης. Καὶ συνέχισε. Ἀπὸ μουσικολογικῆς ἀπόψεως θὰ διευθύνω μίαν ἐργασίαν ποὺ ἔχω ἀρχίσει ἀπὸ καιροῦ καὶ ποὺ λόγω τῶν πολλῶν μου ἐδώ ὑποχρεώσεων δὲν ἔμπορεσα νὰ τελειώσω. Ἡ ἐργασία αὕτη μπορῶ τώρα νὰ πῶ συνίσταται σὲ μίαν εὐρύτατη μελέτη τῆς μουσικῆς ὁρολογίας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ μεταφορὰ τῶν ὀρων στὴν σύγχρονη ὁρολογία ὑπὸ μορφῇ λεξικοῦ στὴν ἀγγλικὴ καὶ γαλλικὴ γλῶσσα

Θεσσαλονίκη 7. 12. 70

ΣΕΛΙΣ 2

Η ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΣΥΝΑΥΛΙΑ ΤΟΥ Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ ΜΕ ΤΗΝ Κ.Ο.Θ. - ΣΟΛΙΣΤ: Ο ΦΡ. ΓΚΕΒΕΡΣ

Η 27η ΣΥΝΑΥΛΙΑ της Κ.Ο.Θ. δίδεται το βράδυ υπό την διεύθυνση του Σ. Μιχαηλίδη και με σολίστ τον πιανίστα Φρ. Γκεβέρς, ο οποίος θα έρμηεύση τις συμφωνικές παραλλαγές του Φράνκ. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει επίσης το «Βυζαντινό άριέριωμα» σε α' εκτέλεση του Σ. Μιχαηλίδη, την Συμφωνία σε Ρέ έλ. του Φράνκ και την συμφωνία όρ. 45 «Αποχαιρετισμού» του Χαίνδν.

■ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΣΗΜΕΙΩΘΗ ότι, η σημερινή συναυλία είναι η τελευταία που διευθύνει ο κ. Μιχαηλίδης ως διευθυντής της Κ.Ο.Θ., δεδομένου ότι άπεχώρησε της υπηρεσίας λόγω συμπλήρωσης 35ετίας.

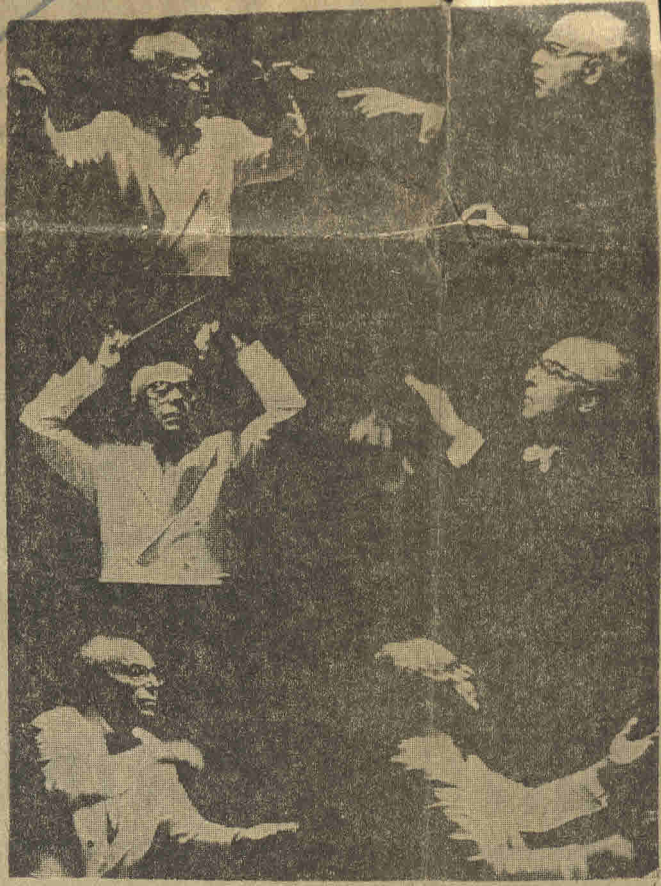
★ Η ΠΡΟΣΦΟΡΑ και η παρουσία του Κυπρίου άρχιμουσικού και συνθέτου στην καλλιτεχνική ζωή της Θεσσαλονίκης κατά την τελευταίαν 15ετίαν υπήρξε ιδιαίτερα αξιόλογος και συνέπεσε με γεγονότα αποφασιστικής σημασίας για την εξέλιξη των μουσικών μας πραγμάτων.

★ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΗ είναι η εκδήλωση αγάπης και συμπαθείας προς τον άποχωρούντα διευθυντή του Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης και άρχιμουσικό της Κ.Ο.Θ. εκ μέρους του Δ.Σ. της Μακεδονικής Καλλιτεχνικής Έταιρείας «Τέχνη», η οποία, με έπιστολή της τονίζει:

Φίλε κύριε Μιχαηλίδη,
Το Διοικητικό Συμβούλιο της «Τέχνης, Μακεδονικής Καλλιτεχνικής Έταιρείας» με πολλή λύπη πληροφορείται την άποχώρησή σας από τη διεύθυνση του Κρατικού Ωδείου και της Κρατικής Όρχηστρας Θεσσαλονίκης, και έπιθυμεί να σας εκφράσει τα αισθήματα βαθυτάτης εύγνωμοσύνης (που πιστεύουμε ότι τα συμπεριζέται και ολόκληρο τό φιλόμουσο κοινό της Θεσσαλονίκης) για την τόσο γόνιμη και άποδοτική εργασία σας επί τόσα χρόνια στη διεύθυνση των δύο αυτών καλλιτεχνικών οργανισμών. Ιδιαίτερα θά θέλαμε να τονίσουμε τη συμβολή σας για την ίδρυση στην πόλη μας μόνιμης κρατικής όρχηστρας (πράγμα που ήταν από τους βασικούς σκοπούς της Έταιρείας μας), όρχηστρας, η οποία, υπό τη διεύθυνση σας καθιερώθηκε ήδη ως μόνιμος θεσμός, που τον περιβάλλει με άμέριστη αγάπη το κοινό της Θεσσαλονίκης.

Ελπίζουμε ότι και μετά την άποχώρησή σας από τη διεύθυνση των οργανισμών αυτών να εξακολουθήσετε να δείχνετε τό ζωηρό σας ενδιαφέρον για την καλλιτεχνική ζωή της πόλεώς μας και να την περιβάλλετε με την ίδια στοργή και αγάπη, την οποία, να είσθε βέβαιος, και αυτή σας ανταποδίδει εξ ίσου.

Με ιδιαίτερη τιμή
Ο πρόεδρος ΛΙΝΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ
Ο γεν. γραμματέας ά.α.
ΜΩΡΙΣ ΣΑΛΤΙΕΛ

Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ: "Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κράτους γιὰ τὴν μουσικὴ ὑπῆρξε περιορισμένο καὶ κατὰ περιόδους ἀνύπαρκτο.— Τὸ Κρατικὸ Ὁδεῖο — χωρὶς δική του στέγη — ἔγινε στέγη ὀχλήσεως,, —

● Συνομιλία μέ τόν Π. Ι. ΜΠΑΚΑΤΣΗ

Ο ΣΟΛΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ, συνθέτης, μουσικολόγος καὶ διευθυντὴς ὀρχήστρας, ἀποχώρησε λόγω ἡλικίας. Ὑπῆρξε διευθυντὴς τοῦ Κρατικοῦ Ὁδείου Θεσσαλονίκης ἀπὸ τὸ 1957, ἰδρυτὴς καὶ διευθυντὴς τῆς Κρατικῆς Ὁρχήστρας Θεσσαλονίκης ἀπὸ τὸ 1959 μέχρι τὴν 30 Νοεμβρίου τοῦ 1970

Ὁ Ροστρόποβιτς, ὁ Ἀσκενάζυ, ὁ Γκεοργίου, ὁ Δημητριάδης, ὁ Χορεστάιν, ὁ Καλλίνικος καὶ τόσο ἄλλοι εἶναι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς σολίστ καὶ μαέστρους πού χάρις σ' αὐτὸν ἔδωσαν δείγματα τῆς τέχνης τους στὸ κοινὸ τῆς Θεσσαλονίκης.

Μὰ δὲν εἶναι αὐτὸ μονάχα. Πάρα πολλοὶ νεαροὶ καλλιτέχνες Ἕλληνες, συνθέτες καὶ σολίστ, ἔκαναν γιὰ πρώτη φορὰ τὴν ἐμφάνισή τους στὴ Θεσσαλονίκη, χάρις στὸ ἀπεριόριστο ἐνδιαφέρον του.

Ἡ καλλιτεχνικὴ του ὄντοτητα, ἡ συγκρότησή του, ἡ μὀρφωσή του καὶ γενικὰ ἡ προσωπικότητά του ἦταν ἡ αἰτία νὰ ἀφοσιωθοῦν πολλοὶ μαθηταὶ τοῦ Ὁδείου στὴν τέχνη τῶν ἤχων.

ΣΕ ΜΙΑ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ πού εἶχα μαζί του λίγες μέρες μετὰ τὴν ἀποχώρησή του διέκρινε κανεῖς στὸν λευκομάλλη μαέστρο κάποιο παράπονο γιὰ τὴν ἀπομάκρυνσή του. Λόγοι τυπικοὶ καὶ ὄχι οὐσίας, τὸν ἀνάγκασαν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ δύο «παιδιά» του. Οὔτε νοιώθει καθόλου κουρασμένος. Ἀντιθέτως. «Κουρασμένος; Πρὸς Θεοῦ ὄχι! Ποτὲ δὲν ἐνοιώθη μεγαλύτερη ζωτάνια καὶ θὰ ἤμουν ἐτοιμος νὰ ξαναρχίσω τὸ ἴδιο ἔργο καὶ τώρα».

Ποῖο ἔργο; Γιὰ ἔντεκα χρόνια ἀγωνίστηκε μέ συνέπεια καὶ λίγες μέρες προτοῦ ἀποχωρήσῃ κατῶρθωσε νὰ τακτοποιήσῃ τὰ ζητήματα τῶν μουσικῶν τῆς ὀρχήστρας, τῶν ὁποίων οἱ μισθοὶ ἀπὸ τοῦ 1959 ἦταν 1.950—2.000 δρχ. μηνιαίως. «Ἄν καμμιά φορὰ γραφῆ τὸ ἱστορικὸ τῶν πρώτων ἔδεκα χρόνων τῆς ὀρχήστρας μας, λέγει ὁ δημιουργὸς τῶν «Κυριακῶν Ἐλευθερίων», θὰ ἀπορήσουν ὅλοι πῶς ἐπέζησε».

Γεγονὸς εἶναι ὅτι ἡ Κ.Ο.Θ. ἀντιμετώπισε πάρα πολλὰ προβλήματα καὶ πολλές φορές ἔφτασε στὸ σημεῖο νὰ διαλυθῆ. Τὴν ἔσωσαν ἡ ἀγάπη τῶν μουσικῶν, τοῦ κοινού καὶ ὁ διευθυντὴς τῆς.

ΜΙΑ ΑΝΑΔΡΟΜΗ σύντομη ὁποῦδήποτε εἶναι δύσκολη. Ὁ κ. Μιχαηλίδης ὑπογραμμίζει:

«Εἶναι πραγματικὰ ἀδύνατη μιὰ σύντομη ἐξιστόρηση τοῦ τί ἀντιμετωπίσαμε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ἰδρύσεως τῆς ὀρχήστρας μέχρι σήμερα. Ἀπειρες, ἀφάνταστες δυσκολίες, πού γιὰ νὰ ὑπερπηδηθοῦν ἔπρεπε νὰ διεξάγεται ἕνας συνεχὴς καὶ ἀδιάκόπος ἀγώνας καὶ πού δὲν μπορεῖ νὰ ἱστορηθῆ μέ λίγα λόγια. Ἄν καμμιά φορὰ γραφῆ τὰ ἱστορικὸ τῶν πρώτων ἔνδεκα χρόνων τῆς ὀρχήστρας μας θὰ ἀπορήσουν ὅλοι πῶς ἐπέζησε μέσα ἀπὸ τόσες ἀντιξοότητες, τόση ἔλλειψη κατανοήσεως, τόσα ἐμπόδια καὶ πῶς, ἀκόμη πιὸ σημαντικό, κατῶρθωσε νὰ ἐξελιχθῆ καὶ νὰ προοδεύσῃ.

Ἡ τακτοποίηση τοῦ οικονομικοῦ θέματος τῶν μελῶν, μόλις τώρα, ὑστερα ἀπὸ χρόνων προσπάθειες, ἔχει πραγματοποιηθῆ.

«Ἐλπίζω, συνέχισε ὁ Κύπριος ἀρχιμουσικός, ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχὴς τοῦ 1971 θὰ ὀλοκληρωθῆ ἡ μισθολογικὴ ἀναπροσαρμογὴ τῶν ἐκτάκτων μελῶν, ὁπότε ἡ ὀρχήστρα ἀπερίσπαστη θὰ μπορέσῃ νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἀποκλειστικὰ τὴν καλλιτεχνικὴν τῆς ὑποχρεώσεως».

Μὰ ἂν ἀποχώρησε ὁ συνθέτης τῆς «Ζωῆς ἐν Τάφῳ» δὲν ἔπεται ὅτι καὶ ἀρκετὰ μέλη τῆς ὀρχήστρας δὲν θὰ τὸν ἀκολουθήσουν γιὰ τὴν ἴδια αἰτία. Πρέπει νὰ ἀντικατασταθοῦν. Στὴν παρατήρησή μου αὐτὴ, λέγει:

«Ἡ προοπτικὴ ἀναπληρώσεως τῶν παλαιότερων μελῶν στὴν Κ.Ο.Θ. δὲν εἶναι πολὺ ἐνθαρρυντικὴ».

Λίγοι εἶναι οἱ μαθηταὶ, τουλάχιστον στὴν πόλη μας, πού πρὸς τὸ παρὸν θὰ μπορούσαν νὰ προχωρήσουν πρὸς τὴν ὀρχήστρα. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ καταβληθῆ προσπάθεια προσελκύσεως μαθητῶν, ἰδίως τῶν ἐγχόρδων, πού νὰ φιλοδοξήσουν νὰ γίνοντ' ἄνθρωποι μέλη τῆς Κ.Ο.Θ. Τώρα, πού οἱ μισθοὶ ἐγίναν πιὸ ἀνεκτοί, αὐτὸ εἶναι ἰσως πιὸ δυνατό. Ἀπὸ χρόνια καταβάλλουμε μιὰ προσπάθεια ἀνανεώσεως τῆς ὀρχήστρας καὶ ἡδὴ ὑπηρετοῦν στὴν Κ.Ο.Θ. 15 τόσο νέοι, ἰδίως στὰ ἐγχόρδα, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους δὲν ἔχουν ἀκόμη τελειώσῃ τὴν σπουδὴν τους.

Δὲν βλέπω ὅμως νὰ ὑπάρξῃ δυνατότητα χρησιμοποίησεως πολλῶν ἄλλων νέων. Ἡ ὀρχήστρα, τώρα, εἶναι πλήρης, μέ τὴν ἔννοια ὅτι ὅλες οἱ οἰκονόμειες τῶν ὀργάνων πού συγκροτοῦν μιὰ συμφωνικὴ ὀρχήστρα ὑπάρχουν στὴν Κ.Ο.Θ. Ποσοτικῶς χρειάζεται ἡ Κ.Ο.Θ. ἐνίσχυση καὶ ἀπὸ ἀποψη ποιοτικῆς ἀποδόσεως μιὰ ἀνανέωση θὰ εἶναι ἀπαραίτητη».

«Ποῖο τὸ ἐνδιαφέρον τῶν νέων γιὰ τὴν κλασσικὴ μουσικὴ στὴ Θεσσαλονίκη καὶ γενικώτερα στὴν Ἑλλάδα;»

Ὁ κ. Μιχαηλίδης λέγει: «Εἶναι δύσκολο νὰ ἀπαντήσῃ κανεῖς μέ τρόπο ἀσφαλῆ. Ἄν κρίνουμε, ὅμως, ἀπὸ τὸν γεωρῶν ὅτι ἀρκετὰ νέοι ἀποτελοῦν μέλη διάφορων χορωδιῶν — σὲ μερικές περιπτώσεις μέ πραγματικὰ ὑψηλοὺς στόχους καὶ ἀξιόλογα ἐπιτεύγματα — καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ἀθρόα προσέλευση νέων στὴν συναυλιὰς τῆς Κ.Ο.Θ. καὶ διαφόρων σωματείων τῆς πόλεως, μπορούμε, νομίζω νὰ συμπεράνομε ὅτι ὄχι λίγοι νέοι τῆς Θεσσαλονίκης ἔχουν ξεχωριστὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν κλασσικὴ ἢ ἂν θέλετε τῆ «σοβαρὴ» μουσικὴ. Ἴσως ὁ ἀριθμὸς νὰ εἶναι μεγαλύτερος ἀπ' ὅ,τι εἶναι ἐφάνταστο».

Τὰ τελευταῖα χρόνια, ὑπογραμμίζει ὁ κ. Μιχαηλίδης, ἔχει σημαντικὰ αὐξηθῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν σπουδαστῶν στὸ Κρατικὸ Ὁδεῖο, καθὼς, νομίζω καὶ στὸ Μακεδονικὸ Ὁδεῖο».

«Τὸ ἐνδιαφέρον τῶν νέων, κ. διευθυντά, ἐγὼ τὸ βλέπω μᾶλλον περιορισμένο καὶ δὲν διακρίνω ἔντονο ἐνδιαφέρον ἐκ μέρους τοῦ κράτους. Κι ἀλήθεια, ἐσεῖς πού ὑπῆρξατε ἐπὶ ἀρκετὰ χρόνια διευθυντὴς τοῦ Κρατικοῦ Ὁδείου καὶ τῆς Κ.Ο.Θ., διαπιστώσατε ἔντονο ἐνδιαφέρον τοῦ κράτους γιὰ τὴν μουσικὴ;»

«Σὲ μερικές — εὐτυχῶς πολὺ λίγες — περιπτώσεις ἔχουμε ἀντιμετωπίσει ὄχι ἀπλῶς ἔλλειψη ἐνδιαφέροντος, ἀλλὰ καὶ ἀποκαρδιωτικὰ ἀρνητικὴ στάση. Ὑπῆρξε κάποτε ὑπουργὸς πού μοῦ εἶπε αὐτολεξεί: «Τοὺς βιολιτζήδες θέλετε νὰ κάνουμε δημοσίους υπαλλήλους;» Καὶ συνέχισε: Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κράτους ὑπῆρξε πάντοτε πολὺ περιορισμένο καὶ κατὰ περιόδου θὰ ἦτο ἀκριβέστερο νὰ ποῦμε ἀνύπαρκτο».

«Ἡ χώρα μας εἶχε μεταπολεμικῶς νὰ ἀντιμετωπίσῃ σοβαράτα προβλήματα πάσης φύσεως, γι' αὐτὸ θὰ ἦταν πρῶτα νὰ εἶχε κανεῖς τὴν ἀπαίτησι νὰ ἐνδιαφερόταν στὰ πρῶτα χρόνια τὸ κράτος γιὰ τὴν μουσικὴ. Πέρασαν ὅμως πολλὰ, πολλὰ χρόνια, ἡ χώρα μας σημείωσε σὲ πολλοὺς τομείς ἀξιοθαύμαστη ἀνασυγκρότηση καὶ πρόοδο, καὶ ἔπρεπε ἡ προσοχή του νὰ στραφῆ ἀπὸ καιρὸ καὶ πρὸς τὴν πολιτιστικὴν περιοχὴ».

Ἡ τέχνη, καὶ ἰδιαίτερα ἡ μουσικὴ, δὲν φαίνεται νὰ ἀπασχολᾷ ποτὲ σοβαρὰ τὸ κράτος. Τὸ λέγω μὲ θαθεῖα λύπη γιὰ τὴν χώρα: σὲ μιὰ ἐποχὴ ὅπου ὅλες οἱ σχεδὸν τὸν κόσμος καὶ σὲ γειτονικὴς μας ἀκόμη χώρες, ἡ μουσικὴ ἔχει ἀποκτήσει κυριαρχικὴ θέση, σὲ μᾶς, παρὰ τὸ ὅτι συχνὰ ἐναθρυνόμεθα γιὰ τὴν κλασσικὴν μας κληρονομιά, δὲν ἔχουμε ὡς κράτος, ποτὲ μελετήσῃ συστηματικὰ τὸ πρόβλημα τῆς μουσικῆς στὴν ἐκπαίδευση, τὸ θέμα τῆς ἐιδικῆς μουσικῆς παιδείας καὶ γενικώτερα τῆς ἐξυψώσεως τῆς μουσικῆς στάθμης τῆς χώρας μας. Κι' ὅμως ἔχουμε νὰ ἐπιδειξομε ἀξιόλογες μονάδες σ' ὅλους τοὺς ἐπί μέρους τομείς τῆς μουσικῆς πού τιμοῦν τὴν Ἑλλάδα διεθνῶς.

Μὲ ἀπειρες προσπάθειες καὶ χάρη στὴν ἐνθαρρυντικὴ συμπαράστασι τῆς διευθύνσεως τῶν Καλῶν Τεχνῶν τοῦ ὑπουργείου, ἀρχίζει οἱ γὰ — σιγά νὰ διαμορφώνεται, κοιτᾷ ὁ κ. Μιχαηλίδης, μιὰ κάποια ἐπιδοφόρα προοπτικὴ»

»»»»

Καλλιτεχνικά

ΝΕΑ

από την Κύπρο

ΤΟΥ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΟΥ ΜΑΣ ΣΤΗ ΛΕΥΚΩΣΙΑ Κ. Α. ΛΥΚΑΥΓΗ

Η ΠΡΩΤΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

ΠΑΡΑ τις πολλές προσπάθειες, τόσο η πολιτιστική όσο και η καλλιτεχνική γενικά κίνηση στην Κύπρο ήταν πάντα υποτονική. Φαίνεται όμως ότι τώρα άρχισαν να ανοίγουν περισσότεροι δρόμοι για την ανάπτυξή της. Και σ' αυτό θα συμβάλει θετικά κι' η βοήθεια που θα έλθει από το ελληνικό πνευματικό κέντρο: Την 'Αθήνα.

Αυτή τη στιγμή επικρατεί οργανωμένος όσον αφορά το θέατρο πρωταρχικά. Και συγκεκριμένα, μετά την έγκριση της Βουλής για δημιουργία κρατικού οργανισμού θεάτρου, άρχισαν και συνεχίζονται οι προετοιμασίες, ώστε στις αρχές του 1971 να λειτουργήσει η πρώτη κρατική σκηνή στην Λευκωσία.

"Όπως μου δήλωσαν αρμόδιοι της Μορφωτικής Υπηρεσίας, θα ζητηθεί ανάλογα με τις ανάγκες - τεχνική και άλλη βοήθεια από την Ελλάδα, όπως για παράδειγμα η εδώ μετακλήση σκηνοθετών, ηθοποιών και άλλων. Τα θέματα όμως αυτά, θα συζητηθούν σύντομα με τον Διευθυντή Γραμμάτων και Τεχνών κ. Γεώργιο Κουρνούτο που προσεκλήθη και θα έλθει στην Κύπρο.

Η διάρθρωση του κρατικού θεάτρου Κύπρου γίνεται ακριβώς με βάση την έκθεση - μελέτη του σκηνοθέτη Τάκη Μουζενίδη.

ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Εκτός όμως από το κρατικό θέατρο, η Κύπρος απέφασξε οριστικά την συγκρότηση Κρατικής Ορχήστρας. Ήδη στην Κύπρο βρίσκεται - ύστερα από πρόσκληση της Κυπριακής κυβέρνησης - ο Διευθυντής της κρατικής ορχήστρας Θεσσαλονίκης κ. Σόλων Μιχαηλίδης, που έκπονε σχετική μελέτη.

Αυτή η μελέτη θάναί έτοιμη σε λίγες μέρες ακολούθως δε θ' αρχίσει η προεργασία για νομοθετική κάλυψη της ορχήστρας και σε συνέχεια η συγκρότησή της.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΣΤΗΝ ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Τα σχέδια του Κυπριακού ύπουργείου Παιδείας - όπως έξηγγέλησαν - προνοούν και κάτι άλλο επίσης σημαντικό: Την ίδρυση μεγάλου πολιτιστικού κέντρου στην Λευκωσία, που θα περιλαμβάνει: Αίθουσα θεάτρου, πινακοθήκη, αίθουσες έκθεσεων, διαλέξεων, βιβλιοθήκες, έκθεση Λαϊκής Τέχνης κλπ. Αυτή τη στιγμή έκπονεύονται ακριβώς τα σχέδια για τις κτιριακές κατασκευές που θα άνεγερθούν.

ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ TV

Άλλα εκτός από τον τομέα του θεάτρου εδώ και λίγες μέρες τέθηκαν νέες βάσεις για την συνεργασία μεταξύ Κύπρου - Ελλάδος στον τομέα της Ραδιοφωνίας. Γούτο επέτευχθη μετά την εδώ επίσκεψη των διευθυντών του ΕΙΡ και του σταθμού Ενόπλων, που συζήτησαν με τον διευθυντή της κυπριακής ραδιοφωνίας θέματα ανταλλαγών.

Ήδη το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου θα άρχισι την άποστολή «επιτεγραμμένων» θεατρικών έργων ('Ελληνικών και ξένων) για την ελληνική τηλεόρασι. Επίσης άρχισαν να άποστέλλονται ταινίες μικρού μήκους, παραγωγής της Κυπριακής τηλεόρασης.

Ταυτόχρονα, για συντονισμό της ανάπτυξεως των τριών σταθμών (Ε. Ι.Ρ. - Ενόπλων - Κύπρου) άποφασισθηκε και η μετεκπαίδευσι τεχνικού και άλλου προσωπικού.

Ο διάσημος πιανίστας Φρ. Γκέβερς, πρωτοπόρος της κινήσεως «Μουσικά Νειάτα»

ΠΑΙΖΩ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΩ ΜΕ ΤΟΝ ΙΔΙΟ ΕΝΘΟΥΣΙΑΣΜΟ

μας είπε...

Ο ΠΙΑΝΙΣΤΑΣ Φρ Γκέβερς

Πιανίστας και ποιητής, λαμπρός καλλιτέχνης, ο πιανίστας που συναρπάζει το ακροατήριο, ο πιανίστας που προσφέρει τέχνη ύψλης ποιότητας, είναι μερικές από τις χαρακτηριστικές κριτικές του διεθνούς τύπου, για τον διάσημο πιανίστα Φρέντερικ Γκέβερς, που συνέπραξε με την Κρατική Όρχηστρα πρόσφατα. Το κοινό χειροκρότησε τον καλλιτέχνη για μια ακόμη φορά για την κρυστάλλινη διαύγεια του ήχου του, στις συμφωνικές παραλλαγές του Φτάνκ και στις σονάτες Μπάχ και Μπετόβεν, στην «Τέχνη».

Σε μια σύντομη φιλική συνομιλία, που είχαμε μαζί του, μάς είπε:

— Έπαιξα για πρώτη φορά στην Ελλάδα πριν από δέκα χρόνια, με την Συμφωνική Όρχηστρα Αθηνών, με διευθυντή τον Ανδρέα Παρίδη. Από τότε μέχρι σήμερα έπαιξα αρκετές φορές στην Αθήνα, Θεσσαλονίκη και σε άλλες πόλεις. Το κοινό της Αθήνας και Θεσσαλονίκης το τοποθετώ σε επίπεδο διεθνές, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει κοινό καλλιεργημένο και στην επαρχία.

»Το ρεπερτόριό μου είναι κλασικό. Ερμηνεύω έργα Μπάχ μέχρι και συγχρόνων. Κατά περιόδους της σταδιοδρομίας μου έχω άφοσιωθεί σε ώριμους συνθέτες, όπως ο Σούμαν, Μπάχ και Νετμπυσσού και έρμηνευσα σειρά έργων τους. Παρακολουθώ μέχρι ώριμους σημείου την σύγχρονη μουσική. Την βρίσκω άκρως ενδιαφέρουσα, αλλά έρμηνεύω λίγα σύγχρονα έργα. Προς το παρόν δεν μ' απασχολεί ιδιαίτερα. Ίσως όμως στο προσεχές μέλλον υπάρξει περίοδος που θ' άφοσιωθώ αποκλειστικά στην σύγχρονη μουσική.

»Όταν ήμουν νέος στο ξεκίνημά μου, πίστευα ότι ήταν σημαντικότερο να έρμηνεύω μουσική, παρά να διδάσκω. Η διδασκαλία μ' ένωχλούσε. Τώρα πιστεύω εξ ίσου τόσο στην μία όσο και στην άλλη αποστολή του καλλιτέχνη και του δασκάλου. Όταν είσαι νέος επιδιώκεις και αποζητάς την προσωπική σου προβολή. Όταν όμως ώριμάσης, αίσθάνεσαι την ανάγκη να δώσεις και να κάνης ό,τι μπορείς για τους άλλους. Να μεταδώσης τις γνώσεις σου. Τώρα παίζω και διδάσκω με την ίδια αγάπη, με τον ίδιο ένθουσιασμό.

»Σαν καθηγητής στο βασιλικό Ωδείο της Αμβέρσας έχω διδάξει σε πλήθος από μαθητές. Πολλοί απ' αυτούς διαπρέπουν σήμερα και δίνουν συναυλίες σε όλο τον κόσμο.

»Σημαντική αποστολή θεωρώ το γεγονός ότι έχω άφοσιώσει μεγάλο μέρος της σταδιοδρομίας μου για τις συναυλίες των νέων. Η κίνηση αυτή που είναι από τις πιο σημαντικές, βρίσκει μεγάλη ανταπόκριση σε όλες τις χώρες. Πιστεύω ότι το μέλλον της μουσικής στηρίζεται στην κίνηση «Μουσικά Νειάτα». Στην Ελλάδα δεν έχει ακόμη μεγάλη διάδοση και ανάλογη ανάπτυξη. Την μελλοντική μου μουσική δραστηριότητα θα καλύψουν μία συναυλία στην Ρώμη, σειρά συναυλιών στο Βέλγιο, στην Γερμανία, στην Ελβετία και Σουηδία.

»Πριν τελειώση ή συνομιλία μας, θα ήθελα να όμολογήσω πόση σιγουριά αίσθάνεσαι όταν παίζης υπό την διεύθυνση του Σόλ. Μιχαηλίδη. Έχω μέχρι σήμερα παίξει με πολλούς μαέστρους, ο Μιχαηλίδης διεύθυνει με ιδιαίτερη ικανότητα και μπορείς θαυμάσια να συνεργασθής μαζί του».

The Salonika State Orchestra will give its next concert under the direction of Solon Michaelidis in Salonika on

Monday. Italian violinist Rugiero Ricci will be the soloist. The program will include works of Paganini, Smetana and Haydn.

- . .

Solon Michaelidis will direct the next concert of the Salonika State Orchestra in that city on Monday. The soloist will be L. Faber (oboe), who will play Haydn's Concerto for Oboe and Orchestra. The program also includes works of Karyotakis and Sikelianos.

The Director of the Salonika State Orchestra, Solon Michaelides, has left for Italy where he will be a member of the committee of judges at the international choir competition now being held in Arezzo. Thirty - five choirs from various countries, including Greece, are taking part. The Greek maestro will direct a series of concerts in New York next January. In the spring, he will also travel to Rumania for the same purpose.

ΑΙ ΣΥΝΑΥΛΙΑΙ.

Ὁ κ. Σ. Μιχαηλίδης

Ἐπέστρεψε ἀπὸ τὴν Οὐαλλία, ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης, διευθυντὴς τοῦ κρατικοῦ ᾠδείου καὶ τῆς κρατικῆς ὀρχήστρας Θεσσαλονίκης. Ὁ κ. Μιχαηλίδης, ὅπως κάθε χρόνο συμμετεῖχε στὴν κριτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ διεξαγομένου διεθνoῦς μουσικοῦ διαγωνισμοῦ. Στὸν διαγωνισμό αὐτό φέτος, ἐπιβεβλημένο ἔργο γιὰ τίς διαγωνιζόμενες μικτές χορωδίες, δρίσθηκε ἀπὸ τὴν ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ τὸ χορωδιακὸ ἔργο τοῦ κ. Μιχαηλίδη (Πιστέ Σταυρέ) σὲ λατινικὸ κείμενο. Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ κ. Μιχαηλίδης προσεκλήθη καὶ θὰ συμμετάσχη ὡς μέλος τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ διεθνoῦς μουσικοῦ διαγωνισμοῦ, πού θὰ διεξαχθῇ ἀπὸ 26—30 Αὐγούστου σὸ Ἀρέτζο τῆς

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΥΑΛΛΙΑ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ Ο ΣΟΛ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

Ἐπέστρεψε ἀπὸ τὴν Οὐαλλία, ὁ κ. Σόλων Μιχαηλίδης, διευθυντῆς τοῦ Κρατικοῦ Ὠδείου καὶ τῆς ΚΟΘ.

Ὁ κ. Μιχαηλίδης, ὅπως κάθε χρόνο συμμετείχε στὴν κριτικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ διεξαγομένου Διεθνούς Μουσικοῦ Διαγωνισμοῦ.

Στὸν διαγωνισμό αὐτὸ φέτος, ἐπιβεβλημένο ἔργο γιὰ τὶς διαγωνιζόμενες μικτὲς χορωδίες, ὀρίσθηκε ἀπὸ τὴν ὄργανωτικὴ ἐπιτροπὴ τὸ χορωδιακὸ ἔργο τοῦ κ. Μιχαηλίδη (Πιστέ Σταυρέ) σὲ λατινικὸ κείμενο.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὁ κ. Μιχαηλίδης προσεκλήθη καὶ θὰ συμμετάσχη ὡς μέλος τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Διεθνούς Μουσικοῦ Διαγωνισμοῦ, ποὺ θὰ διεξαχθῆ ἀπὸ 26—30 Αὐγούστου στὸ Ἀρέτζο τῆς Ἰταλίας.

Ζυρίχη, Λονδίνο, Σικάγο

ΤΖΩΝ ΜΟΔΙΝΟΣ:

**Νά δουλεύουμε οσοδραρά
γιά νά μή φέρνουμε
ξένους καλλιτέχνες**

ΖΥΡΙΧΗ, Μάρτιος. (Τού ανταποκριτού μας).

«Όποιος Έλληνας, περσαστικός από την Ζυρίχη, έπισκεφθή την Κυριακή τήν πρωτή τήν ελληνική έκκλησία γιά νά παρακολούθησιν την λειτουργία, έντυπωσιάζεται κυριολεκτικά όχι μόνον από την θρησκευτική μυσταγωγία και την πυκνή, πάντοτε, προσέλευσι των πιστών, αλλά και από μιάν θαυμάσια φωνή βαρυτόνου, πού κυριαρχεί έντυπωσιακά στην άρτια χορωδία και γεμίζει τόν χώρο από τις δυνατές, αλλά μελωδικώτατες νότες της.

Η ζωήρη έντύπωσι είναι δικαιολογημένη. Γιατί ή φωνή άνήκει σ' ένα από τους λαμπρότερους βαρυτόνους τού διεθνούς μουσικού στερεώματος, τόν Τζών Μοδίνο, μόνιμο στέλεχος τής Όπερας τής Ζυρίχης και... έρασιτέχνη ιεροψάλτη!

Χάρης στην έκκλησία, αρχισ και ή καλλιτεχνική μου σταδιοδρομία, μου έλεγε προχθές ό θαυμάσιος καλλιτέχνης μας, πού μόλις είχε επιστρέψει από την Γενεύη, στην λυρική σκηνή της όποιος τραγούδησε «Πάρσιφαλ». Πράγματι, από πέντε μόλις χρόνων αρχισ νά πηγαίω στην έκκλησία, στο Όμοδος τής Λεμεσσού Κύπρου, από όπου κατάγομαι και νά στεκόμαι κοντά, μεταξύ άλλων, και, σιγά-σιγά, μεγαλώνοντας, πριν άκούη μάθω νά διαβάσω, έμαθα άρκετά απ' έξω, ώστε νά βοηθώ τους φίλους με την άρκετά δυνατή γιά την ηλικία μου φωνή... τενόρου! Μαθητής τού Γυμνασίου, άργότερα, αρχισ νά μελετώ πιά συστηματικά μουσική με τόν Σόλων Μιχαηλίδη, τόν σημερινό διευθυντή της Κρατικής Όρχηστρας και τού Ωδείου Θεσσαλονίκης, και θυζαντινή μουσική με τόν Ιεροψάλτη Κ.

γιάνα. Κάθε Κυριακή έφασα να στην έκει ελληνική έκκλησία και συγχρόνως συνεχίζω την μελέτη μου. Έκει έβασα, μάλιστα, και τού πρώτου μου στρατού.

Μετά τόν στρατό, ήγα στην Νέα Υόρκη, όπου με όποιασδήποτε Αμερικανικής Κυβερνήσεως συνεχισα τις σπουδές μου γιά άλλα τρία χρόνια. Την εποχή εκείνη μελέτησα και με τόν Θάνο Μέλλον, τόν σύζυγο τής διάσημης μετζο-πρόνου μας Έλενας Νικολαΐδου — και άδελφό τού Ηλία Βενέζη.

Ένα σημαντικό θέμα στην καριέρα μου ήταν όταν τού 1956 κέρδισα τού πρώτου βραβείου τού «Αμερικαν Θίατερ Γουίγκου», πού με παρουσίασε στό Τάουν Χάλλ τής Νέας Υόρκης. Και ή ελληνική παροικία της Αμερικανικής μεγαλοπόλεως, πού πάντα με περιβάλλει με ιδιαίτερη άγάπη, ήταν, κοντά σε μένα, πολύ υπερήφανη, γιατί ήμου ό πρώτος καλλιτέχνης, πού έβγαίε από τους κόλπους της.

Από την εποχή εκείνη, ή σταδιοδρομία μου συνεχίστηκε με —τολμώ νά πώ— επιτυχίες εμφανισεις σε διάφορα μεγάλα μουσι-

καίνωτες, μιάν και εσύ δεν τό λeras, ότι έκείνο πού ιδιαίτε- τες τονίζουν κάθε φορά γιά τις εμφανισεις σου όι κριτικοί, είναι ότι, έκτός από την θαυμάσια φωνή σου, διαθέθεις και λαμπρή ήθοποιία, πράγμα πού σου έπιτρέπει νά έρμηνεύεις τους ρόλους σου με μεγαλύτερη άκόμη πειστικότητα και δύναμη. Είναι ένα πολύτιμο προσόν, πού λίγιο από τους καλλιτέχνες με ώραία φωνή τού διαθέτουν (όπως, π.χ., ή θαυμάσια Μαρία Κάλλας). Και, μιάν και έβασα στην μεγαύτερη δόξα τού ελληνικού τραγουδιού, πές μου, σε παρακαλώ, δυό λόγια γιά την δραστηριότητα των Έλλήνων καλλιτεχνών στό έξωτερικό, σήμερα.

ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΣΤΕΛΕΧΗ!

Νομίζω ότι αυτή την στιγμή, ή Έλλας εκπροσωπείται διεθνώς από θαυμάσια στέλεχη στον τομέα τού λυρικού θεάτρου. Κατ' αρχήν, πρέπει νά αναγνωρισή ότι, από τόν καιρό πού ή Μαρία Κάλλας έφερε τόσο ψηλά τού ελληνικό όνομα, ό «Έλληνες καλλιτέχνες γίνονται πολύ πιο εύκολα δεκτοί σε όλα τά θεάτρα τού κόσμου. Μπορώ νά πώ ότι δεν υπάρχει θεάτρο στην Εύρώπη πού νά μη περιλαμβάνη μεταξύ των στελεχών του ένα-δυό ελληνικής καταγωγής. Γιά νά μην άναφέρω τους πολύ γνωστους στην Έλλάδα, μνημονεύω έδώ, όπως μου έρχονται στη σκέψη, την Αντιγόνη Σγουρδα, πού τραγουδά στα θεάτρα της Γερμανίας και Έλβετίας, την Γαλιάν Τραϊανού, στην Όπερα τού Αμβούργου και τού Ζάλτςμπουργκ, την Έλσα Καστέλλα στην Γερμανία, την Κυριάκη, στην Αυστρία, την Τερέζα Στράτας, στην Μετροπόλιταν και τού Μόναχο, τόν τεύερο Γαβριηλίδη, τόν Βουστινο, τόν Παππά και πολλούς άλλους.

Δεν ύπάρχει αμφιβολία, Τζών, πώς οι Έλληνες καλλιτέχνες διαπρέπουν στό έξωτερικό και τιμούν τού ελληνικό όνομα. Αλλά, στον τόπο μας, στην Έλλάδα, πώς τους βλέπετε; Πώς βλέπετε την μουσική μας κίνηση; Μπορείς νά μάς πής λίγα λόγια, μιάν και δοισκόσουν μόλις τελευταία στην Αθήνα;

ΣΟΒΑΡΗ ΜΕΛΕΤΗ!

Στην Έλλάδα ύπάρχει λαμπρό όλικό. Αλλά θά έπρεπε νά έρεθη τρόπος νά πεισθούν οι νέοι καλλιτέχνες νά μελετήσουν και νά παίρνουν σοβαρότερα την δουλειά τους, κάνοντας συνείδηση ότι τού τραγούδι θέλει σκληρή δουλειά, γιά νά μπορείς νά άναδειχθής, Αν κάποιος τού επιτυχόναμε αυτό, ή Έλλάδα δεν θά είχε, σε λίγο, ανάγκη νά μετακαλή ξένους καλλιτέχνες γιά τις λυρικές παραστάσεις. Μόνο με τους Έλληνες —της Ελλάδος και τού έξωτερικού— θά γίνονταν θαυμάσιες παραστάσεις.

ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Και τί τελευταία έρωτήσι Τζών: τί προοπτικές έχεις γιά τού προσεχές μέλλον;

Έκτός από τις τακτικές εμφανισεις μου στην Όπερα τής Ζυρίχης, θά τραγουδήσω τού καλοκαιριού στό Σεμπάστιαν Φεσιβάλ της Ισπανίας και στό Κόσεντ Γκάρντεν τού Λονδίνου, και τόν Σεπτέμβριο και Οκτώβριο στην Όπερα τού Σικάγου.

Ο Μοδίνος στον κήπο τής βίλλας του, στην Ζυρίχη, με τού αγαπημένο του σκυλάκι τήν Τζίτζι.

Παναγιώδη, δεδομένου ότι, παρα την κλισί μου στό τραγούδι, με τραβούσε πάντα και ή θυζαντινή μουσική...

ΛΑΜΠΡΟΣ... ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΣΤΗΣ

Με συχωρής πού σε διακόπτω Τζών αλλά νομίζω πώς έκανες κάποιον λάθος. Μου είπες πού πάνω ότι είχες φωνή... τενόρου...

Και θεσπία! Έγινός ήμου παιδί. Και έπειδή ή φωνή μου ήταν υπερβολικά δυνατή, μου έλεγαν όλοι ότι θά τήν χάσω άργότερα, στην ήβη. Ύστερα από συμβουλή των δύο δασκάλων μου, λοιπόν, σταμάτησα τού τραγούδι στο 14 χρόνια μου και αρχισα νά... πείζω ποδόσφαιρο! Ημου στην Αθλητική Ένωσι Λεμεσσού και ήμου και καλός παίκτης! Αυτό ως τού 16 χρόνια μου, τότε έαφάκα, κάποια μέρα, ζήτησα... έαφάκονα! Απτή ήταν πιά ή όριστική φωνή μου.

Σε ηλικία 17 χρόνων έφυγα γιά τις Η.Π.Α., όπου συνέπεσε νά φθάσω Μεγάλη Έβδομάδα. Έμαλα στην ελληνική έκκλησία τού Γιάνγκστοουν, όπου με άκουσε μιάν Έλληνίδα, πού μελετούσε τραγούδι και με συνέστησε στην δασκάλα της, ή όποιος μου προσέφερε όποιασδήποτε όνομα έτών. Έπειδή ήμου και ό μόνος βαρυτόνος στην σχολή, είχα την τύχη νά τραγουδήσω από πολύ νύχτα πάρα πολλούς ρόλους.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ ΓΙΑ... ΣΟΥ!

Τού 1950 επιστρατεύθηκα στον Αμερικανικό στρατό και, χάρις στην φωνή μου, αντί νά με στείλουν στην Κορέα, μου άνέθεσαν νά διοργανώσω τών στρατιωτών στην Α-

κά θεάτρα. Γιά νά μή σάς κουράσω, άναφέρω μόνο την Όπερα τής Νέας Υόρκης, την Σκάλα τού Μιλάνου, τήν Όπερα τής Φλωρεντίας και, φυσικά, τού Φεστιβάλ Αθηνών, όπου πρωτοτραγούδησα τού 1961, στην παγκόσμια πρεμιέρα της όπερας «Ναυσικά», τής Πέγκυ Κλεντέιλ Χικς.

Την ίδια χρονιά, τραγούδησα στην Σκάλα τού Μιλάνου, γιατί είχα κέρδισε τού πρώτου βραβείου τού Αμερικαν Όπερα Ωτισιον». Τραγούδησα «Κορρέα τής Σεβιλίας» και άργότερα «Ισκα», στην Φλωρεντία. Εκεί, μάλιστα, κέρδισα μιάν άκόμη τιμητική διακρίσι, τού Διεθνούς Βραβείου Βερτσέλλι. Στην κριτική επιτροπή ήσαν μέλος και ό διευθυντής τής Όπερας τής Ζυρίχης, πού, μετά την επιτυχία μου, μου προσέφερε μόνιμο συμβόλαιο. Έτσι, ένα χρόνο άργότερα —γιατί είχα στό μεταξύ διάφορες άνελεημένες ύποχρεώσεις, μεταξύ των όποιων και εμφανισεις, μετά τόν Φεστιβάλ Αθηνών και στην Έθνική Λυρική Σκηνή— ήλα στην Ζυρίχη, όπου κέρδισε στέλεχος τής Όπερας, ως μόνιμο συνεχίζω τις εμφανισεις μου και σε διάφορα άλλα θεάτρα της Εύρώπης και τών Η.Π.Α. και καλακεύωμαι νά πιστεύω πώς έχω κρατήσει άρκετά ψηλά τού ελληνικό όνομα.

Αυτό τού μαρτυρούν τά κολακευτικώτατα σχόλια και κριτικές, πού κάθε τόσο διαβάσω γιά την όδόδοσί μου, Τζών. Και νομίζω πώς θά πρέπει νά πώ έγώ στους ά-